

**UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta**

Mgr. Miloslav Drbálek

Řešení sporů z mezinárodních investic dle pravidel ICSID

Rigorózní práce

Vedoucí rigorózní práce: prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.

Tematický okruh: Právo mezinárodních investic

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. října 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 192 312 znaků včetně mezer.

Mgr. Miloslav Drbálek

V Praze dne 31.10.2020

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé rigorózní práce, kterým je pan prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc. Především mu poděkování náleží za jeho cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k jejímu vypracování.

Chtěl bych také poděkovat své rodině za veškerou podporu během psaní rigorózní práce.

Obsah práce
Řešení sporů z mezinárodních investic dle pravidel ICSID

OBSAH PRÁCE	4
1.	5
2.	9
2.1.	12
2.2.	18
2.3.	19
2.4.	23
3.	24
3.1.	26
3.1.1.	29
3.2.	33
3.2.1.	34
3.2.1.1. Povinné náležitosti Žádosti o zahájení rozhodčího řízení	40
3.2.1.2. Volitelné náležitosti Žádosti o zahájení rozhodčího řízení	42
3.2.2.	38
3.3.	39
3.2.1	39
3.2.2	44
3.2.2.1 První jednání ve věci	52
3.2.2.2 Rozdvojení řízení	53
3.2.2.3 Dočasná opatření	55
3.2.2.4 Námitky k právnímu základu nároků	61
3.2.2.5 Písemné a ústní řízení	63
3.2.2.6 Ukončení řízení a rozhodování	72
3.4.	65
3.4.1.	65
3.4.2.	68
3.4.3.	70
4	71
4.1	71
4.2	83
5	87
ZÁVĚR	102
ABSTRAKT	103
ABSTRACT	104
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	105
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	106

1. Úvod

Tématem mé rigorózní práce je problematika řešení sporů z mezinárodních investic. V této práci si kladu si za cíl zkoumání rozhodčího řízení a jeho pravidel před Mezinárodním Střediskem pro řešení sporů z investic (dále také jen ICSID¹ či Středisko). Rozhodčí řízení bude v této práci popsáno od jeho základních pravidel, po způsob jeho zahájení, průběh včetně ústního a písemného jednání, přičemž ve svém závěru bude popsán hlavní výstup rozhodčího řízení, čímž je rozhodčí nález.

Zejména se pak zaměřením na pravidla rozhodčího řízení před ICSID dle jeho rozhodčích pravidel², byť jsou před Střediskem projednávány spory ve smírčím řízení, nebo dokonce dle jiných pravidel než ICSID, jako např. UNCITRAL, ICC Arbitration Rules³ apod., které je dále v této práci popisováno, je významné především z pohledu své speciální funkce v mezinárodním obchodním právu, jelikož se zaměřuje zejména na řešení sporů mezi státy a příslušníky jiných států. Současně svou existencí podporuje rozšiřování zahraničních investic, jelikož dává investorům a státům určitou garanci vyřešení sporných otázek nezávislým rozhodčím soudem, jehož nález je přímo vykonatelný.

Pravidlům UNCITRAL a dalším jim obdobným v této práci nebude věnována veliká pozornost, byť je podstatné zmínit zásadní rozdíl v porovnání s pravidly ICSID. Ten je dán úpravou článku 25 Washingtonské úmluvy (1965), která vymezuje Středisku jurisdikci *ratione materiae* (právní spor vznikající přímo z investice) a *ratione personae* (spor mezi státem a příslušníkem jiného smluvního státu).⁴

Pakliže jsou smluvní strany ve sporu, je zpravidla vhodnější řešit problematiku otázku smírnou cestou a tímto způsobem dojít k závěru, který bude kompromisem pro obě strany. Smírčí řízení při ICSID je v procesních pravidlech smírčího řízení (Rules of Procedure of Conciliation Proceedings- Conciliation Rules) upraveno, nicméně tato práce bude zaměřena převážně na procesní stránku rozhodčího řízení před ICSID.

¹ Angl.: International Centre for Settlement of Investment Disputes

² Angl.: Rules of procedure for arbitration proceedings (Arbitration rules)

³ Rozhodčí pravidla Mezinárodní obchodní komory v Paříži

⁴ Šturma, P., Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů. 2. doplněné vydání. Linde Praha a.s. 2008, str. 147

Jestliže vezmeme v úvahu potřebu mezinárodní spolupráce pro ekonomický rozvoj, úlohu soukromých investorů a států, situace, ve kterých strany o smírné řešení usilují, avšak nejsou schopny vzájemné diskuze nebo jakéhokoliv vyjednávání, je potřeba myslet na mechanismy, jakými budou spory mezi těmito osobami řešeny. Velkou roli v tomto ohledu sehrála Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, když pod její záštitou vzniklo zmíněné Středisko ICSID, kde rozhodci z řad profesionálů vydávají rozhodčí nálezy, které jsou závazné a především ve smluvních státech, které přistoupily k Úmluvě o řešení sporů z mezinárodních investic mezi státy a příslušníky druhých států (Úmluva;1966) vykonatelné.

Státy jako významné osoby veřejného práva nabízejí řešení sporů na úrovni národních soudů, které zahajují řízení před soudy, ve kterém jsou spory projednávány a rozhodovány, trpí řadou nevýhod⁵, přičemž velké množství investičních sporů mezi osobami soukromého práva skončí smírnou cestou vzápětí po zahájení soudního řízení a strany se vracejí zpět k samostatným dvoustranným jednáním. Zajímavými úvahami nad rámec této práce se lze také zabývat s ohledem na to, jakou povahu má případná účast národního soudu v rozhodčím řízení, zda národní soudnictví doplňuje či překáží rozhodčímu řízení, nebo zdali je vůbec pro národní soudy místo v mezinárodním rozhodčím řízení⁶. Domnívám se, že rozhodčí řízení u Střediska dle rozhodčích pravidel ICSID (Arbitration Rules), byť jsou rozsahem příslušnosti omezená pouze na určité druhy sporů, jsou vysoce přínosná a úzkou specializací této instituce lze spíše považovat za výhodu, jelikož vzhledem ke složitosti mezinárodního obchodního práva na této úrovni by pro strany sporů bylo problematické získat, třeba i u národních soudů, služby na tak vysoké odborné a technické úrovni, které Středisko bezpochyby poskytuje.

⁵ Národní soudy z povahy věcí nemohou objektivně rozhodovat spory v řízeních, která jsou vedena právě proti státu, ve kterém soudní řízení probíhá

⁶ Lew, Julian D M. "Does National Court Involvement Undermine the International Arbitration Processes?" American University International Law Review 24, no. 3 (2009): 489-537.

Velmi významnou roli hraje nejen pro rozhodčí řízení dle pravidel ICSID rozhodné právo, jelikož smluvní strany si mohou explicitně určit, že spor má být řešen před rozhodčím soudem⁷ za podmínek stanovených v čl. 42 Úmluvy, o čemž podrobněji pojednává kapitola 2.1. v této práci.

Rozhodčí řízení resp. arbitráž před Střediskem ICSID, je jedním z nejpoužívanějších mechanismů pro řešení sporných situací⁸. Při řešení sporů z mezinárodních investic se zejména postupuje dle mezinárodních dohod o ochraně investic⁹, které jsou sjednávány na mezinárodní úrovni mezi všemi státy, jež podporují mezinárodní investice a snaží se o vytvoření vhodného prostředí pro vstup zahraničních investorů na jejich trh.

V současnosti existuje zhruba 2500 dohod (BITs) na celém světě¹⁰, přičemž důvodem pro jejich uzavření je podstatné pro ochranu mezinárodních investic, stejně jako pro je jejich podporu. Jednotlivé dohody se liší jen mírně, nicméně rozlišuje se evropský a americký model dvoustranných smluv o ochraně investic. Dohod amerického typu je ovšem pouze několik desítek. Jednou z nich je i ta uzavřená mezi ČSFR a USA ze dne 22. října 1991. Tyto dohody se snaží co nejkonkrétněji vymezit pojmy „investice“ a „závazky, které z ní vznikají“, s tím, že tyto dohody mají vést k usnadnění a zpřístupnění podnikatelského prostředí daného státu soukromým investorům. Toto zpřístupnění však není bezpodmínečné a je třeba rozlišovat fáze povolování, zřizování a následně zacházení z investicí, kdy daná investice již existuje. Takto je situace upravena u evropského modelu dohod, s tím, že americké typy dohod se odlišují mimo jiné úpravou tzv. předinvestiční fázi.

⁷ Pro účely této práce jsou pojmy rozhodčí řízení a arbitráž využívány ve stejném významu, byť pojem arbitráž využitelný více pro spory obchodního charakteru

⁸ <https://globalarbitrationnews.com/how-did-arbitration-institutions-fare-in-2019/>

⁹ BITs angl.: bilateral investment treaties

¹⁰ <https://icsid.worldbank.org/resources/databases/bilateral-investment-treaties> - Česká republika 113 BITs

V praxi je klíčovým problémem ochrany mezinárodních investic, který vyvolává nejvíce doktrinárních i praktických sporů, výše náhrady za vyvlastnění, znárodnění či zrušení kontraktu (koncese) vztahující se k zahraniční investici¹¹.

Specifickou vlastností procesních pravidel rozhodčího a smírčího řízení ICSID je, že na jedné straně sporu musí vždy vystupovat smluvní stát (nebo jeho zástupce či jiná jím pověřená osoba) a na druhé straně musí figurovat příslušník jiného smluvního státu, přičemž příslušníkem se rozumí jak fyzická, tak právnická osoba, která pochází či má sídlo ve smluvním státě Úmluvy. Toto pravidlo je u fyzických osob nepodkročitelné a nelze jej obejít ani vzájemným souhlasem smluvních stran. Právnické osoby mají v tomto ohledu mírnější přístup, pokud ve zvláštních případech smluvní stát souhlasí zejména dle článků 25 a 26 Úmluvy s řešením sporu u ICSID.

Středisko pro řešení sporů z mezinárodních investic u ICSID je moderní, nezávislá, efektivní, apolitická a velmi potřebná instituce mezinárodního práva, která poskytuje zázemí pro smírčí a rozhodčí řízení osobám, které jsou podřízeny jeho jurisdikci.

¹¹ Šturma, P., Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů. 2. doplněné vydání. Linde Praha a.s., 2008, str. 92

2. Právní rámec rozhodčího řízení dle pravidel ICSID

Středisko má několik druhů pravidel, která jsou vytvořena tak, aby sloužila několika vybraným účelům. Před uvedením konkrétních pravidel je vhodné zmínit činnosti, kterými se Středisko zabývá, patří mezi ně zejména¹²:

- a) rozhodčí řízení dle pravidel ICSID,
- b) řízení dle dodatečných pravidel zařízení – týká se řízení, která jsou mimo řízení dle Úmluvy,
- c) rozhodčí řízení dle pravidel UNCITRAL a jiných než ICSID pravidel.

Ad a) – Procesní pravidla týkající se rozhodčího řízení dle ICSID mohou být použita k vyřešení sporů mezi státy, které jsou smluvními stranami Úmluvy, a příslušníky jiných států. Nejvýznamnější výhodou těchto procesních pravidel je fakt, že jsou založena na mohutném vymáhacím mechanismu, jelikož jednotlivé státy jako smluvní strany Úmluvy s touto souhlasily a rozhodčí nález je posuzován jako pravomocné rozhodnutí jejich vnitrostátního soudu.

Ad b) Dodatečná pravidla zařízení jsou v mnohém podobná pravidlům dle Úmluvy, avšak mají jiné požadavky na příslušnost. Tato pravidla mohou být použita na vztahy mezi státem, který je smluvní stranou Úmluvy, nebo jeho příslušníkem, a státem, který není smluvní stranou Úmluvy nebo jednotlivcem, který nepřísluší ke státu, který je smluvní stranou Úmluvy.

Ad c) Služby poskytované Střediskem dle tohoto bodu mohou být v malém rozsahu, od organizace jednání a řízení financí případu, až po organizaci celého případu Sekretariátem. Rozsah poskytnutých služeb závisí na stranách sporu a rozhodcích.

Mezi nejpodstatnější pravidla týkající se řízení lze zařadit:

- a) Úmluvu o řešení sporů z mezinárodních investic mezi Státy a příslušníky jiných států,

¹² <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration>

- b) Pravidla pro zahájení smírčího a rozhodčího řízení,
- c) Rozhodčí pravidla,
- d) Správní a finanční předpisy.

Přestože tato práce není zaměřena na roli rozhodců v rozhodčím řízení, je na místě zmínit aktuální návrh předpisu, který se k chování rozhodců v řízení (tedy i v rozhodčím) vztahuje. Dne 1. května 2020 zveřejnili ICSID a UNCITRAL návrh Kodexu chování¹³, týkající se osob zúčastněných na řízení, tedy zejména soudců rozhodčích soudů, členů mezinárodních komisí a soudců. Tento návrh ve svých dvanácti článcích obsahuje povinnosti uvedených osob (Adjudicators), s důrazem na jejich důvěrnost, neúplatnost a neovlivnitelnost.

V rámci této části je vhodné zmínit také nové výzvy pro evropský právní pořádek vyvolané rozhodčím řízením¹⁴. Poté, kdy vstoupila v účinnost Lisabonská smlouva, došlo k tzv. europeizaci těchto výzev. Za nejvýznamnější ustanovení z pohledu dohod o mezinárodních investicích z pohledu práva Evropské unie lze považovat článek 207 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU)¹⁵, který mimo jiné stanoví, že společná obchodní politika se zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravu přímých zahraničních investic. Toto má významný dopad na členské státy, od kterých se nyní očekává, že postupně budou ukončovat své BIT, zatímco Evropská komise bude vyjednávat dohody nové. Současně může z důvodu nabytí plné právní subjektivity EU vystupovat jako žalovaný v rozhodčích řízeních.

¹³ ICSID - draft code of conduct for adjudicators in investor-state dispute settlement

¹⁴ European Central Bank - Legal Working Paper Series, The new challenges raised by investment arbitration for the EU legal order, Yves Mersch Laurie Ahtouk-Spivak Georges Affaki Cristina Contartese Ramón Vidal Puig, No 19 / October 2019

¹⁵ „1. Společná obchodní politika se zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravu celních sazeb, uzařování celních a obchodních dohod týkajících se obchodu zbožím a službami, obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a opatření na ochranu obchodu, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování. Společná obchodní politika je prováděna v rámci zásad a cílů vnější činnosti Unie.“

Za velmi významné lze z pohledu ad hoc rozhodčího řízení dle pravidel UNCITRAL před ICSID považovat rozhodnutí Achmea¹⁶, kdy společnost Achmea zastávala názor, že jí Slovenská republika způsobila škodu, a zahájila tak v říjnu 2008 proti tomuto členskému státu EU rozhodčí řízení na základě článku 8 BIT¹⁷. Vzhledem k tomu, že místem rozhodčího řízení byl zvolen Frankfurt nad Mohanem (Německo), použije se na dotčené rozhodčí řízení německé právo. V rámci tohoto rozhodčího řízení vznesla Slovenská republika námitku nedostatku pravomoci rozhodčího soudu. V této souvislosti tvrdila, že vzhledem k jejímu přistoupení k Unii je využití rozhodčího soudu, které je stanoveno v čl. 8 odst. 2 BIT, neslučitelné s unijním právem. Mezitím rozhodčím nálezem ze dne 26. října 2010 rozhodčí soud tuto námitku zamítl. Návrhy na zrušení tohoto nálezu, které Slovenská republika podala u německých soudů, nebyly v prvním a odvolacím stupni úspěšné. Rozhodčím nálezem ze dne 7. prosince 2012 rozhodčí soud uložil Slovenské republice povinnost zaplatit společnosti Achmea náhradu škody a úroky ze základní částky ve výši 22,1 milionu eur. Slovenská republika podala žalobu na zrušení tohoto rozhodčího nálezu k Oberlandesgericht Frankfurt am Main (vrchní zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo). Vzhledem k tomu, že tento soud žalobu zamítl, Slovenská republika podala proti tomuto rozhodnutí kasační opravný prostředek k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo). Spolkový soudní dvůr předložil na základě článku 267 SFEU předběžnou otázku Soudnímu dvoru EU, který rozhodl, že veškeré rozhodčí doložky mezi investorem a státem dle BIT uzavřené mezi členskými státy jsou v rozporu s právem EU a tudíž neaplikovatelné.

V návaznosti na uvedené rozhodnutí Soudního dvora EU byla dne 15. prosince 2019 přijata deklarace zástupců vlád členských států, která se přiklonila k tomuto přístupu a zavázala se z rozhodnutí ve věci Achmea vyvodit potřebné důsledky dle svých závazků podle Unijního práva. Současně se vede na mnoha úrovních debata o následcích, které toto rozhodnutí bude pro budoucnost rozhodčího řízení ve vztahu k BIT uzavřené členskými státy EU.

Závěrem lze zhodnotit, že „z hlediska širších implikací, které tento rozsudek může mít, je však třeba být opatrný a nespěchat se závěry. Z jazyka rozsudku („an international agreement

¹⁶ ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu), ze dne 6. března 2018, „Řízení o předběžné otázce – Dvoustranná dohoda o investicích uzavřená v roce 1991 mezi Nizozemským královstvím a Českou a Slovenskou Federativní republikou, která je na dále použitelná mezi Nizozemským královstvím a Slovenskou republikou – Ustanovení, které umožňuje investorovi jedné smluvní strany obrátit se na rozhodčí soud v případě sporu s druhou smluvní stranou – Slučitelnost s články 18, 267 a 344 SFEU – Pojem ‚soud‘ – Autonomie unijního práva“

¹⁷ Article 8 of the Dutch-Slovak Republic Bilateral Investment Treaty (BIT)

concluded Between Member States, such as Article 8⁴⁴) je zřejmé, že rozsudek Achmea se týká nejen rozhodčí doložky v konkrétní BIT, ale všech 196 intraunijních BITs¹⁸.

2.1. Úmluva o řešení sporů z mezinárodních investic mezi státy a příslušníky jiných států

Úmluvě o řešení sporů z mezinárodních investic mezi státy a příslušníky druhých států (Úmluva) předcházela Zpráva výkonných ředitelů k Úmluvě (Zpráva)¹⁹, jež byla navržena mezi lety 1961 a 1965. Návrh Zprávy obsahoval mnoho právních textů, jejímu vzniku předcházelo nespočet jednání předních odborníků²⁰ a nakonec byla v konečné verzi schválena výkonnými řediteli Světové Banky společně s Úmluvou.

Zmíněná Úmluva o řešení sporů z mezinárodních investic mezi státy a příslušníky druhých států vstoupila v platnost 14 října 1966, kdy byla zároveň ratifikována prvními dvaceti státy. K 30. červnu 2015 podepsalo tuto Úmluvu přes 150 států. Česká republika podepsala Úmluvu dne 23. března 1993. Ta následně vstoupila v účinnost 22. dubna 1993.

Úmluva nemá příliš vysoký počet ustanovení (75), avšak většina z nich je kogentních. Naproti tomu se smluvní strany mohou dohodou odchýlit od ustanovení Pravidel pro zahájení smírčího a rozhodčího řízení, Smírčích pravidel a Rozhodčích pravidel, v případě, že nejsou dle Úmluvy závazná. V případě, že vznikne procesní situace, která není předvídána Úmluvou, Rozhodčími pravidly ICSID a ani jinými pravidly předvídanými dohodou stran, rozhoduje o takových procesních otázkách tribunál.

Poslední změna pravidel ICSID vstoupila v účinnost na 10. dubna roku 2006, což však vzhledem k čl. 44 Úmluvy neznamena, že dřívější pravidla nebudou i pro případy v budoucnu využívána (dřívější pravidla z roku 1984 a 2003). Ve vztahu k rozhodčímu řízení na základě BIT čl. 44 Úmluvy stanoví, že jestliže se strany nedohodou jinak, platí Rozhodčí pravidla ke

¹⁸ Šturma, P., Budoucnost investiční arbitráže po rozsudku Achmea?, Právnícké listy 02/2018, Západočeská univerzita v Plzni, Wolters Kluwer ČR, str. 23

¹⁹ Angl.: Report of the Executive Directors on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other states, International Bank for Reconstruction and Development, March 18, 1965

²⁰ Nejprve byly texty připravovány odborníky Světové Banky, následně se výkonní ředitelé Světové Banky rozhodli projednat návrhy na osobních jednáních s právními zástupci jednotlivých vlád na regionální úrovni, např. Addis Abeba (1963), Bangkok (1964) atd.

dni, ve kterém se na rozhodčích pravidlech ICSID shodly. Zpravidla se tedy bude jednat o den, ve kterém došlo k podpisu dokumentu obsahující rozhodčí doložku.

Celkově Úmluva poskytuje právní rámec vedení rozhodčího řízení. Hlavní procesní pravidla jsou obsažena v kapitole IV a VII Úmluvy. Pravidla pro příslušnost ICSID jsou stanovena v kapitole II Úmluvy.

Příslušnost rozhodčího soudu dle kapitoly II (příslušnost Střediska), čl. 25 Úmluvy vymezuje základní mantinely, ve kterých je určena příslušnost Střediska a vzhledem k tomu, že v něm není přímo uvedeno, zda se vztahuje na rozhodčí či smírcí řízení, tudíž se vztahuje na oba typy řízení. Tento článek 25 Úmluvy je z pohledu rozhodčího řízení nutné vykládat společně s jejími články 36 odst. 3 (pravomoc Generálního tajemníka²¹ k posouzení příslušnosti) a 41 (posouzení vlastní příslušnosti rozhodčím soudem).

Příkladem komplikovanosti posouzení příslušnosti dle čl. 25 Úmluvy může být případ Vivendi v. Argentina²², kde byl původní žalobce CGE, který následně v průběhu řízení změnil název na Vivendi S.A. Následně se Vivendi S.A. sloučila s několika dalšími společnostmi, aby vytvořila Vivendi Universal. Tato společnost Vivendi Universal držela většinový podíl v CAA, společnost zřízená dle práva Argentiny. Tvrzení Argentiny, že byly provedeny změny ve vlastnické struktuře CAA rozhodčí soud zamítnul v tom smyslu, že nelze jednou stanovenou příslušnost obejít následnými událostmi, které nastanou po zahájení rozhodčího řízení a nemohou mu tuto příslušnost k rozhodnutí o sporu odebrat.²³

Z pohledu posouzení příslušnosti je také vhodné zmínit, že pravidla mezinárodního práva vyžadují, aby byly spory řešeny nejprve smírnou cestou, přičemž dohody o ochraně investic také zpravidla stanoví, že před tím, než se strana obrátí na rozhodčí soud, musí se pokusit své investiční spory vyřešit smírně (zpravidla prostřednictvím jednání nebo alternativně

²¹ V době psaní této práce paní Meg Kinneer, LL.M, LL.B

²² Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/19 (formerly Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic)

²³ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009 , str. 93

prostřednictvím místních soudů). Tento dočasný před arbitrážní limit je v mnoha případech uplatňován s tím, že jestliže k žádné dohodě ohledně sporu nedojde v určitém časovém horizontu, může být rozhodčí soud zahájen²⁴.

Příkladem toho může být BIT mezi Čínou a Německem²⁵, která stanoví, že „jakékoliv investiční spory mezi smluvními stranami a investorem druhé smluvní strany by měly, jak je to nejvíce možné, urovnány smírně mezi oběma stranami sporu. Jestliže spor nemůže být vyřešen během šesti měsíců od chvíle, kdy byl vyvolán jednou ze stran sporu, má být na žádost investora druhého smluvního státu postoupen k rozhodčímu řízení.

Při bližším pohledu na Úmluvu zjistíme, že primárním účelem článku 41 Úmluvy je zabránit zmaření rozhodčího řízení prostřednictvím jednostranného zamítnutí příslušnosti rozhodčího soudu jednou ze stran sporu. Z tohoto důvodu je tento článek nezbytným procesním důsledkem článku 25 odst. 1 Úmluvy²⁶. Toto právo rozhodčího soudu na určení vlastní příslušnosti nebylo nikdy vážně napadeno v ICSID řízeních.

V případě vztahujícím se k článku 41 Úmluvy *Inceysa v. Salvador*²⁷ vnesl žalovaný námitku, že investice nebyla provedena v souladu s právem hostitelského státu. Žalobce argumentovat tím, že tato námitka náležela ke skutkové podstatě, na základě které rozhodčí soud nemohl rozhodnout o vlastní příslušnosti. Rozhodčí soud nalezl, že jeho právo rozhodnout o vlastní kompetenci existovalo nezávisle na existenci platného souhlasu s tím, že v bodě 151 Rozhodčího nálezu uvádí:

„Jako zřejmý následek shora uvedeného existují případy, ve kterých rozhodčí soud rozhoduje o své nepřislušnosti k rozhodnutí o skutkové podstatě v záležitostech jemu

²⁴ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: *The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary*, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 155

²⁵ Agreement between the People's Republic of China and the Federal Republic of Germany on the Encouragement and Reciprocal Protection of Investments, čl. 9 odst. 1 a 2

²⁶ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 518

²⁷ *Inceysa Vallisoletana S.L. v. Republic of El Salvador*, ICSID Case No. ARB/03/26

přednesených, a bez takového rozhodnutí to znamená, že rozhodčí soud překročil své hranice nebo jednal nezákonně.²⁸

Článek 44 Úmluvy uvádí, že rozhodčí řízení by mělo být vedeno v souladu s ustanoveními kapitoly IV Úmluvy (články 41 - 47). Pokud se strany sporu nedohodnou jinak, rozhodčí řízení je vedeno dle Rozhodčích pravidel platných v den, kdy strany sporu souhlasily s rozhodčím řízením. Jestliže strany nedaly souhlas ve stejný den, pak platí, že je souhlas udělen ve chvíli, kdy jej udělila druhá strana.²⁹

Středisko přijímá žádosti o rozhodčí řízení, které vznikají za souhlasu státu s arbitráží³⁰:

- a) v národních zákonech hostitelského státu,
- b) v BIT mezi hostitelským státem and investorovým domovským státem,
- c) ve vícestranných investičních dohodách (MIT) nebo v dohodách o volném obchodu mezi zeměmi, které zahrnují hostitelský stát a domovský stát investora.

Žalobci mohou iniciovat rozhodčí řízení na základě více než jednoho zdroje souhlasu, jako například kombinací BIT a MIT a národního investičního zákona. V účetním roce 2020 Středisko zaznamenalo 57% případů založených BIT, 16% na základě Smlouvy o energetické dohodě³¹ a 11% na základě investičních smluv mezi investorem a hostitelským státem³².

²⁸ Překlad vlastní

²⁹ Institution rule čl. 2 odst. 3 – zahajovací pravidla

³⁰ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 13

³¹ Energy Charter Treaty – podepsaná v prosinci 1994 s účinností od dubna 1998, v současnosti je 53 smluvních stran, včetně Evropské unie a Euroatom

³² ICSID Releases Fiscal Year 2020 Caseload Statistics - <https://icsid.worldbank.org/news-and-events/news-releases/icsid-releases-fiscal-year-2020-caseload-statistics>

Článek 42 Úmluvy stanovuje, jakým způsobem by mělo být zvoleno hmotné právo, kterým se spor bude řídit. Nicméně je potřeba nutně zmínit, že hmotné právo dle tohoto článku se nebude vztahovat na celé rozhodčí řízení, ale pouze na jeho skutkovou podstatu³³. Možnosti výběru aplikovatelného hmotného práva dle čl. 42 Úmluvy jsou tyto³⁴:

- a) rozhodčí soud spor rozhodne v souladu s hmotným právem, které si strany dohodly – existuje několik motivů pro výběr konkrétního právního systému. Strany mohou být ovlivněny touhou vytvoření větší jistoty výběrem práva, které je jednomu z nich, nebo oběma, známé, nebo touhou maximalizovat svoji právní ochranu, většinou jde o snahu zahraničního investora. Na druhou stranu právo nejbližše propojené se smluvním vztahem bude zřejmě nejpraktičtější. Navíc státy, ve kterých byla investice realizována mohou trvat již z principu a nacionalismu na aplikaci vlastních norem národního práva,³⁵
- b) v případě, že se strany na hmotném právu neshodly, rozhodčí soud použije právo hostitelského státu a pravidla mezinárodního práva, jestliže jsou použitelná – při užití tohoto přístupu vznikají dva základní problémy. Prvním je, že národní zákony většinou neobsahují pravidla týkající se mezinárodních investic. Druhý problém spočívá v tom, že podobu národních zákonů může žalovaný stát ovlivnit v neprospěch investiční dohody. S dovětkem „jestliže jsou použitelná“ již situace není tak snadná, jelikož je pro každý případ zvlášť nutné určit, která pravidla mezinárodního práva jsou k relevantní ke konkrétnímu případu, avšak důležitější ještě je jak taková případná pravidla souvisí s právem hostitelského státu – je zde uvedena spojka „a“, což napovídá, že právo hostitelského státu a mezinárodní právo by mělo být v každém případě použitelné;

³³ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 348

³⁴ Hirsch, Moshe, The Arbitration Mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes, Springer Netherlands, Martinus Nijhoff Publishers, 1993, str. 110

³⁵ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 557

- c) strany sporu jsou oprávněny pověřit rozhodčí soud dle zásady *ex aequo et bono*.³⁶ Tato možnost, jejíž výhoda je dosažení velkého stupně flexibility, je vykoupěn nižší předvídatelností a je zřídkakdy stranami vybrán. Rozhodnutí *ex aequo et bono* mohou být ale zvláště přínosná pro investiční vztahy s ohledem na jejich dlouhodobou povahu. Jak se investice časem vyvíjí, vyvstávají nové okolnosti, které nebylo původně možné předpokládat, zejména ve vztahu k ekonomickému, politickému a technologickému vývoji;³⁷
- d) rozhodčí soud nesmí odmítnout rozhodnutí o sporu na základě mlčení nebo překážek v právu. Jestliže se strany dohodnou na výběru hmotného práva, rozhodčí soud musí toto právo uplatnit na všechny otázky, které zodpovídá a jestliže toto právo nechává některé záležitosti nezodpovězené, musí rozhodčí soud rozhodnout podle pravidla obsaženého v čl. 42 odst. 1 Úmluvy (tj. zvolit (a rozhodčí soud musí aplikovat) právo hostitelského státu a použitelná pravidla mezinárodního práva).

Přímá aplikace „správného“ hmotného práva je i cílem všech právních režimů. Avšak ujištění v tom jaké je to „správné“ právo je v obecné rovině složité. Faktický a právní kontext obklopující jakýkoliv spor má spojitost s tím jaké právo lze považovat za „správné“. Mnoho národních právních řádů se snaží tuto obecnou otázku uchopit tak, že stanoví základní pravidlo, které by se za běžných podmínek uplatnilo, avšak přidává výjimky k tomuto základnímu pravidlu, které rozhodčí soudy mohou uplatnit za konkrétních podmínek.

Článek 42 Úmluvy je postaven na autonomní vůli stran. Ctí samostatnou volbu právního řádu stran, avšak pokud k volbě nedojde, stanoví základní pravidlo, že dojde k uplatnění hostitelského státu. Rozhodčí soudy uplatní právo hostitelského státu, jestliže právo hostitelského státu nestanoví, že se má uplatnit právo jiné.³⁸ Rozhodci mají také právo uplatnit

³⁶ dle zásad spravedlnosti

³⁷ Schreuer, Ch., *Decisions Ex Aequo et Bono Under the ICSID Convention*, ICSID Review - Foreign Investment Law Journal, Volume 11, Issue 1, Spring 1996, Pages 37–63, str. 40

³⁸ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: *The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary*, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 368

právo mezinárodní. Rozhodci mají širokou volbu ve svých rozhodnutích o tom, co zakládá užití mezinárodního práva, a kdy by mělo být uplatněno. Tato široká volba však není bezbřehá s tím, že musí být rozhodčími soudy řádně zdůvodněná a podpořená důvody, pro které bylo konkrétní právní pravidlo uplatněno v daném rozhodčím řízení.

2.2. Pravidla pro zahájení rozhodčího řízení

Na Úmluvu přímo navazují Pravidla pro zahájení smírčího a rozhodčího řízení (zahajovací pravidla)³⁹. V případě rozhodčího řízení se tato pravidla uplatní od podání žádosti o zahájení rozhodčího řízení (článek 36 Úmluvy) do odeslání oznámení, které buď strany informuje o tom, že řízení bylo zahájeno, nebo že Žádost o zahájení řízení byl zamítnut (článek 36/3 Úmluvy). Vzhledem k jednotlivým případům lze usoudit, že k registraci dojde průměrně v průběhu šestnáct dnů⁴⁰ od doručení žádosti o zahájení rozhodčího řízení a uhrazení poplatku za podání žádosti.

Z institucionálních pravidel vyplývá, že se neuplatňují na právní vztahy vznikající po vydání rozhodčího nálezu týkající se náhrady újmy dle Úmluvy a Rozhodčích pravidel.

Současně se k žádosti o zahájení řízení vztahují Administrativní a Finanční pravidla, konkrétně pravidlo 16, pravidlo 30 a pravidlo 34 odst. 1.

Registrace žádosti Generálním tajemníkem z pohledu článku 36 odst. 3 Úmluvy, která je k dalšímu postupu v řízení nezbytná, je rozebrána v této práci výše v kapitole 2 část 2.1.

Článek 16 Administrativních a finančních pravidel zmiňuje povinnost strany (nebo stran, jestliže je Žádost podávána společně), která si přeje zahájit rozhodčí řízení (ale i jiná řízení) je povinna uhradit nevratný poplatek, který je stanoven aktuálně ve výši 25tis. USD⁴¹. Článek 30 uvedených pravidel dále pojednává o způsobu, jakým mají být předkládány podpůrné dokumenty v rámci řízení.

³⁹ Angl.: Rules of Procedure for the Institution of Conciliation and Arbitration Proceedings (Institution Rules)

⁴⁰ 16 dnů uvádí Generální tajemník - An interview with Meg Kinnear, Secretary General of ICSID: part 3/4: Changes to ICSID arbitration procedure, <http://arbitrationblog.practicallaw.com/an-interview-with-meg-kinnear-secretary-general-of-icsid-part-34-changes-to-icsid-arbitration-procedure/>

⁴¹ Sazebník poplatků platný k 1.7.2020 odst. 1 - Fee for Lodging Requests

2.3. Rozhodčí pravidla

Od roku 1965 Správní rada ICSID přijala čtyři sady pravidel pro vedení rozhodčího řízení, tj. verze let 1968, 1984, 2003 a 2006. Současně s nimi byla vždy upravena také vnitřní pravidla Střediska, tedy pravidla Zahajovací, Administrativní a Finanční, která doplňují práva a povinnosti stanovená v jednotlivých člancích Úmluvy⁴².

Vzniká tedy první zjevná otázka, jakými rozhodčími pravidly se bude rozhodčí řízení řídit. Z dikce článku 44 Úmluvy je zřejmé, že aplikace posledních rozhodčích pravidel není zcela nutná⁴³. S ohledem na tento článek se mohou strany volně dohodnout na jakýchkoliv rozhodčích pravidlech. V praxi strany sporu souhlas k rozhodčímu řízení nedávají ve stejný okamžik. Státy souhlasí s investičním rozhodčím řízením podpisem dohody, přijetím příslušné legislativy nebo uzavřením smluv. Na druhou stranu investoři běžně souhlasí s rozhodčím řízením tím, že podají žádost o zahájení rozhodčího řízení.

Způsob, jakým je rozhodováno o užití pravidel lze pozorovat například v případě *Trans-Global Petroleum, Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan*⁴⁴, kde je citován ustanovení v tom smyslu, že na prvním jednání bylo stranami sporu dohodnuto, že rozhodčí soud byl řádně ustanoven 24 ledna 200, tak jak je deklarováno v dopise ze dne 24 ledna 2008, přičemž žádná strana neměla námitky k jednotlivým členům rozhodčího soudu, že jednacím jazykem řízení je angličtina, a že rozhodčí řízení bude vedeno za užití článku 44 Úmluvy d v souladu s rozhodčími pravidly ze dne 10 dubna 2006, tj. ta která byla účinná v době, kdy strany daly souhlas k rozhodčímu řízení, jmenovitě podání žalobce – žádost o zahájení rozhodčího ze dne 2 srpna 2007.

⁴² <https://icsid.worldbank.org/news-and-events/speeches-articles/brief-history-amendment-icsid-rules-and-regulations>

⁴³ Mushegh Manukyan, Hidden in the curtain of Article 44: formation, rules of arbitration agreements and ICSID Arbitration Rules, *Arbitration International*, 2020, vol. 36, 67–85, doi: 10.1093/arbit/aiaa001, Advance Access Publication Date: 7 April 2020, str. 68

⁴⁴ *Trans-Global Petroleum, Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan* (ICSID Case No. ARB/07/25), para 24

Je vhodné podotknout, že rozhodčí pravidla Střediska⁴⁵ se vztahují na rozhodčí řízení od odeslání oznámení o zahájení rozhodčího řízení do vyhlášení rozhodčího nálezu⁴⁶, resp. do vyčerpání všech námitek, které mohou být dle Úmluvy použity. Z článku 44 Úmluvy tedy vyplývá, že se na rozhodčí spor uplatní Rozhodčí pravidla účinná v době, kdy byl stranami udělen souhlas, nestanoví-li si jinak. Tento přístup vzájemné shody se však nemůže volně uplatnit také na vnitřní pravidla (zejména pravidla Zahajovací a Administrativní a Finanční), přičemž tato vnitřní pravidla jsou vždy užívána v jejich současné verzi. Uplatněním současných vnitřních pravidel na dřívější pravidla ICSID by nemuselo dojít k vytvoření nejžádanějšího výsledku, protože tato nejsou přizpůsobena takovým ICSID Pravidlům⁴⁷. Strany sporu se mohou od těchto pravidel pouze odchýlit, přičemž mají několik možností, jak vykonat svoje právo volnosti průběhu rozhodčího řízení⁴⁸:

- a) strany se mohou vyhnout užití Rozhodčích pravidel v tom rozsahu, že nezohlední závazná ustanovení Úmluvy a nahradí je procesním systémem vlastním nebo převezmou z jiného národního systému nebo jiným rozhodčím mechanismem,⁴⁹
- b) strany se mohou vyhnout užití rozhodčích pravidel bez použití svých vlastních,
- c) strany mohou uplatnit Rozhodčí pravidla, ale určitým způsobem je změnit,

⁴⁵ pravidla 13-38

⁴⁶ Srov. Zahajovací pravidla se vztahují na období od podání žádosti o zahájení rozhodčího řízení do odeslání oznámení o jeho registraci

⁴⁷ Mushegh Manukyan, Hidden in the curtain of Article 44: formation, rules of arbitration agreements and ICSID Arbitration Rules, *Arbitration International*, 2020, 36, 67–85, doi: 10.1093/arbint/aiaa001, Advance Access Publication Date: 7 April 2020, str. 70

⁴⁸ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 677

⁴⁹ Tak tomu bylo například v případě Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A. and Vivendi Universal S.A v. Argentine Republic (ICSID Case No. ARB/03/19), para 4, kdy Argentina nesouhlasila s příslušností ICSID to nárokům AWG, ale souhlasila přistoupit k případu za užití pravidel UNCITRAL, která budou uplatňována u ICSID

- d) strany mohou uplatnit Rozhodčí pravidla buď přímým potvrzením, nebo dle původního přístupu, jestliže chybí dohoda o odchýlení se od nich.

Příkladem tohoto odchýlení může být případ *Westmoreland Mining Holdings, LLC v. Canada*⁵⁰, kde se v části týkající se aplikovatelného práva a rozhodčích pravidel uvádí, že „tento rozhodčí spor se řídí pravidly NAFTA a použitelným mezinárodním právem (dle článku 1131 NAFTA) a dále rozhodčí řízení se řídí Rozhodčími pravidly UNCITRAL 1976 s výjimkami ustanovení části B, kapitoly 11 NAFTA (článek 1120 odst. 2 NAFTA). Jestliže se tato ustanovení a pravidla nebudou vztahovat na konkrétní procesní postup, rozhodčí soud po konzultaci se spornými stranami určí, jaký procesní postup bude uplatněn. Mimo to může rozhodčí soud hledat oporu, ale není tím vázán, v pravidle IBA 2010 vztahující se ke sběru důkazů v mezinárodním obchodním rozhodčím řízení.“

V případě *Carlos Sastre and others v. United Mexican States*⁵¹ bylo rozhodnuto, že pro účely zahrnující sběr a pořizování důkazů, která nejsou jinak stanovena rozhodčím soudem a rozhodčími pravidly UNCITRAL, se užijí pravidla IBA 2010⁵² jako vodítko pro postupy běžně používané v mezinárodních rozhodčích řízeních, avšak rozhodčí soud jimi není vázán.

V případě blízkém České republice, *A11Y LTD. v. Czech Republic*,⁵³ byla stanovena procesní pravidla, která se řídila rozhodčími pravidly UNCITRAL 196, s výjimkou změn dle dohody stran ve vztahu k čl. 8 odst. 2 písm. a) Dohody BIT mezi Velkou Británií a Českou a Slovenskou federativní republikou. Jestliže by se tato ustanovení a pravidla nevztahovala na konkrétní procesní záležitost, má rozhodčí soud po konzultaci se stranami sporu, určit procesní postup.

⁵⁰ *Westmoreland Mining Holdings, LLC v. Canada* (ICSID Case No. UNCT/20/3), Procedural Order No. 1 (April 22, 2020), para 6

⁵¹ *Carlos Sastre and others v. United Mexican States* (ICSID Case No. UNCT/20/2), Procedural Order No. 1 (April 22, 2020), para 11

⁵² Pozn. IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration Adopted by a resolution of the IBA Council 29 May 2010 International Bar Association – tato pravidla byla dle jejich preambule vytvořena za účelem poskytnutí účinného, ekonomicky spravedlivého procesu sběru důkazů v mezinárodních rozhodčích řízeních, zejména mezi stranami z právních systémů založených na odlišných tradicích; jsou vytvořena tak, aby doplnila zákonná ustanovení, institucionální, ad hoc nebo jiná pravidla, která se uplatňují při vedení rozhodčího řízení

⁵³ *A11Y LTD. v. Czech Republic* (ICSID Case No. UNCT/15/1, Procedural Order No. 1, para 1

Mimo to rozhodčí soud užije pravidla IBA 2010 pro jakýkoliv stranou vyžadovaný dokument a může zde hledat oporu, ale není těmito pravidly vázán v jiných záležitostech.

Pokud souhlas k odchýlení se od rozhodčích pravidel v rozhodčím řízení chybí, může to znamenat, že jsou strany s rozhodčími pravidly ICSID spokojeny nebo neschopnost sporných stran dohodnout se na pravidlech alternativních⁵⁴ a zpravidla se strany sporu dohodnou například o odchýlení se od těchto pravidel ICSID:

- a) ustavení rozhodčího soudu (Rozhodčí pravidla 2-5),
- b) místo rozhodčího řízení (Úmluva č. 62 a 63; Administrativní a finanční předpisy pravidla 26; Rozhodčí pravidlo 13 odst. 3),
- c) uplatnění Rozhodčích pravidel v jejich poslední podobě,
- d) jednací jazyk řízení (Rozhodčí pravidla 20 odst. 1 písm. b), a 22,
- e) způsob vedení ústních jednání (Rozhodčí pravidla 20 odst. 1 písm. g a 32,
- f) minimální usnášenischopnost rozhodčího soudu (Rozhodčí pravidla 14 odst. 2 a 20 odst. 1 písm. a),
- g) přenesení pravomoci k nařízení časových limitů předsedovi rozhodčího soudu (Rozhodčí pravidla 26 odst. 1.

Na druhou stranu, pokud se strany na žádném odchýlení od rozhodčích pravidel ICSID nedohodnou, je v řízení, jako v případě *Gerald International Limited v. Republic of Sierra Leone*⁵⁵ konstatováno s ohledem na článek 44 Úmluvy, že „tato řízení jsou vedena v souladu s Rozhodčími pravidly ICSID, jež jsou účinná od 10 dubna 2006“.

⁵⁴ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 678

⁵⁵ *Gerald International Limited v. Republic of Sierra Leone* (ICSID Case No. ARB/19/31), Procedural Order No. 1 (May 29, 2020), para 1

Rozhodčími pravidly se rozhodčí řízení řídí od chvíle, kdy je žádost o zahájení rozhodčího řízení zaregistrována Generálním tajemníkem Střediska v souladu s pravidlem čl. 6 Institucionálních pravidel ICSID.

V případě, že je Návrh na zahájení rozhodčího řízení Střediskem přijat, řídí se proces pravidly uvedenými v úvodu této kapitoly, mezi která patří také Rozhodčí pravidla⁵⁶. Uvedený článek 44 napovídá, že ne všechna rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu, tak jak vyplývá z článku 49-54 Rozhodčích pravidel. Existují zde určité procesy, které zahrnují například dodatečná rozhodnutí, opravná a interpretační usnesení revize a případně zrušení rozhodčího nálezu⁵⁷. O těchto dalších postupech v rozhodčím řízení bude pojednávat kapitola č. 5 této práce.

2.4. Správní a Finanční předpisy

Mezi základní dokumenty, které doplňují pravidla pro rozhodčí řízení⁵⁸ před ICSID patří také Organizační a Finanční předpisy⁵⁹, které původně existovaly samostatně, avšak v roce 2003 byly na základě Úmluvy, resp. jejího článku 6 odst. 1 písm. a), s Úmluvou spojeny. Tyto předpisy pak mají zvláštní význam pro procesní strany smírčího a rozhodčího řízení před ICSID⁶⁰.

⁵⁶ Angl.: Rules of Procedure for Arbitration Proceedings (Arbitration Rules)

⁵⁷ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 675

⁵⁸ také smírčí řízení a také se od r. 2003 vztahují na Dodatečná pravidla ICSID (Additional Facility rules)

⁵⁹ Angl.: Administrative and Financial Regulations

⁶⁰ zejména pak články 14-16, 22-31 a 34 odst. 1., mutatis mutandis na článek 5

Organizační a Finanční předpisy obsahují také tato procesně významná ustanovení týkající se

- a) nákladů řízení- ustanovení 14-16
- b) uveřejňování informací o řízeních- ustanovení 22
- c) povinností s ohledem na jednotlivá řízení- ustanovení 23-28
- d) počítání času a podání podpůrné dokumentace- ustanovení 29-30
- e) oficiálního jazyka- ustanovení 34

Za zmínku z těchto pravidel jistě stojí, z pohledu rozhodčího, ale i jiných řízení před ICSID, pravidlo 16, které stanovuje povinnost úhrady poplatku za zahájení rozhodčího řízení, který je nevratný a je hrazen Středisku, přičemž jeho výši stanovuje Generální tajemník.

Pravidlo 14 odst. 1 bude významné pro rozhodce rozhodčího soudu, kterým jsou tímto pravidlem stanoveny odměny za účast v řízení. Organizační a Finanční předpisy jsou v tomto ohledu propojeny s článkem 60 odst. 2 Úmluvy a Memorandem poplatků a výdajů⁶¹.

Za významné lze také považovat pravidlo 22 Organizačních a Finančních předpisů, které stanovuje povinnosti Generálnímu tajemníkovi k zaznamenání všech žádostí o zahájení rozhodčích a smírčích řízení, včetně zaznamenání data a způsobu ukončení každého řízení. A pokud obě strany řízení souhlasí, mohou být zveřejněny vhodným způsobem⁶².

3. Středisko pro řešení sporů z mezinárodních investic

Středisko pro řešení sporů z mezinárodních investic bylo založeno roku 1966 Úmluvou o řešení sporů z mezinárodních investic mezi státy a příslušníky druhých států (144 smluvních států)⁶³ a je jednou z pěti mezinárodních organizací Světové Banky pro obnovu a rozvoj. Středisko jako nevládní, nezisková mezinárodní organizace sídlí ve Washingtonu, DC., USA. Středisko neprovádí rozhodčí řízení, ale poskytuje zázemí, administruje jeho zahájení a

⁶¹ Memorandum on the Fees and Expenses, July 6, 2005 - <https://icsid.worldbank.org/services/content/memorandum-fees-expenses>

⁶² <https://icsid.worldbank.org/cases>

⁶³ Zajímavý případ Kosova, které není mezinárodně uznáváno, avšak má dle Světové Banky status „good standing“ (vzhledem k závazkům vůči Světové Bance a finanční způsobilosti) a tudíž se mohla připojit k ICSID

zajišťuje jeho průběh⁶⁴ Toto Středisko stojí samostatně, mimo národní právní řády, řídí se vlastními procesními předpisy (zejména Rozhodčími a Smírčími) a jeho rozhodnutí nepodléhají přezkumným řízením obecných (národních, státem uznaných) soudů.

Nejdůležitějšími orgány Střediska jsou Generální tajemník⁶⁵ a Zástupce Generálního tajemníka, kteří jsou voleni Správní radou (Článek 10 odst. 1 Úmluvy). Správní rada je tvořena zástupci smluvních států Úmluvy. Středisko disponuje aparátem⁶⁶, který profesionálně zajišťuje administrativní záležitosti Střediska. Od roku 1967 sponzoruje činnost Střediska Světová Banka pro Obnovu a Rozvoj (dle čl. 17 Úmluvy).

Většina případů, které Středisko řeší, tj. osmdesát devět procent spadá do příslušnosti Úmluvy⁶⁷, devět procent případů Střediska se řídí dodatečnými pomocnými pravidly zařízení (Additional Facility) a nízké procento tvoří případy Smírčího řízení.

Středisko sestává ze dvou hlavních částí, jmenovitě Správní rada a Sekretariát. Zatímco Sekretariát dohlíží na případy spravované Střediskem, aktivity Správní rady se zaměřují na organizační strukturu.

Převážná většina rozhodčích řízení dle pravidel ICSID je vedena na základě dvoustranných dohod⁶⁸, s tím, že řízení na základě jiných dohod prakticky vymizela, což ukazuje na trend nárůstu řízení pocházejících z dvoustranných dohod.⁶⁹ Pro určení jurisdikce Střediska je podstatný titul, na základě, kterého má k řešení sporu dojít. Takovým titulem je zpravidla smlouva BIT, ve které je obsažena rozhodčí doložka, která by v obecné rovině mohla obsahovat typicky následující text:

⁶⁴ Reed, Paulsson, Blackaby: *Guide to ICSID Arbitration*, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 9

⁶⁵ Ms. Meg Kinnear

⁶⁶ dle Výroční zprávy ICSID 2013 - Přibližně 50 osob z 32 různých zemí světa, zejména z řad právníků, ekonomů, přičemž většina disponuje plynulou znalostí oficiálních jazyků Střediska (Angličtina, Francouzština, Španělština)

⁶⁷ Caron D., *ICSID in the Twenty-First Century: An Interview with Meg Kinnear: Introductory Remarks*, 104 *Proceedings of the Annual Meeting - American Society of International Law* (2010), str. 419

⁶⁸ BITs- bilateral investment treaties- dvoustranné dohody uzavírané vládami jednotlivých států

⁶⁹ Caron D., *ICSID in the Twenty-First Century: An Interview with Meg Kinnear: Introductory Remarks*, 104 *Am. Soc'y Int'l L.*, (2010), str. 419

„Smluvní strany tímto udělují souhlas k projednání jakéhokoliv sporu vztahujícího se, nebo vycházejícího z této Smlouvy před Mezinárodním střediskem pro řešení investičních sporů, dle Úmluvy pro řešení investičních sporů mezi státy a příslušníky dalších států.“

V Dohodě mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou federativní republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic z roku 1991 (čl. VI) zní část rozhodčí doložky (Čl. VI odst. 3) takto:

„V jakémkoli termínu po uplynutí šesti měsíců ode dne, kdy spor vznikl, dotyčný státní příslušník nebo společnost si může zvolit, zda písemně vyjádří svůj souhlas s předložením sporu k vypořádání smírem nebo závazným rozhodčím řízením Mezinárodnímu středisku pro řešení investičních sporů ("Středisko") nebo podle Dodatečných možností Střediska nebo podle Rozhodčích pravidel Komise OSN pro mezinárodní právo obchodní ("UNCITRAL") nebo podle rozhodčích pravidel jakékoliv rozhodčí instituce vzájemně dohodnuté stranami ve sporu.“

Z této doložky vyplývá možnost volby smluvních stran mezi ICSID a UNCITRAL či jiné další instituce. Z tohoto pohledu lze pro účely této práce rozdělit formulaci rozhodčích doložek ve dvoustranných smlouvách na:

- a) doložky s jedinou formou rozhodčího řízení
- b) doložky s rozhodčím řízením ICSID a UNCITRAL
- c) doložky s třemi či více formami mezinárodního rozhodčího řízení

Jednotlivé rozhodčí doložky se pak mohou dělit dle doby, která musí být využita před tím, než je spor předložen k arbitráži. Většina dohod uzavřených ČR předvídá lhůtu šesti měsíců⁷⁰.

3.1. Základní předpoklady zahájení rozhodčího řízení

⁷⁰ Šturma, P., Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů. 2. doplněné vydání. Linde Praha a.s., 2008, str. 152

Pro zachování konsistence tato práce předpokládá vedení rozhodčího řízení před Střediskem ICSID dle Úmluvy, byť rozhodčí řízení může být u Střediska vedeno i dle Dodatečných pravidel zařízení⁷¹ nebo dle jiných než ICSID pravidel, např. UNCITRAL⁷².

Základní požadavky pro zahájení rozhodčího řízení vyplývají z článku 25 Úmluvy. Jedná se zřejmě v dané oblasti o nejdiskutovanější část Úmluvy, včetně jeho sousloví „přímo vyplývající z investice“.⁷³

Základními předpoklady pro zahájení rozhodčího řízení dle pravidel ICSID (dle článku 25 Úmluvy) jsou:

- a) souhlas stran sporu s řešením sporu před rozhodčím soudem Střediska, přičemž se může jednat o existující spor nebo či spor vzniklý v budoucnu
- b) spor musí existovat mezi smluvním státem Úmluvy a příslušníkem jiného smluvního sátu. Smluvní stát přitom může zmocnit jinou osobu, která má být stranou sporu řízení
- c) právní spor musí vyplývat přímo z investice

Prokázat, že existuje písemná dohoda smluvních stran o řešení sporu před rozhodčím soudem Střediska, ať již jde o existující spor či spor vzniklý v budoucnu a to, že spor existuje mezi smluvním státem Úmluvy a příslušníkem jiného smluvního sátu, není zřejmě tak obtížné, jako prokázat že daný spor vyplývá přímo z investice, dle čl. 25 odst. 1 Úmluvy.

Vzhledem k tomu, že pojem investice není v Úmluvě definován, musela si rozhodovací praxe vytvořit kritéria, na základě kterých lze investici posuzovat.

⁷¹ Additional Facility rules

⁷² Podrobněji jsou použitelná pravidla u ICSID rozebrána v kapitole 2, části 2.3 této práce

⁷³ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, kde je článek 25 Úmluvy (Jurisdikce) rozebírán na 263 stranách z této čtrnácti set stránkové knihy, přičemž např. čl. 43 Úmluvy je ve zmíněné knize rozebírán na „pouhých“ jednadvaceti stranách

Významným případem v tomto ohledu je *Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. Kingdom of Morocco*⁷⁴, který definuje základní předpoklady investice:

- a) přínos investice (peníze či aktiva)
- b) určitý čas, během kterého je investice realizována
- c) podíl investora na riziku plynoucí z investice
- d) přínos pro ekonomický růst státu, ve kterém je investice realizována

Současně lze z pohledu vymezení pojmu investice přihlídnout k případu *ČSOB v. Slovakia*⁷⁵, kde se rozhodčí soud přiklonil k výkladu dle případu *Fedax*⁷⁶, následovně: „Investice je často velmi složitá záležitost, která se skládá z mnoha propojených transakcí, přičemž pokud bychom posuzovali každou jednotlivou zvlášť, nemusela by se ve všech případech posuzovat jako investice. Proto, když je spor předložen Středisku, musí být posouzeno přímé vyplynutí z investice, i když je investice založena na transakci, která pokud by stála samostatně, tak by se dle Úmluvy jako investice neposoudila, nicméně za předpokladu, že jednotlivá transakce tvoří jednotnou součást celkové operace, která se jako investice posoudí.“

Dalším předpokladem pro zahájení rozhodčího u Střediska je podání návrhu na zahájení rozhodčího řízení dle článku 36 Úmluvy. Podat takový návrh může smluvní stát nebo osoba smluvního státu Úmluvy Generálnímu tajemníkovi ICSID, který kopii návrhu na zahájení rozhodčího řízení zašle druhé straně sporu.

Žádost o zahájení rozhodčího řízení musí zejména obsahovat informace týkající se sporu, identifikaci stran a dokumenty prokazující příslušnost ICSID. Jestliže Generální tajemník shledá zřejmou nepřislušnost Střediska, oznámí tuto skutečnost stranám sporu, resp. stranám uvedeným v návrhu na zahájení rozhodčího řízení.

⁷⁴ ICSID případ č. ARB/00/4, rozhodnutí o jurisdikci, 52 (z 23 července 2001), 42 I.L.M. 609 (2003)

⁷⁵ CASE No. ARB/97/4 CESHOSLOVENSKA OBCHODNI BANKA, A.S. (Claimant) versus THE SLOVAK REPUBLIC (Respondent) Decision of the Tribunal on Objections to Jurisdiction

⁷⁶ *Fedax NV v Republic of Venezuela* (Decision of the Tribunal, on Objections to Jurisdiction), ICSID ARB/96/3, 1997 – tento případ otevřel pojem investice i na investice nepřímé

Jakmile je žádost doručena Středisku, zahájí Generální tajemník v návaznosti na čl. 36 odst. 3 Úmluvy a pravidlo 6 Zahajovacích pravidel tzv. screening, který spočívá v základní zjištění toho, zda je předložený spor zcela mimo pravomoc Střediska. Toto zjištění se provádí na základě informací obsažených v žádosti. Jestliže nejsou výrazně naplněny požadavky čl. 25 Úmluvy, musí Generální tajemník odmítnout provést registraci žádosti. Proces screeningu trvá průměrně tři týdny, přičemž celková délka se odvíjí od toho, zda ICSID potřebuje potvrzení, dodatečné informace nebo dokumentaci od žadatele⁷⁷. V opačném případě provede registraci nového rozhodčího řízení.

Náležitosti týkající se žádosti o zahájení rozhodčího řízení budou dále podrobněji rozebrány v této práci, včetně procesu screeningu, který běží souběžně s registrační žádostí, rozebrány z pohledu Úmluvy, Institucionálních pravidel, Organizačních a Finančních pravidel.

Žádost o zahájení rozhodčího řízení musí být v souladu s normami obsaženými v pravidle 1 a 2 Institucionálních pravidel. Tato pravidla stanoví, že strany sporu mohou podat návrh společně. Za datum souhlasu se v případě, kdy obě strany nepodepsali návrh současně, považuje datum pozdější.

V některých případech je před podáním žádosti o zahájení rozhodčího řízení vyžadován zvláštní postup, resp. splnění zvláštních pravidel či postupů, před tím než vůbec k podání může dojít. Jedním z běžnějších postupů před podáním žádosti o zahájení rozhodčího řízení před Střediskem může být zaslání tzv. „oznámení o záměru předložit spor k rozhodčímu řízení⁷⁸“, jak se tomu např. stalo v případě *United Pipe v Belarus*⁷⁹, kde jsou zpravidla vylíčeny základní skutkové okolnosti případu a případné požadavky vznášené budoucím žalobcem.

3.1.1. Náležitosti žádosti o zahájení rozhodčího řízení

⁷⁷ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/screening>

⁷⁸ Angl. Notice of intent to submit dispute to arbitration

⁷⁹ Mr. Gennady Mykhailenko & United pipe export company trading as investors – and – the republic of Belarus contracting party - in the matter of the dispute under the treaties on the mutual encouragement and protection of investments between Ukraine and Belarus of 14 december 1995 and between Switzerland and Belarus of 28 may 1993

Zahajovací pravidla v první svém pravidle stanoví, kdo a kam může žádost podat, včetně toho, v jakém jazyce má být podána, datována a kým má být podepsána. Mezi základní vlastnosti žádosti patří tyto:

- a) má být podána v písemné podobě v jednom z úředních jazyků Střediska (tj. angličtina, francouzština, španělština⁸⁰)
- b) má být opatřena datem vyhotovení
- c) má být podepsána osobou oprávněnou osobou nebo jejím zplnomocněným zástupcem (pokud je podepsána osobou zmocněnou, musí být přiložena listina, ze které zmocnění vyplývá, např. plná moc)

Dále musí žádost obsahovat veškeré náležitosti dle pravidla 2 Zahajovacích pravidel. Tato pravidla neobsahují žádný požadavek na formu, v jaké by měla být žádost předložena, přičemž pravidlo 2 obsahuje omezující požadavky pro takovou žádost, které předpokládají, že Středisko má příslušnost pro vedení rozhodčího sporu. Poukázat na to, že Středisko má pravomoc, je neméně důležité, jelikož Generální tajemník ICSID musí provést prvotní právní *prima facie* posouzení před tím, než je případ formálně u Střediska zaregistrován. Jinými slovy, Zahajovací pravidla přenášejí na Žádost o zahájení rozhodčího řízení omezený účel zahájení rozhodčího řízení, s tím že nenabízí zásadní skutečnosti ke skutkové podstatě případu. Namísto toho je předkládání takových zásadních skutečností předpokládáno pouze poté, až když je jmenován rozhodčí soud. Důsledkem toho je, že žalovaný se díky těmto pravidlům může k žádosti vyjádřit nebo na ni odpovědět až poté, kdy je jmenován rozhodčí soud⁸¹.

Žádost o zahájení rozhodčího řízení musí obsahovat:

- a) jméno a kontaktní informace všech stran (včetně mailu, telefonu, etc.)
- b) datum souhlasu a způsob zaznamenání souhlasu – jestliže souhlas jedné strany byl udělen později, považuje se souhlas za udělený ke dni pozdějšímu
- c) jestliže souhlas má podobu úmluvy nebo zákon, žádost musí obsahovat přiložené kopie takových souhlasů a důkaz, že jsou účinné

⁸⁰ Dokumenty, které jsou přiloženy k žádosti a nejsou v angličtině, francouzštině nebo španělštině musí být opatřeny překladem do jednoho z těchto jazyků. Pokud je dokument příliš dlouhý a relevantní pouze z části, postačuje pokud jsou přeloženy pouze některé jeho části (dle pravidla 30 a 34 odst. 1 Administrativních a Finančních pravidel)

⁸¹ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 968

- d) jestliže souhlas má podobu smlouvy, musí žádost obsahovat její přiloženou kopii, datum její účinnosti
- e) v případě, že je stranou organizační složka nebo agentura členského státu, je potřebné prokázat, že učena Středisku dle čl. 25 odst. 1 Úmluvy. Žádost musí také obsahovat souhlas organizační složky nebo agentury a souhlas Státu, což neplatí, jestliže stát notifikoval Středisko, že takový souhlas není potřeba
- f) jestliže je stranou sporu osoba, je potřebné doložit datum jejího souhlasu a datum žádosti a skutečnost, že nebyla občanem/inkorporována ve státě, který má být stranou sporu ani v jednom okamžiku (pozn. podání žádosti, souhlasu) dle článku 25 odst. 2 písm. a) Úmluvy
- g) jestliže je stranou společnost nebo jiná právnická osoba, její národnost ke dni udělení souhlasu. Jestliže je její národnost shodná se členským státem Úmluvy, která je stranou sporu, musí žádost obsahovat souhlas stran týkající se toho, že by k právnické osobě mělo být přistupováno jako k osobě z jiného státu pro účely Úmluvy čl. 25 odst., písm. b).
- h) základní informace o tom, že existuje právní spor vznikající přímo z investice dle čl. 25 odst. 1 Úmluvy.
- i) Jestliže je žadatelem právnická osoba, musí být doloženo čestné prohlášení o tom, že byly postoupeny veškeré vnitřní postupy k autorizaci žádosti. Prohlášení musí být podloženo důkazem, např. rozhodnutí představenstva, etc.

Pokud v souladu s 3 Zahajovacími pravidly souhlasili strany předem s počtem rozhodců a/nebo se způsobem jejich výběru, měla by žádost takovou informaci s doložením relevantních listin také obsahovat. Zástupci žalovaných (zpravidla investorů), kteří mají bohaté zkušenosti s podáváním žádostí u Střediska navrhnou žádosti, které mají několik desítek stran⁸². V takové žádosti o zahájení rozhodčího existuje takovéto členění:

- a) Úvod, ve kterém jsou stručně označeni žalobci a žalovaní, velmi krátké shrnutí nároků žalobce a popis členění žádosti
- b) Přesné vymezení stran – žalobce a žalovaný
- c) Věcné souvislosti – v zásadě nejobsáhlejší část

⁸² Rand Investments Ltd. and others v. Republic of Serbia (ICSID Case No. ARB/18/8), Request for Arbitration (February 9, 2018)

- d) Příslušnost – popis rozhodných skutečností příslušnosti rozhodčího sporu k ICSID
- e) Porušení závazků hostitelského státu – přesné vymezení jaké dohody, případně zákony či smlouvy byly porušeny jednáním hostitelského státu
- f) Vyčíslení nároku navrhovatele vůči hostitelskému státu – uplatnění principu PYOW, případně CFTE (případně určité modifikace), nicméně v žádostech se zpravidla uvádí požadavek náhrady škody a nákladů právního zastoupení (zpravidla v petitu)
- g) Procesní záležitosti – např. informace o tom, zda se strany sporu dohodli na počtu rozhodců nebo způsobu jejich jmenování, návrh jednacího jazyka, návrh místa konání rozhodčího řízení, potvrzení o úhradě poplatku za žádost
- h) Petit rozhodčího řízení – uvedení návrhu jakým si navrhovatel přeje, aby bylo v rozhodčím řízení rozhodnuto, případně jak má být rozhodnuto o nákladech řízení

Úmluva nestanoví přímo žádný časový limit pro podání žádosti o zahájení rozhodčího řízení, ale mohou zde existovat omezení v rozhodčích smlouvách mezi stranami, legislativě, nebo dohodě, kterou dává souhlas hostitelský stát s rozhodčím řízením u ICSID. Některé BIT také žádný časový limit pro uplatnění nároku v souvislosti s investicí neuplatní.⁸³

Mechanismus rozhodčího řízení Střediska vytváří pružný systém, který poskytuje stranám široké spektrum možností s ohledem na jejich schopnost ovládat rozhodčí řízení⁸⁴. Pravidla Rozhodčího soudu mohou být přizpůsobována potřebám stran, přičemž způsob vedení do velké míry závisí na jejich vůli a shodě. Jestliže taková shoda neexistuje či se jedna strana nedostaví, postupuje Rozhodčí soud v souladu se standartními pravidly.

V kapitole 2 této práce jsem se věnoval pravidlům, jež se na rozhodčí řízení dle Úmluvy vztahují. Tato kapitola si klade za cíl prozkoumání aspektů rozhodčího řízení od podání návrhu na zahájení rozhodčího řízení, jeho průběh až po vydání rozhodčího nálezu a okrajově se v jeho závěru zmíní i o procesech, které po jeho vydání mohou následovat.

⁸³ Dohoda mezi vládou České republiky a federální vládou Svazové republiky Jugoslávie o vzájemné podpoře a ochraně investic – článek 9

⁸⁴ Hirsch, Moshe, *The Arbitration Mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes*, Springer Netherlands, Martinus Nijhoff Publishers, 1993, str. 28

Průběh a vedení rozhodčího řízení dle Úmluvy sestává zejména z těchto hlavních kroků⁸⁵

- a) Strana podá Žádost o zahájení rozhodčího řízení
- b) Prověřování a registrace žádosti o zahájení rozhodčího řízení
- c) Stanovení počtu a způsobu jmenování rozhodců
- d) Jmenování členů Rozhodčího soudu
- e) Ustavení Rozhodčího soudu a zahájení rozhodčího řízení
- f) Rozhodčí soud provede první jednání se stranami sporu
- g) Písemné řízení (posouzení příslušnosti rozhodčího soudu, skutkové podstaty a újmy mohou být předloženy rozhodčímu soudu zvlášť či společně)
- h) Ústní řízení (příslušnosti rozhodčího soudu, skutkové podstaty a újmy mohou být slyšeny rozhodčím soudem zvlášť či společně)
- i) Rozhodování Rozhodčího soudu
- j) Rozhodčí nález (rozhodnutí případu)

Současně s kroky popsány výše se mohou v rámci rozhodčího řízení vyskytnout další (vedlejší) řízení jako např. o zřejmém nedostatku skutkové podstaty (pravidlo 41 odst. 5 Rozhodčích pravidel), předběžné námitky (čl. 41 Úmluvy a pravidlo 41 odst. 2 Rozhodčích pravidel), důvěrnost a transparentnost rozhodčího řízení (dle dohody stran sporu, rozhodnutí Rozhodčího soudu, a dalších pravidel vztahující se na Úřad Střediska a členy Rozhodčího soudu- např. pravidlo 32 odst. 2 Rozhodčích pravidel, čl. 47 Úmluvy ve spojení s pravidlem 39 Rozhodčích pravidel, či úprava čl. 22 odst. 1 a 23 Organizačních a Finančních pravidel), vyloučení rozhodců (čl. 14 odst. 1 Úmluvy a další), přičemž i některým dalším kromě těchto uvedených se v této kapitole budu věnovat.

3.2. Žádost o zahájení rozhodčího řízení

V souladu s článkem 36 Úmluvy může Smluvní stát Úmluvy nebo jakákoliv občan smluvního Státu Úmluvy zahájit rozhodčí řízení, návrhem na zahájení rozhodčího řízení, jež je adresován Středisku resp. Generálnímu tajemníkovi. Současně musí také být naplněny podmínky pravomoci Střediska řešit spor dle čl. 25 Úmluvy.

⁸⁵ <https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/process/Pages/Arbitration.aspx>

Institucionální pravidla se v rozhodčím řízení uplatní od podání návrhu na zahájení rozhodčího řízení po odeslání oznámení o registraci řízení dle pravidla 6 Institucionálních pravidel. Dále je při podání návrhu na zahájení rozhodčího řízení nutné dodržet ustanovení 16, 30 a 34 odst. 1 Organizačních a Finančních pravidel.

V Úmluvě ani Institucionálních pravidlech není stanovena žádná lhůta pro podání návrhu na zahájení rozhodčího řízení Středisku, nicméně záleží na titulu, na základě kterého je dovozena příslušnost Střediska, jelikož např. Úmluva NAFTA ve svém čl. 1120 odst. L stanoví, že lze podat rozhodčí žalobu ke Středisku (dle písm. b) až poté, kdy nastaly skutečnosti vedoucí k podání takové žaloby.

3.2.1. Náležitosti žádosti zahájení rozhodčího řízení

Ustanovení článku 36 Úmluvy ve svém odst. 1 říká, že „*Kterýkoliv smluvní stát nebo kterýkoli občan smluvního státu, který si přeje zahájit rozhodčí řízení, se za tím účelem písemně obrátí na generálního tajemníka, který kopii žádosti zašle druhé straně.*“

Žádost o zahájení rozhodčího řízení může pocházet jak od smluvního státu Úmluvy, tak od investora. Žádost mimo jiné musí v souladu s Institucionálními pravidly

- i) určit, že se jedná o Žádost o zahájení rozhodčího řízení;
 - ii) být sepsán v jednom z oficiálních jazyků Střediska⁸⁶ v souladu s ustanovením 34 Organizačních a Finančních pravidel;
 - iii) obsahovat datum a musí být podepsán oprávněnou osobou, případně návrhové příloží doklad o zmocnění k podání takové žádosti
- a také má žádost být Generálnímu tajemníkovi Střediska podán v pěti (5) podepsaných kopiích⁸⁷ ve formě, počtu kopií stanovené ustanovením 30 Organizačních a Finančních pravidel, jež současně předepisuje možnost podání výňatků z dokumentů předkládaných Rozhodčímu soudu.

Současně je nutné uhradit poplatek za podání Žádosti v souladu s ustanovením 16 Organizačních a Finančních pravidel, jak již bylo zmíněno v části 3.2.1. této rigorózní práce.

⁸⁶ Tj. angličtina, francouzština, španělština

⁸⁷ pravidlo 4 odst. 1 Institucionálních pravidel

V případě, že není uvedený poplatek uhrazen, není Generální tajemník Střediska povinen mimo zaslání oznámení o přijetí žádosti navrhovateli, ničeho konat do doby, než je platba spojená s žádostí připsána na účet pro takové řízení zřízený Střediskem.

3.2.1.1. Povinné náležitosti Žádosti o zahájení rozhodčího řízení

Obsah žádosti je stanoven v pravidle 2 Institucionálních pravidel s tím, že kromě přesného určení stran sporu, jejich adres a právní kvalifikace, musí také obsahovat datum souhlasu s rozhodčím řízením dle pravidel ICSID a také má vymežit listinu, ve které je tento souhlas uveden. To však neplatí v případě uvedeném v pravidle 2 odst. 1 písm. c) Institucionálních pravidel.

Pozornost je zvlášť věnována datu souhlasu stran s rozhodčím řízením v pravidle 2 odst. 3, které říká, že v případě, kdy strany nedali souhlas s řeším sporu u Střediska ve stejnou chvíli, což bude zřejmě hlavně u případů rozhodčích doložek, považuje se za chvíli souhlasu, kdy jednala druhá strana.

Důležitým pro rozhodčí řízení z pohledu čl. 25 odst. 2 Úmluvy je také určení příslušnosti rozhodčího soudu ke sporu ve vztahu k jednotlivým osobám. Rozhodná je zejména státní příslušnost k datu udělení souhlasu s rozhodčím řízením a skutečnost, že osoba nebyla příslušníkem státu sporu ani v jedné z uvedených rozhodných chvil. Pokud je stranou sporu právnická osoba, která je zřízena dle práva státu, se kterým je spor veden, musí být k návrhu na zahájení rozhodčího řízení přiložen dokument vyjadřující souhlas stran, že taková právnická osoba má mít procesní postavení jako osoba příslušná k jinému členskému státu Úmluvy.

Velmi důležitou součástí Návrhu je uvedení rozhodných skutečností, prokazující právní důvod sporu, který vzniká přímo z investice⁸⁸. Velmi důležité je určení toho, že se jedná o spor právní. S touto problematikou se Středisko vyrovnávalo tak, že převzalo některé definice právních

⁸⁸ Zejména slova dle čl. 25 odst. 1 - angl. „shall extend to any legal dispute“ srov. právní spor vznikající přímo z investice

sporů od Mezinárodního Soudního Dvora. V případě Tokios Tokelés⁸⁹ rozhodčí tribunál Střediska s odvoláním na případ Mavrommatis, který byl veden u Mezinárodního Soudního Dvora judikoval, že musí jít o neshodu z pohledu práva nebo skutečností, spor právních názorů nebo zájmu dvou osob a dále se uvedené rozhodnutí o příslušnosti odvolává na profesora Schreuera, který požadavky na spor popisuje takto:

„Spor se musí vztahovat na přesně vymezené záležitosti mezi stranami a nesmí mít převážně akademickou povahu. Tím se však neříká, že jedna strana sporu musela učinit určité kroky, nebo že spor musel dosáhnout určité míry konfliktu, ale spíše takové záležitosti musí být bezprostředním zájmem stran. Spor musí překročit obecnou míru rozhořčení a současně být způsobilý zachycení do podoby konkrétního žalobního nároku.“

Konkrétním příkladem, na kterém lze demonstrovat charakter právního sporu je rozhodnutí o příslušnosti ve sporu Enron v. Argentina⁹⁰. V tomto sporu šlo uplatňování daní na plyn některými provinciemi Argentiny, kdy žalobce tvrdil, že nejde o spor, jelikož daně byly pouze vyměřeny, nikoliv však vybrány. Rozhodčí soud v uvedeném případě posoudil případ schopný projednávání, jelikož se jednalo o velmi konkrétní skutečnosti.

3.2.1.2. *Volitelné náležitosti Žádosti o zahájení rozhodčího řízení*

Žádost o zahájení rozhodčího řízení může mimo povinné náležitosti obsahovat také jakákoliv pravidla ujednaná mezi stranami, vztahující se například k počtu rozhodců, způsobu jejich jmenování, místu a jazyku rozhodčího řízení, a také jakékoliv další, dohodnutá mezi stranami, která se vztahují k urovnání sporu.⁹¹

Za nepovinnou, avšak praktickou součást Žádosti o zahájení rozhodčího řízení je úvodní popis situace žalobce, ve kterém se nastíní, v jakém stádiu se strany sporu nacházejí a představí se

⁸⁹ Tokios Tokelés v. Ukraine - č. ARB/02/18- Decision on Jurisdiction (April 29, 2004)-para 106

⁹⁰ Rozhodnutí o příslušnosti z 14 ledna 2004; následně pak byl zahájen ještě druhá spor u Střediska srov. č. ARB/01/3

⁹¹ Institucionální pravidla Střediska - pravidlo 3

celkové pozadí vzniku sporu. Další nepovinná část může obsahovat vymezení stran dle požadavků a současně uvedení konkrétní doručovací adresy žalobce, žalovaného a osob, které je budou ve sporu zastupovat. Současně je vhodné k žádosti přiložit plné moci, případně smlouvy prokazující zmocnění k zastupování v rozhodčím řízení a další dokumenty vhodné k prokázání aktivní legitimity. Shrnutí relevantních faktů, které zejména vymezuje konkrétní oblast sporu, může také uvádět další skutečnosti a odkazovat například na právní předpisy, které skutkový stav podpoří. Pro rozhodce bude praktické poznat rozsah případného sporu již z Žádosti, která může uvádět konkrétní či odhadované sumy, které byly porušením ochrany investic zhačeny, či naopak může vyčíslit újmu na straně státu. Pro dokreslení celého sporu lze připojit i nákresy, fotografie, případně video či audio nahrávky prokazující práva žalující strany. Žádost také může uvádět navrhované rozhodce, případně požadavky žalobce na znění výroku rozhodčího nálezu⁹².

Další dokumenty přiložené k Žádosti v souladu s pravidlem 30. Organizačních a Finančních pravidel musí být v požadovaném počtu (pět kopií včetně všech příloh) a další kopii pro každou žalovanou stranu označenou v Žádosti⁹³.

Ve chvíli, kdy je Žádost o zahájení rozhodčího řízení doručena Středisku rozhoduje o jejím dalším osudu Generální tajemník. Nejdůležitějším pro žalobce bude jistě Registrace Žádosti Střediskem, které však předchází zaslání oznámení o přijetí Žádosti a kopie Žádosti samotné, žalované straně v souladu s článkem 36 odst. 1 Úmluvy.

Jakmile je Žádost Středisku doručena, Generální tajemník nejprve posoudí, zda Žádost o zahájení rozhodčího řízení, není zcela mimo pravomoc Střediska. Takové posouzení probíhá na základě informací obsažených v Žádosti. Proces posouzení či prověřování podkladů, na základě má dojít k registraci probíhá v průměru tři týdny⁹⁴, avšak tato doba je odvislá od toho, zda Středisko vyžaduje po žalující straně dodatečné informace, potvrzení či jiné dokumenty.

Jestliže nejsou naplněny podmínky článku 25 Úmluvy, Generální tajemník Žádost zamítne. Pokud naopak podmínky čl. 25 Úmluvy naplněny jsou, žádost zaregistruje. Dle pravidla 7 Institucionálních pravidel, rozhodnutí o registraci Žádosti obsahuje zejména

⁹² Např. REQUEST FOR ARBITRATION- TULIP REAL ESTATE AND DEVELOPMENT NETHERLANDS B.V., CLAIMANT v. REPUBLIC OF TURKEY, RESPONDENT, dated 11 October 2011

⁹³ Pravidlo 4 odst. 1 Institucionálních pravidel

⁹⁴ <https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/process/Pages/Screening-of-Request-and-Registration-Convention-Arbitration.aspx>

- a) záznam o tom, že je Žádost zaregistrována a současně určuje datum registrace a odeslání oznámení (druhé straně sporu- žalovanému)
- b) sdělení smluvním stranám o tom, že veškerá komunikace a poznámky ve vztahu k řízení budou zasílána (Střediskem) na adresu uvedenou v Žádosti, jestliže není jiná adresa Středisku oznámena
- c) výzvu stranám, aby ustanovily Rozhodčí soud v souladu s články 37 a 40 Úmluvy
- d) upozornění stranám, že registrace Žádosti není vázána na pravomoci či funkce Rozhodčího soudu s ohledem na příslušnost rozhodčího soudu a skutkovou podstatu
- e) a také je k tomuto oznámení přiložen seznam členů senátu rozhodců Střediska

3.2.2. Rozhodnutí o Žádosti o zahájení rozhodčího řízení

Jestliže Generální tajemník žádost o registraci rozhodčího řízení po provedení tzv. screeningu schválí, zaregistruje ji a oznámí tuto skutečnost stranám rozhodčího sporu, přičemž základní údaje o zahajovaném řízení zveřejní na webových stránkách Střediska. Všechny zásadní kroky v řízení jsou následně veřejně přístupné v části Procesní podrobnosti u každého jednotlivého případu.⁹⁵

Příslušnost Střediska z pohledu článku 36 odst. 3 Úmluvy, který stanoví, že Generální tajemník zaregistruje případ, jestliže nezjistí, že spor je zjevně mimo příslušnost Střediska, je významnou z toho důvodu, že ustavení rozhodčího soudu⁹⁶ vyžaduje čas, úsilí a náklady. Pravomoc Generálního tajemníka k prověřování případů je navržena z toho důvodu, aby se předešlo situacím, kdy rozhodčí soud, jež je jednou ustanoven, téměř s jistotou nezjistil, že je zcela bez příslušnosti o případu rozhodnout. Navíc by řízení nemělo být zahájeno, aby vytvářelo tlak na stranu sporu, zejména hostitelský stát, pokud nedal souhlas⁹⁷.

K termínu „zjevně mimo příslušnost“ který byl užit v předchozím odstavci lze podotknout, že takovým případem by mohl být případ, kdy by se k rozhodčímu řízení dle pravidel ICSID

⁹⁵ <https://icsiddev.prod.acquia-sites.com/cases/case-database>

⁹⁶ Ustavení rozhodčího soudu následuje po registraci žádosti o zahájení rozhodčího řízení

⁹⁷ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 468

dovolával stát, který není smluvní stranou Úmluvy, nebo příslušník státu, který není smluvní stranou Úmluvy. Proti rozhodnutí Generálního tajemníka o nepřislušnosti Střediska k rozhodčímu sporu není odvolání přípustné, nicméně strana, která takovou žádost podává, ji může podat opakovaně. Rozhodnutí Generálního tajemníka o příslušnosti Střediska k rozhodčímu sporu žádným způsobem nezavazuje rozhodčí soud k posouzení vlastní příslušnosti o sporu, nebo příslušnosti Střediska v souladu s čl. 41 Úmluvy.

Sekretariát je oprávněn zveřejni některé informace o řízeních před ICSID dle pravidel 22 a 23 Organizačních a Finančních pravidel, včetně identity stran, data přijetí žádosti o zahájení rozhodčího řízení, členů a ustavení rozhodčího soudu, předmětu sporu, zásadních procesních milníků a výstupů řízení. Tyto informace jsou uveřejněny v ICSID zprávách, výroční zprávě Střediska a na webových stránkách Střediska. Poté, kdy byla doplněna roce 2006 Rozhodčí pravidla, konkrétně článek 48 odst. 4, je nyní Středisko povinno ihned zveřejňovat výňatek týkající se právního odůvodnění případu rozhodčím soudem⁹⁸. Zřejmým důvodem tohoto postupu je zvýšení transparentnosti řízení před ICSID⁹⁹.

Dle pravidla 6 Zahajovacích pravidel hned jakmile je to možné buď dle odst. 1 žádosti o zahájení rozhodčího řízení zaregistruje a v ten samý den uvědomí strany sporu, že k tomu došlo nebo dle odst. 2 takovou žádost zamítne.

3.3. Rozhodčí řízení po registraci Žádosti o zahájení rozhodčího řízení

3.2.1 Ustavení rozhodčího soudu

Nejdůležitější procesní záležitostí, která nastává ihned po registraci žádosti o zahájení rozhodčího řízení, je ustavení rozhodčího soudu v návaznosti na pravidla článků 37-40 a pravidla 1-6 Rozhodčích pravidel.

⁹⁸ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 153

⁹⁹ Za tímto účelem byly také přijaty Kodex chování zmíněný v části 2 této práce

Jestliže se strany sporu shodnou na počtu rozhodců a způsobu jejich jmenování, uplatní se článek 37 odst. 2 písm. a) Úmluvy, přičemž se rozhodčí soud musí skládat vždy z jednoho samostatného rozhodce nebo z jakéhokoliv lichého počtu rozhodců. Ovšem v případě, že se strany sporu neshodnou, se aktivuje se článek 37 odst. 2 písm. b) a rozhodčí soud se bude skládat vždy ze tří rozhodců, kdy každá strana jmenuje jednoho a třetí, na kterém se strany shodnou, bude předsedou tohoto rozhodčího soudu.

Požadavek na počet rozhodců a jejich lichý počet dle čl. 37 odst. 2 písm. a) tvoří povinnou náležitost ustavení a složení rozhodčího soudu a strany sporu se od tohoto ustanovení nemohou odchýlit dohodou¹⁰⁰. Stejně tak se strany nemohou odchýlit od ustanovení článku 39 Úmluvy, který stanoví, že většina rozhodců nesmí být státním příslušníkem (ani dvojím občanem) stran¹⁰¹. Odchýlit se také nelze od požadavku dle článku 40 odst. 2 Úmluvy, který klade požadavky na určité vlastnosti¹⁰² rozhodců, kteří nejsou jmenováni ze seznamu rozhodců¹⁰³. Funkční způsob jmenování rozhodců si strany mohou zvolit, jak jim vyhovuje, včetně časových limitů a zvláštních procesních postupů.

Mezi nejběžnější dohody ohledně jmenování tříčlenného rozhodčího soudu jsou tyto¹⁰⁴:

- a) Každá strana jmenuje jednoho spolu rozhodce a strany sporu se pokusí dohodnout na třetím rozhodci, předsedovi rozhodčího soudu. Jestliže se strany na předsedovi nedohodnou, Generální tajemník (nebo předseda Správní rady), jmenuje předsedu rozhodčího soudu
- b)

¹⁰⁰ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 981

¹⁰¹ Toto pravidlo se neuplatní, jestliže je každý rozhodce jmenován dohodou stran

¹⁰² Dle čl. 14 odst. 1 Úmluvy

¹⁰³ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009. str. 476

¹⁰⁴ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/appointment>

- c) Každá strana jmenuje jednoho spolu rozhodce a oba spolu rozhodci se pokusí dohodnout na třetím rozhodci, předsedovi rozhodčího soudu. Jestliže se strany na předsedovi nedohodnou, Generální tajemník (nebo předseda Správní rady), jmenuje předsedu rozhodčího soudu

V září roku 2009 Středisko formálně přijalo nový dvou stupňový proces jmenování rozhodců pro případy, kdy je Středisko požádáno o jmenování rozhodce dle článku 38 Úmluvy. Nový proces jmenování rozhodců je podobný praxi jiných rozhodčích institucí a je založen na souhlasu stran. Tento proces spočívá v tom, že Středisko obešle strany sporu seznamem kandidátů (ne nutně z panelu rozhodců) a pokud se strany sporu shodnou, ICSID přistoupí ke jmenování rozhodců z takového seznamu raději, než by využila procesu popsáném v článku 38 Úmluvy¹⁰⁵.

Jako součást dohody o způsobu jmenování rozhodčího soudu, mohou strany sporu souhlasit s přijetím procesu výběru rozhodců ze seznamu¹⁰⁶, který obsahuje jednotlivé navrhované kandidáty. Tato metoda výběru rozhodců ze seznamu může být použita pro jednoho rozhodce, předsedy, nebo všech členů rozhodčího soudu. Běžně probíhá výběr ze seznamu rozhodců takto¹⁰⁷:

- a) Strany si vymění seznam kandidátů; strany si vzájemně oznámí, kterého kandidáta či kandidáty přijímají a které odmítají
- b) Strany požádají ICSID o poskytnutí seznamu kandidátů. Každá strana zaškrtně určitý počet kandidátů a zbývajících ohodnotí (zpravidla číselně podle oblíbenosti). Ustanoven je kandidát s nejlepším hodnocením, nebo pokud mají dva kandidát stejné hodnocení, Středisko vybere jednoho z nich.

Pro případ, že se strany nedohodnou, je systém dle čl. 37 odst. 2 písm. b) Úmluvy nastaven tak, že strana A jmenuje rozhodce a navrhne předsedu. Strana B navrhne rozhodce a odsouhlasí návrh předsedy dle strany A, nebo nevrhne jiného předsedu. Strana A následně přijme návrh

¹⁰⁵ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 12

¹⁰⁶ Angl. list procedure

¹⁰⁷ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/appointment>

strany B na předsedu rozhodčího soudu nebo jej odmítne. Jestliže strana A odmítne uplatní se postup dle článku 38 Úmluvy¹⁰⁸.

Středisko také vede a spravuje seznam rozhodců¹⁰⁹, ze kterého jsou nevýhradně vybírání rozhodci pro rozhodčí řízení. Dle článku 13 Úmluvy, každý stát může do tohoto seznamu jmenovat čtyři osoby. Nominované osoby, jednotlivými státy musí mít vysoké morální standardy, uznávanou kvalifikaci, zejména v právu, ale také obchodu, průmyslu a financích. Navíc k těmto vlastnostem lze přidat znalosti a zkušenosti s mezinárodním investičním právem, mezinárodním právem veřejným, schopnost vést řízení v jednom z oficiálních jazyků Střediska.

Strany mají 60 dnů k dosažení dohody o složení rozhodčího soudu. Tento časový limit může a také často je dohodou smluvních stran prodlužován¹¹⁰. Veškerá komunikace stran sporu dle pravidla 3 Rozhodčích pravidel musí být sdělena Generálnímu tajemníkovi, který sleduje řádné ustanovení rozhodčího soudu¹¹¹. Strany sporu informují Generálního tajemníka dle čl. 5 rozhodčích pravidel tom, že došlo ke jmenování rozhodce a určí, jakým způsobem k jeho jmenování došlo. Jakmile takovou informaci Generální od stran obdrží, kontaktuje jmenovaného rozhodce s tím, zda se jmenováním do funkce rozhodce souhlasí.

Neexistuje zde žádný závazek jmenovaného rozhodce jmenování přijmout. Dokonce ani osoba ze seznamu rozhodců nemá žádnou zvláštní povinnost jmenování přijmout. Před jmenováním rozhodce je rozumné, aby strany, nebo jakákoliv orgán, která jmenování rozhodce provádí, kontaktovala navrhovaného rozhodce a neformálně zjistila, zda-li by s navrženým jmenováním do funkce rozhodce souhlasil. Takový souhlas může záviset na dohodě o odměně rozhodce dle čl. 60 odst. 2 Úmluvy.¹¹²

¹⁰⁸ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/appointment>

¹⁰⁹ Dle čl. 12 - 16 Úmluvy, angl. Panel of arbitrators

¹¹⁰ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 131

¹¹¹ Ve vztahu k článku 24 Administrativních a Finančních pravidel

¹¹² Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 488

Jestliže strana, která je jmenovaná takové jmenování nepřijme, strana, strany nebo jmenující orgán, který prováděl původní jmenování má nárok vybrat jiného rozhodce. Krátký časový limit 15 dní dle pravidla 5 odst. 3 Rozhodčích pravidel je navržen tak, aby celý proces urychlil. Jmenovaná osoba, která neodpoví do 15 dnů bude považována za odmítnutou. Uvedený časový limit 15 dnů může být prodloužen dohodou stran. V článku 38 je však stanoven limit 90 dnů, který může v průběhu jmenování rozhodců uplynout, což v důsledku znamená, že na návrh některé ze stran sporu, předseda správní rady jmenuje chybějící rozhodce. Tím ztrácí strana, která měla záměr jmenování provést šanci toto jmenování dokončit, i přes veškerou vynaloženou snahu.

Jestliže tedy není rozhodčí soud ustanoven ve lhůtě devadesáti dnů od odeslání oznámení o registraci žádosti o zahájení rozhodčího řízení Generálním tajemníkem, nebo jakékoliv jiné lhůtě, na které se strany sporu dohodly, Předseda správní rady jmenuje na žádost kterékoliv ze stran rozhodce, který ještě nebyl jmenován¹¹³. Za těchto okolností je Předseda správní rady povinen jmenovat rozhodce ze seznamu rozhodců vedeném Střediskem¹¹⁴.

Pouze v 5% případů probíhajících případů (10 ze 192 případů) zaznamenaných k 1. březnu 2018, byl rozhodčí soud ustaven ve lhůtě 90 dnů, a to ve lhůtách od 27 do 85 dnů. V šesti z těchto případů byl předseda rozhodčího soudu jmenován stranami sporu, ve třech případech spolu rozhodci, a v jednom případě Generálním tajemníkem Střediska. V těch případech, kdy strany jmenovaly přímo předsedu rozhodčí komise byl proces jmenování rychlejší (průměrně okolo 60 dnů), než když bylo jmenování předsedy prováděno spolu rozhodci (průměrně okolo 80 dnů).¹¹⁵

V případě OKO vs Estonia¹¹⁶ došlo ke jmenování rozhodčího soudu za pouhých 17 dnů po registraci žádosti Střediskem. V tomto případě podaly Žádost o zahájení řízení finská a

¹¹³ Čl. 38 Úmluvy

¹¹⁴ Čl. 38 a 40 odst. 1 Úmluvy

¹¹⁵ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 288

¹¹⁶ OKO Pankki Oyj and others v. Republic of Estonia (ICSID Case No. ARB/04/6)

německá banka, které přímo v žádosti uvedly, jakým způsobem si přejí ustavit rozhodčí soud, s čímž protistrana souhlasila a došlo ke společnému jmenování tří rozhodců, kdy každý jmenoval jednoho a společně se strany dohodly na předsedovi.

Naopak v případě, *Vestey vs Venezuela*¹¹⁷ byla Žádost o zahájení rozhodčí řízení registrována Generálním tajemníkem 14. března 2006 a k ustavení rozhodčího soudu došlo až po šesti letech a třech měsících, 6. července 2012, což bylo způsobeno tím, že žalobce podal žádost o zastavení jmenování rozhodčího soudu dne 6. září 2006.

Do jednotlivých ICSID soudů, komisí a ad hoc komisí bylo v roce 2020 učiněno 211 jmenování. To představuje druhé nejvyšší číslo v počtu jmenování v historii Střediska. Tato jmenování byla učiněná ve 45 rozhodčích soudech a 19 v ad hoc komisích. Šedesát čtyři procent jmenování bylo učiněno stranami nebo stranou určeným rozhodci, přičemž 36 % procent zbývajících jmenování bylo učiněno dohodou stran dle pravidel ICSID nebo jiných ustanovení. Různorodost osob v řízeních před ICSID dokládá to, že 15 % osob bylo jmenováno poprvé a z toho 42 % bylo těchto nově jmenovaných původem ze zemí s nízkými nebo středními příjmy a 19 % z toho byly ženy¹¹⁸.

3.2.2 Vlastní průběh rozhodčího řízení

Jakmile dojde k ustavení rozhodčího soudu, může započít proces faktického rozhodování sporné záležitosti v rozhodčím řízení. Způsob vedení rozhodčího řízení je upraven v čl. 41-47 Úmluvy a pravidlech 13-38 Rozhodčích pravidel.

3.2.2.1 První jednání ve věci

¹¹⁷ *Vestey Group Ltd v. Bolivarian Republic of Venezuela* (ICSID Case No. ARB/06/4)

¹¹⁸ ICSID - 2020 Annual Report Excellence in Investment Dispute Resolution, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/ICSID_AR20_CRA_Web.pdf - Str. 30

Rozhodčí soud musí dle pravidla 13 Rozhodčích pravidel uspořádat první jednání ve věci, jestliže se strany sporu nedohodnou na jiné lhůtě. Na tomto prvním jednání ve věci se zpravidla řeší „předběžné procesní záležitosti“ popsané v pravidle 20 rozhodčích pravidel. Dle tohoto pravidla má předseda rozhodčího soudu zjistit stanovisko stran ohledně procesních otázek¹¹⁹.

Jedná se zejména o tyto:

- a) počet rozhodců potřebných pro zajištění usnášeníschopnosti (pravidlo 14 Rozhodčích pravidel vyžaduje většinu, jestliže se strany nedohodnou jinak)
- b) jazyk či jazyky řízení
- c) počet, posloupnost a načasování písemných podání
- d) počet kopií podání
- e) zda se lze obejít bez ústního či písemného řízení
- f) způsob dělení nákladů řízení
- g) způsob vedení záznamů

Prakticky tedy sekretariát Střediska obešle strany sporu standardním formulářem a požádá je o diskusi nad jednotlivými body. Jestliže předseda rozhodčího soudu zvolí citlivý přístup, může dojít ke snížení počtu diskutovaných záležitostí, což může v důsledku znamenat, že strany budou souhlasit s konferenčním hovorem a nebude muset dojít k nákladnějším osobnímu setkání. Nicméně osobní setkání stran sporu a rozhodců při prvním jednání stran ve věci má určité „podprahové“ výhody. Jde o první příležitost potkat se s rozhodčím soudem a vidět, jakým způsobem rozhodci vystupují a je to také zpravidla první možnost, kdy potkat tváří v tvář protistranu a jejich právní zástupce. Zkušenosti rozhodců vědí, že tón, s jakým bude rozhodčí řízení vedeno se určuje právě na prvním jednání ve věci.

Pravidlo 21 Rozhodčích pravidel předpokládá ještě další jednání ve věci¹²⁰ za účelem výměny informací a dohody o zatím neodsouhlasených procesních záležitostech, nicméně vzhledem k logistickým nárokům a nákladům se takové jednání zřídka pořadá. Alternativně lze jednání dle uvedeného pravidla 21 uspořádat prostřednictvím telefonické konference nebo videohovoru.

¹¹⁹ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 138

¹²⁰ Pre-hearing conference

3.2.2.2 Rozdvojení řízení

První jednání ve věci někdy zahrnuje ústní požadavek stran¹²¹ na rozdvojení¹²² řízení zpravidla na prvním jednání přednesou předběžné námitky a požadavky na prozatímní opatření, nebo žádost o ukončení řízení z toho důvodu, že jsou nároky žalobce zcela bez právního základu. Záležitosti, na kterých se strany sporu shodly a procesní rozhodnutí přijatá rozhodčím soudem jsou zahrnuta do procesního řádu, který je podepsán předsedou rozhodčího soudu, a strany sporu jsou Generálním tajemníkem obeslány ihned po prvním jednání ve věci¹²³.

V předchozím odstavci byl zmíněn požadavek na tzv. rozdvojení řízení, který je založen čl. 41 odst. 2 Úmluvy. Ačkoliv rozhodčí soudy používají často pravomoc stanovenou v poslední části článku 41 odst. 2 a mnoho rozhodčích řízení je rozdvojeno na fázi týkající se příslušnosti a fázi týkající se skutkové podstaty, nejde rozhodně o základní možnost dle Úmluvy¹²⁴.

Rozdvojení řízení se nejčastěji vztahuje na oddělení záležitostí, týkajících se příslušnosti rozhodčího soudu od skutkové podstaty věci. Rozdvojení řízení je definováno jako samostatná fáze posouzení příslušnosti a přípustnosti vznesené žalovaným. Jestliže strany souhlasí s rozdvojením řízení a rozhodčí soud bude otázku posuzovat v předběžném rozhodnutí, může být procesní kalendář odsouhlasen s odstupem pro řízení o příslušnosti (bifurcation), nebo dle článku 41 odst. 3 Rozhodčích pravidel, může rozhodčí soud rozhodnout o pozastavení řízení ve vztahu ke skutkové podstatě rozhodčího sporu.

Rozhodčí soud při posuzování toho, zda rozhodčí řízení rozdvíjet posuzuje práva stran sporu zejména s ohledem na¹²⁵:

- a) skutkovou podstatu námitky (nepříslušnosti)
- b) to, zda by rozdvojení podstatně snížilo čas a náklady řízení, a

¹²¹ Zpravidla požadavek žalovaného státu – Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 345

¹²² Angl. Bifurcation – k diskusi je zda-li může rozdvojení řízení zahájit rozhodčí soud bez návrhu některé ze stran sporu – srov. Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A. and Interagua Servicios Integrales de Agua S.A. v. Argentine Republic (ICSID Case No. ARB/03/17) - July 30, 2010 The Tribunal issues a decision on Liability

¹²³ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/first-session>

¹²⁴ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 341

¹²⁵ Bifurcation - ICSID Convention Arbitration - <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/bifurcation>

- c) zda jsou příslušnost a skutková podstata sporu do takové míry propletené, aby neučinili rozdělení nepraktické

Rozhodnutí, zda řízení rozdějit či nikoliv je v zásadě balanční cvičení mezi tím, zda na jednu stranu žalovaného¹²⁶ zatížit průběhem celého řízení, jestliže existují oprávněné obavy o příslušnosti nebo přípustnosti a na druhou stranu zda zatížit žalobce nepřiměřeným zpožděním při získávání rozhodnutí o skutkové podstatě nároku¹²⁷.

3.2.2.3 Dočasná opatření¹²⁸

Jednou z praktických výzev, kterým musí čelit strany mezinárodního rozhodčího řízení, je otázka, jakým způsobem zabránit změně faktické nebo právní situaci v průběhu rozhodčího řízení, s ohledem na to, že rozhodčí řízení může probíhat i velmi dlouhou dobu¹²⁹. V národních právních systémech je toto řešeno prozatímními opatřeními. Účelem těchto opatření je „zmrazení“ situace, dokud není rozhodnuto a také zabránit zmaření rozhodčího nálezu jednáním jedné ze stran během průběhu řízení.

Pokud se strany rozhodčího sporu nedohodnou jinak, může rozhodčí soud v souladu s články 47 Úmluvy a pravidla 39 Rozhodčích pravidel během řízení doporučit jakékoliv dočasné opatření, které může být nezbytné k zachování práv stran sporu.

Účelem dočasných opatření je přivodit příznivé chování stran sporu, které povede k úspěšnému výsledku rozhodčího řízení, jako je zajištění důkazů, zachování práv stran, předcházení vlastního napomáhání, pohledání si uplatnění rozhodčího nálezu a obecné zachování míru. Musí se uplatnit ve chvíli, kdy je výsledek rozhodčího řízení stále nejistý. Proto musí rozhodčí soud pečlivě posoudit rovnováhu mezi naléhavostí a požadavkem na dočasné opatření a potřebu nezhodnotit skutkovou podstatu věci příliš brzy¹³⁰.

¹²⁶ Zpravidla stát

¹²⁷ Fourret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 342

¹²⁸ Provisional measures

¹²⁹ Hirsch, Moshe, The Arbitration Mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes, Springer Netherlands, Martinus Nijhoff Publishers, 1993, str. 31

¹³⁰ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 759

Dočasná opatření se mohou dělit na¹³¹:

- a) Předběžná
- b) Ochranná
- c) Zachovávající

Ve vztahu dočasného opatření a posouzení příslušnosti rozhodčího soudu je nutné podotknout, že tam, kde strana vznesla námitky (ne)příslušnosti, může rozhodčí soud rozhodnout nejdříve o dočasných opatřeních před tím, než rozhodne o své vlastní příslušnosti¹³². Důsledkem toho může být strana vystavena dočasným opatřením i přesto, že napadá příslušnost rozhodčího soudu ICSID. Na druhou stranu naléhavost záležitostí, o kterých se dočasným opatřením rozhoduje, nemůžou být často odloženy až do chvíle, kdy příslušnost rozhodčího soudu byla zcela podložena argumenty a jednoznačně určena. Úmluva má v tomto ohledu speciální vlastnost, která je v tomto ohledu nápomocná, kdy čl. 36 odst. 3 Úmluvy stanoví, že Generální tajemník zaregistruje žádost o zahájení rozhodčího řízení a neučiní tak pouze pokud zjistí, že je spor zcela mimo příslušnost Střediska. Z tohoto důvodu zde existuje předběžné posouzení příslušnosti před tím, než případ dorazí před rozhodčí soud. Ačkoliv rozhodčí soud není tímto předběžným posouzením, jakkoliv vázán, poskytuje užitečný právní základ pro rozhodnutí o dočasných opatřeních.

Příkladem v případě Phoenix Action Ltd v. Czech Republic¹³³ je dočasné opatření ze dne 6 dubna 2007, kde se rozhodčí soud odvolává na článek 43 Úmluvy, která mu dává širokou pravomoc k získání důkazů v jakékoliv fázi řízení. Rozhodčí soud také podotýká, že čl. 34 Rozhodčích pravidel se nese v podobném duchu a dodává, že bude-li zapotřebí, tak rozhodčí

¹³¹ Angl. Interim, protective, conservatory

¹³² Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 771-772

¹³³ Phoenix Action Ltd v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/06/5), decision on provisional measures, para 45,46

soud si ponechá v průběhu rozhodčího řízení právo požadovat důkazy, které považuje za potřebné pro případ, že žalobce předloží přesvědčivé důkazy o tom, že byl jeden z účastníků řízení¹³⁴ propojen s tajnou službou České republiky.

Rozhodčí soudy posoudí, zda jsou dočasná opatření potřebná, urgentní a nezbytná k tomu, aby se předešlo nenávratným škodám. Příkladem žádosti o vydání dočasného opatření může být¹³⁵:

- a) žádost o uvolnění důvěrných informací
- b) získávání nebo zachování důkazů
- c) zajištění finančních záruk
- d) pozastavení souběžných domácích nebo rozhodčích řízení
- e) pozastavení výkonu správních rozhodnutí

V případě Vacuum Salt Products Ltd. v. Republic of Ghana¹³⁶ vyžadoval žalobce dočasné opatření v tom smyslu, že: „Vláda je povinna vzít zpět a ukončit veškerá souběžná řízení, která se vztahují ke skutkové podstatě tohoto rozhodčího řízení a zvláště zajistit společnosti Vacuum Salt zproštění povinností týkající se shody s nároky procesu stanoveném zákonem 287.“

Dočasné opatření v rozhodčím řízení Eskosol S.p.A. in liquidazione v. Italian Republic¹³⁷ bylo rozhodčímu soudu navrženo Itálií následovně: „Ve své žádosti Itálie žádá rozhodčí soud, aby a) nařídil společnosti Eskosol zajistil neodvolatelnou bankovní záruku nebo jiné zajištění ve výši 250tis. USD, b) nařídil Eskosol, aby předložil důkazy C05-06 ve své celistvosti, aby bylo žalovanému a rozhodčímu soudu umožněno získat potvrzení o tom, zda se třetí strana zavázala hradit náklady společnosti Eskosol v tomto řízení, c) Pro případ, že se potvrdí financování řízení třetí stranou navrhuje žalobce, aby společnost Eskosol alternativně k bodu a) od třetí strany opatřila (s tím, že třetí strana prokáže dostatek prostředků) platnou záruku převzetí závazků z nákladů uznaných v tomto řízení proti společností Eskosol.“

¹³⁴ Pan Raška

¹³⁵ Provisional Measures - ICSID Convention Arbitration - <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/provisional-measures>

¹³⁶ Vacuum Salt Products Ltd. v. Republic of Ghana (ICSID Case No. ARB/92/1). Decision on Request for Recommendation of Provisional Measures of June 14, 1993, para 8

¹³⁷ Eskosol S.p.A. in liquidazione v. Italian Republic (ICSID Case No. ARB/15/50, PROCEDURAL ORDER NO. 3 (Decision on Respondent's Request for Provisional Measures), para II/6, 7, 31

Reakce společnosti Eskosol byla v tomto řízení následující: „Zaprvé, rozhodčí soud nemá pravomoc nařídit zajištění nákladů. Za druhé a to je důležitější, i kdyby taková pravomoc existovala, požadavek Itálie by měl být neúspěšný, jelikož nesplňuje přesné požadavky, které by měl takový požadavek mít (...) Za třetí, společnost Eskosol již má pojištění ATE¹³⁸ pojištění pro případ nepříznivých nákladů do výše 1mil. Eur, což je více než dostačující pro požadavek Itálie (záruka na 250tis. USD).“

Rozhodčí soud v tomto případě zamítl návrh dočasného opatření, nicméně za povšimnutí stojí jeho argumentace týkající se jeho pravomoci k vydání dočasných opatření. „Rozhodčí soud zahájí upřesněním otázky pravomoci. K prahové¹³⁹ záležitosti v rozhodnutí o dočasném opatření, rozhodčí soudu uvádí, že nic v Úmluvě ani Rozhodčích pravidlech neurčuje pravomoc rozhodčího soudu k navržení dočasného opatření, určení, že jejich pravomoc je omezena pouze jedním typem opatření, nebo alternativně vymezeno vyloučením určitých typů opatření. Rozhodnutí o požadavku na vydání dočasného opatření týkajícího se zajištění nákladů tak bez dalšího (*ipso facto*) nejsou za hranicí pravomoci rozhodčího soudu“.

Téma dočasných opatření v rozhodnutích rozhodčích soudů není příliš konsistentní, a tedy špatně předvídatelné. Jedním z hlavních předpokladů pro vydání dočasného opatření je jeho naléhavost, kterou musí v každém jednotlivém případě rozhodčí soud posoudit. Jakmile je rozhodčí soud ustaven, je vhodné písemný návrh na vydání dočasného opatření podat. Na druhou stranu žádost vydání předběžného opatření, o které nebylo požádáno ve chvíli, kdy byla jeho naléhavost nejvyšší, by nemělo být rozhodčím soudem schváleno. Dočasné opatření nemá z procesního pohledu vazbu na jednání ve věci. K navrženému dočasnému opatření se však zpravidla dvoukolově vyjadřují strany, o kterém je rozhodčím soudem následně rozhodnuto.

Zvláštním druhem dočasného opatření je tzv. *non-aggravational measure*, které vychází z myšlenky, že jakmile je právní spor podán a rozhodčí řízení u Střediska zahájeno, má být obecným závazkem zdržet se jakýchkoliv jednání, které by potenciálně mohly zhoršit, oslabit,

¹³⁸ Angl. After the event insurance

¹³⁹ (ve smyslu hraniční)

nebo ještě rozšířit spor.¹⁴⁰ Tento přístup byl několikrát potvrzen v přístupu Střediska. Např. v *Amco vs Indonesia*¹⁴¹ rozhodčí soud poukázal na dobrou víru a fair přístup, který by měly strany sporu zaujmout ve svém vlastním zájmu tak, aby neudělali nic, čím by mohli mohly zhoršit, oslabit, nebo ještě rozšířit vzájemný spor, čímž by mohli způsobit rozhodnutí a vyřešení situace mnohem složitější.

Toto pravidlo bylo několikrát v rozhodnutích Střediska zopakováno. Některé rozhodčí soudy považují toto *non-aggravation* (pravidlo nezhoršení), jako pravidlo, které je obecným právem a musí se nutně vztahovat ke zvláštním právům nebo zásadním právům, které jsou součástí návrhu zamýšleného a stanoveného ve skutkové podstatě sporu¹⁴², anebo je rozhodčími soudy na toto pravidlo pomýšleno jako na samostatně stojící právo¹⁴³. Toto pravidlo dává také rozhodčím soudům možnost vybrat nejvhodnější opatření, které vzhledem k jednotlivým skutečnostem případu, bude svou podstatou naplňovat zamýšlené, někdy i bez ohledu na návrhy, které ve vztahu němu strany sporu činí. Toto pravidlo je nejvíce využíváno v těchto dvou případech:

- a) uchování stávající faktické a právní situace, zatímco je rozhodčí řízení v běhu
- b) ochrana výhradní příslušnosti ICSID rozhodčího soudu ve spojení s principem non-interference

Toto pravidlo (*non-aggravation*) je uplatňováno v souvislosti s článkem 26 Úmluvy, aby ochránilo výhradní příslušnost Střediska a odvrátilo hrozby, které by mohly oslabit účinek budoucího rozhodčího nálezu. Dočasná opatření, která jsou vydávána na základě tohoto pravidla, bývají většinou rozhodčími soudy udělována, jelikož se jedná o jedno ze základních a stěžejních pravidel v rozhodčím řízení u Střediska.

¹⁴⁰ Federico Campolieti, *The Rule of Non-Agravation of the Dispute in ICSID Arbitration Practice*, ICSID Review, Vol. 30, No. 1 (2015), pp. 217–230
doi:10.1093/icsidreview/siu032

¹⁴¹ *Amco Asia Corporation and others v. Republic of Indonesia* (ICSID Case No. ARB/81/1)

¹⁴² *Plama Consortium Limited v Republic of Bulgaria*, ICSID Case No ARB/03/24, Order (6 September 2005) para 40

¹⁴³ *Burlington Resources Inc and Others v Republic of Ecuador and Empresa Estatal Petroleos del Ecuador*, ICSID Case No ARB/08/5, Procedural Order No 1 (29 June 2009) para 60

V této části je vhodné zmínit ještě jeden institut vztahující se k dočasnému opatření, který se nazývá „*temporary restraining order*“¹⁴⁴, který svojí naléhavostí z pohledu skutečností, které mohou v rozhodčím řízení nastat, ještě před dočasným opatřením a zpravidla má tento *restraining order* okamžité účinky a existuje zde zcela eminentní naléhavý zájem na jeho vydání jednou ze stran, přičemž tato je rozhodčím soudem uznána a takový příkaz je vydán. Jak vyplývá z případu *Emilio Agustín Maffezini v. Kingdom of Spain*¹⁴⁵ musí právo existovat v době, kdy je požadavek na vydání takového příkazu předán rozhodčímu soudu, není pouze hypotetické, nebo vznikne teprve v budoucnu.

Pokud je dočasné opatření např. vůči státu vydáno a nařízeno, musí strany (?) toto dočasné opatření respektovat. Otázkou z pohledu vykonatelnosti dočasného opatření ve vnitrostátním režimu je jeho faktická nedobrovolná exekuce. V tomto ohledu je nutné posuzovat vztah mezinárodního práva veřejného a práva vnitrostátního, včetně právních vztahů, které pokrývá jednotlivá BIT. Závěrem by v tomto ohledu mělo být utvrzení v tom, že mezinárodní právo je nadřazené vnitrostátnímu, nicméně praktická aplikovatelnost tohoto přístupu z pohledu jednotlivých případů bude jistě komplikovaná. Za zamyšlení jistě stojí situace, kdy by nedošlo k dobrovolnému výkonu dočasného opatření povinným státem a došlo by tak ke vzniku škody. Ze zásad rozhodčího řízení před Střediskem vyplývá, že by k uplatňování škod nemělo docházet mimo toto rozhodčí řízení, což by v praxi znamenalo, že by k například k úhradě poplatků vyměřených státem vůči žalobci v rozhodčím řízení mělo dojít a tento žalobce by následně měl uvedené poplatky v rozhodčím řízení vyčíslit a požadovat je „zpětně“ po žalovaném, tedy státu, který tyto poplatky zajistil. Jedná se však pouze o modelovou situaci, která v praxi může být řešena mnoha způsoby, s poukázáním na složitost situace pro případ, že povinný stát dle dočasného opatření jeho výkon odmítne dobrovolně provést, a přesto např. zabavený majetek dále drží. Nerespektování vydaného dočasného opatření může být nicméně posléze tvrzeno žalobcem proti státu v rozhodčím řízení a zpravidla by k této libovůli žalovaného (státu) při zohlednění všech ostatních skutečností v řízení, měl rozhodčí soud přihlídnout při vydání rozhodčího nálezu.

3.2.2.4 *Námítky k právnímu základu nároků*

¹⁴⁴ Dočasný zákaz rozhodčího soudu

¹⁴⁵ *Emilio Agustín Maffezini v. Kingdom of Spain* (ICSID Case No. ARB/97/7)

Námítka v prvotní části řízení by se zpravidla měly týkat příslušnosti soudu nebo skutkové podstaty, která se v případě má řešit. Pravidlo 41 odst. 5 Rozhodčích pravidel říká, že strana by měla ne déle než do 30 dnů od ustavení rozhodčího soudu (v každém případě před prvním jednáním ve věci) vznést námitku naprostého nedostatku právního základu sporu. Tato námitka by měla být co nejpřesnější. Současně o této námitce musí být rozhodnuto do 60 dnů od ustavení rozhodčího soudu, jestliže se strany sporu nedohodnou jinak.

Jakmile je vznesena námitka nedostatku právního základu sporu, rozhodčí soud upraví rozvrh pro jedno nebo dvě kola písemných vyjádření stran, jež jsou zpravidla následována ústními podáními na prvním jednání ve věci. Rozhodčí soud musí strany uvědomit o jeho rozhodnutí týkající se těchto námitek na prvním jednání ve věci nebo ihned poté¹⁴⁶.

Rozhodnutí o námitce týkající se nedostatku právního základu sporu může skončit dvěma způsoby:

- a) námitka je zamítnuta, nebo částečně potvrzena a rozhodčí řízení pokračuje slyšením žalobních nároků, které nebyly zamítnuty
- b) je vydán rozhodčí nálezn¹⁴⁷ a případ je zamítnut pro zřejmý nedostatek právního základu

V případě *Trans-Global Petroleum, Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan*¹⁴⁸ byla námitka dle pravidla 41 odst. 5 Rozhodčích pravidel uplatněna a bylo o ní rozhodnuto 12. května 2008, Strany sporu se v této věci vyjadřovali písemně i ústně na prvním jednání v dubnu 2008 ve Washingtonu D.C. USA. Rozhodčí soud byl informován o tom, že je prvním rozhodčím soudem, který dle tohoto pravidla 41 odst. 5 rozhoduje, jelikož bylo implementováno v roce 2006. Proto se rozhodčí soud rozhodl vyložit toto ustanovení ve svém rozhodnutí. Nejprve se vyjadřuje k pojmu „zcela bez právního základu“, což označuje za „stručnou frázi náklonnou k výkladu mnoha způsoby a zmiňuje jakým způsobem vznikalo slovo „zcela“ v návrhu článku

¹⁴⁶ Manifest Lack of Legal Merit - ICSID Convention – Arbitration
<https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/manifest-lack-legal-merit>

¹⁴⁷ Dle pravidla 41 odst. 6 Rozhodčích pravidel

¹⁴⁸ *Trans-Global Petroleum, Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan* (ICSID Case No. ARB/07/25), THE tribunal 's decision on the respondent's objection under rule 41(5) of the icsid arbitration rules, para 75, 85, 93, 95, 96, 121

52 Úmluvy¹⁴⁹. Profesor Schreuer uzavírá, že „zcela“ může být definováno jako jednoduše pochopitelné nebo rozpoznatelné myslí. A podotýká, že toto slovo se nevztahuje k vážnosti překročení nebo základní povaze pravidla, které bylo porušeno, ale spíše k procesu poznání, které jej činí tak zjevným. Zcela je překročena pravomoc, jestliže může být seznatelné s trochou snahy a bez hlubší analýzy.

Dále se pak v tomto případě rozhodčí soud zabývá slovem „právní“ v sousloví „bez právního základu“, jelikož dle tvrzení žalovaného bylo toto řízení zcela bez právního základu, protože by rozhodčí soud měl kriticky zkoumat případ a posoudit, zda jsou obvinění fakticky schopna z právního pohledu založit porušení BIT, což je tvrzeno žalobcem. Žalobce nad to dodává, že před tím, než je žaloba podrobena celému rozhodčímu řízení, je potřeba něco více, než optimismus žalobce a představitost rozhodčího soudu k překročení hranice mezi myslitelným a věrohodným.

V tomto případě rozhodčí soud našel, že žalovaný nesplnil test stanovený v pravidle 41 odst. 5 Rozhodčích pravidel.

V jiném rozhodčím sporu *Global Trading Resource Corp. and Globex International, Inc. v. Ukraine*¹⁵⁰ rozhodčí soud rozhodl, že „nároky, které byly ve věci vzneseny žalobcem, jsou zcela bez právního základu s ohledem na pravidlo 41 odst. 5 Rozhodčích pravidel a z toho důvodu vydal rozhodčí nálezu.“ V následujícím odstavci uvedeného rozhodčího nálezu se rozhodčí soud vypořádává s náklady rozhodčího řízení v tomto případě tím způsobem, že se uplatní přístup PYOW¹³⁷, neboli náklady si nesla každá ze stran samostatně a rozhodčí soud nevydal žádné rozhodnutí týkající se nákladů řízení.

3.2.2.5 *Písenné a ústní řízení*

Rozhodčí řízení by mělo sestávat dle pravidla 29 Rozhodčích pravidel ze dvou odlišných částí, a to písenné, po které následuje ústní, jestliže se strany nedohodnou jinak. Jestliže se strany

¹⁴⁹ 52 odst. 1 písm. b) - that the Tribunal has manifestly exceeded its powers

¹⁵⁰ *Global Trading Resource Corp. and Globex International, Inc. v. Ukraine* (ICSID Case No. ARB/09/11), award, para 58,59

dohodnou, může se rozhodčí řízení vést pouze písemně a není potřeba konat osobní jednání před rozhodčím soudem.

Pravidlo 47 odst. 1 písm. f) Rozhodčích pravidel stanoví, že rozhodčí nález obsahuje souhrn, jakým způsobem bylo řízení vedeno a ty tak nabízejí komplexní popis písemné a ústní části řízení.

V případě *Global Trading Resource Corp. and Globex International, Inc. v. Ukraine*¹⁵¹ je popsán průběh řízení takto: „Dne třetího února 2010 uspořádal rozhodčí soud předběžné procesní projednání prostřednictvím telefonního hovoru dle pravidla 20 Rozhodčích pravidel, aby projednal postup rozhodčího soudu na prvním jednání ve věci a způsob jakým se vypořádat s námitkou žalovaného dle pravidla 41 odst. 5 Rozhodčích pravidel. S ohledem na následující bylo během telekonference dohodnuto, že písemná část řízení o námitce dle pravidla 41 odst. 5 bude sestávat ze dvou kol písemné argumentace, jež bude následována ústní částí, která se bude při prvním jednání ve věci. Také bylo dohodnuto, že se první jednání ve věci bude konat v Londýně 8-9. dubna 2010.“

Jak již bylo řečeno, tak se smluvní strany mohou domluvit na počtu písemných podání a na jejich časových limitech. Písemné řízení se většinou odehrává ve dvou kolech, dle pravidla 31 Rozhodčích pravidel. V prvním kole předloží navrhuující strana rozhodčímu soudu písemné podání¹⁵², po kterém následuje vyjádření¹⁵³ druhé strany k tomuto písemnému podání. Ve druhém kole navrhuující strana předloží rozhodčímu soudu odpověď¹⁵⁴, po které opět následuje vyjádření¹⁵⁵ druhé strany¹⁵⁶. Rozhodčí soud má právo také rozhodnout o nařízení jednání ve věci pot, kdy proběhlo zmíněné dvoukolové písemné řízení. Žalobcovo písemné podání¹²³ má obsahovat uvedení relevantních faktů, určení práva, dle kterého vznáší svůj nárok a nárok

¹⁵¹ *Global Trading Resource Corp. and Globex International, Inc. v. Ukraine* (ICSID Case No. ARB/09/11), award, para 18

¹⁵² Angl. Memorial

¹⁵³ Angl. Counter Memorial

¹⁵⁴ Angl. Reply – jedná se o - Reply to Counter Memorial

¹⁵⁵ Rejoinder – jedná se o – Rejoinder to Reply

¹⁵⁶ V pořadí tedy – Memorial – Counter Memorial – Reply - Rejoinder

samotný¹⁵⁷. Vyjádření navrhovatele¹²⁴, odpověď¹²⁵ a druhé vyjádření navrhovatele¹²⁶ musí každé z nich obsahovat odpověď na skutečnosti zjištěné v předchozím podání, jakékoliv další skutečnosti, reakci na stanovené právo a předložení nových tvrzení. V praxi jsou všechny relevantní dokumenty, svědecké výpovědi, znalecké posudky, na které strany rozhodčího sporu spoléhají, také součástí písemných podání a tvoří podstatnou část písemného záznamu rozhodčího jednání a jeho postupu¹⁵⁸. Písemná řízení zpravidla sestávají z tvrzení skutečností, podání a žádostí o rozhodnutí. K nim může být připojeno vylíčení rozhodných skutečností, zvláště pak svědecké výpovědi, znalecké posudky a důkazy¹⁵⁹.

Článek 46 Úmluvy a pravidlo 40 Rozhodčích pravidel předjímají podávání protinávrhu, incidenčních sporů a dalších nároků, které vyplývají přímo z předmětu hlavního sporu. Žalovaná strana musí podat protinávrh ne později, než ve svém prvním vyjádření. Žalobce je povinen uplatnit incidenční nebo dodatečné nároky (společně nazývány „vedlejší“¹⁶⁰) ne později, než ve své odpovědi, nebo pokud není druhé kolo písemného řízení nařízeno, ne později než ve svém prvním vyjádření ve věci¹²³.

Vedlejší řízení může zahrnovat např. obsahovat nároky týkající se úroků a nákladů, za předpokladu, že jsou zahrnuty v souhlasu stran s rozhodčím řízením a splňují požadavky příslušnosti Střediska o těchto rozhodnout. Rozhodčí soud může připustit pozdější podání vedlejších nároků kteroukoli ze stran z ospravedlnitelného důvodu, přičemž rozhodčí soudy jsou zpravidla liberálně připouští řízení o těchto vedlejších nárocích¹⁶¹.

Vedle podání, která činí strany sporu se mohou také vyskytnout podání k rozhodčímu soudu, které nečiní ani jedna ze stran sporu, ale osoba, které je to připuštěno rozhodčím soudem po konzultaci se stranami sporu dle čl. 37 odst. 1. Jde o tzv. účast *amicus curiae* – osoba, která není stranou sporu, ale činí písemné podání k rozhodčímu soudu ve vztahu k projednávané věci. Tradiční rolí *amicus curiae* ve sporném řízení je pomoci tomu kdo spor rozhoduje, dosáhnout

¹⁵⁷ Angl. Request for relief - "Request for relief" means a claim, any other request for a determination of the rights and liabilities of one or more parties in an action that a legal authority allows the tribunal to decide by a judgment

¹⁵⁸ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 139

¹⁵⁹ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/written-procedure>

¹⁶⁰ Ang. Ancillary claims

¹⁶¹ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 140

rozhodnutí tím, že mu poskytne argumenty, různé úhly pohledu, a odborné rady, které strany ve sporu nemusí umět poskytnout. Zkrátka, žádost vystupovat jako *amicus curiae* je nabídkou pomoci – nabídkou, kterou je ten, kdo spor rozhoduje oprávněn přijmout, nebo odmítnout. *Amicus curiae* je dobrovolník, přítel soudu, nikoliv strana sporu¹⁶².

Příklad, jakým je rozhodováno o způsobu vedení písemného a ústního řízení můžeme pozorovat například v případě *Bridgestone Licensing Services, Inc. and Bridgestone Americas, Inc. v. Republic of Panama*¹⁶³ kde rozhodčí soud učinil tato rozhodnutí:

- a) ve věcech způsobu komunikace (Administrativní a Finanční pravidlo 24)
 - a. sekretariát Střediska bude propojovat písemnou komunikaci mezi stranami s rozhodčím soudem
 - b. písemná komunikace obou stran sporu má být předávána emailem nebo jinými elektronickými prostředky druhé straně a tajemníkovi rozhodčího soudu¹⁶⁴, který má povinnost ji zaslat rozhodčímu soudu. V naléhavých případech může strana sporu zaslat kopie přímo rozhodčímu soudu a druhé straně, včetně kopie Tajemníkovi Střediska
 - c. elektronické verze komunikace nařízené rozhodčím soudem k vyplnění současně mají být předány pouze tajemníkovi rozhodčího soudu. V takových případech, tajemník rychle potvrdí přijetí s doručující stranou, avšak vyčká jakmile bude mít komunikaci od

¹⁶² Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 706

¹⁶³ *Bridgestone Licensing Services, Inc. and Bridgestone Americas, Inc. v. Republic of Panama*, (ICSID Case No. ARB/16/34). Procedural Order No. 1, para 12,13,14 rozebrat

¹⁶⁴ Středisko poskytuje administrativní podporu rozhodčímu soudu a člen z řad zaměstnanců Střediska je jmenován jako Tajemník rozhodčího soudu v každém rozhodčím řízení. Tento tajemník zajišťuje široké spektrum podpory a odborných rad dle pravidel Střediska a je zasvěcen do všech aspektů rozhodčího řízení, včetně přítomnosti u ústních jednání. Takový tajemník může být jmenován pouze s předchozím souhlasem stran sporu a stranám je poskytnuto jeho CV, navrhované činnosti, hodinová sazba etc. Tajemník je stejně tak zavázán mlčenlivostí jako členové rozhodčího soudu

obou stran sporu a až poté přistoupí k její odeslání rozhodčímu soudu a druhé straně sporu

- d. tajemník rozhodčího soudu nebude v kopii přímé komunikace mezi stranami, jestliže taková komunikace není určena k předání rozhodčímu soudu
- b) ve věci písemné a ústní komunikace (Rozhodčí pravidlo 29) – řízení sestává z písemné části, která je následovaná částí ústní
- c) ve věci počtu kopií a způsobu registraci podání stranami (Administrativní a finanční pravidlo 30; Rozhodčí pravidla 20 odst. 1 a 23
- a. k příslušnému datu přijetí jsou strany povinny (i) podat prostřednictvím emailu tajemníkovi rozhodčího soudu a protistraně elektronickou verzi podání, svědecké výpovědi, znalecké posudky a seznam důkazu a správních orgánů (ne však důkazy nebo správní orgány jako takové) a (ii) nahrát podání s veškerou podpůrnou dokumentací do složky vytvořené Střediskem v elektronickém sdíleném prostředí Světové Banky („elektronický registr“)
 - b. do pěti pracovních dnů o podání v elektronickém registru (...) jsou strany povinny písemně doručit tajemníkovi rozhodčího soudu
 - i. jednu nesvázanou papírovou kopii celého podání (včetně dokumentů v originále a překladu) ve formátu A4 v označené složce, kde budou také podepsané originály podání, svědecké výpovědi, znalecké posudky, včetně důkazů (ale ne právní dokumenty) a
 - ii. dva označené, nekodované USB disky s úplnými kopiemi celého podání (v originálním jazyce a v překladu), včetně podání, svědeckých výpovědí, znaleckých posudků, důkazu a správních orgánů. USB disky mají také obsahovat odkazy na hyperlink a jestliže je to možné, podání, které je odkazováno na podpůrnou dokumentaci

- c. do pěti pracovních dnů o podání v elektronickém registru (...) jsou strany povinny písemně doručit protistraně na adresu uvedenou výše a každému členovi rozhodčího soudu tamtéž:
 - i. jednu nsvázanou papírovou kopii celého podání (včetně dokumentů v originále a překladu) ve formátu A5 v označené složce, kde budou také podepsané originály podání, svědecké výpovědi, znalecké posudky, včetně důkazů (ale ne právní dokumenty) a
 - ii. jeden označený, nekódovaný USB disk s úplnými kopiemi celého podání (v originálním jazyce a v překladu), včetně podání, svědeckých výpovědí, znaleckých posudků, důkazu a správních orgánů. USB disk má také obsahovat odkazy hyperlink a jestliže je to možné, podání, které je odkazováno na podpůrnou dokumentaci
- d. pro účely tohoto procesního rozhodnutí pojem „právní dokument“ znamená jakýkoliv dokument, který se nevztahuje ke straně nebo svědkovy, je předkládán k podpoře argumentu a rozhodnutí, nevztahuje se k faktickým záležitostem nebo postavení v případě, a termín „důkaz“ znamená jakýkoliv dokument, který se vztahuje ke straně, svědkovy a je předkládán k podpoře faktických tvrzení
- e. právní dokumenty mají být podávány pouze v elektronické verzi, jestliže písemná kopie není zvláště rozhodčím soudem vyžadována
- f. elektronické verze podání, svědecké výpovědi a znalecké posudky mají být elektronicky prohledávatelné (OCR PDF nebo word), bez hesla nebo tiskových omezení. Každý podaný dokument by měl být ve svém samostatném souboru
- g. oficiální datum přijetí podání nebo komunikace je den, ve které mje elektronická verze zaslána tajemníkovi rozhodčího soudu

- h. zápis je považován za platný, jestliže je odeslán v příslušný den stranou do 23:59, času ve Washington D.C.

Účelem demonstrace výše uvedeného, velmi podrobného postupu rozhodčího soudu v daném případě, je poukázat na rozpracovanost detailů písemné stránky rozhodčího řízení. Velmi podobně jsou koncipována písemná rozhodnutí o procesních záležitostech i v jiných rozhodčích řízeních před ICSID.

Strany sporu také mohou opravit chyby v písemných záznamech kdykoliv do vydání rozhodčího nálezu se souhlasem druhé strany, nebo rozhodčího soudu. Tajemník rozhodčího soudu (nebo zástupce protistrany) mohou poukázat na technické nedostatky (například chybějící nebo nečitelný důkaz, zásadní chyby tisku) a sdělit je zástupci druhé strany, aby byla umožněna okamžitá náprava a tím se předešlo nedorozumění a komplikacím¹⁶⁵.

Jak písemná, tak ústní část se uplatní také na incidenční, nebo podpůrné části řízení, kterými jsou například¹⁶⁶:

- a) řízení o námitkách příslušnosti
- b) řízení o dočasných opatřeních
- c) řízení o podpůrných¹⁶⁷ nárocích
- d) znovu otevření řízení
- e) doplnění a opravy řízení
- f) výklad rozhodčího nálezu
- g) revize rozhodčího nálezu
- h) prohlášení rozhodčího nálezu za neplatný

¹⁶⁵ Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 140

¹⁶⁶ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 694

¹⁶⁷ Angl. Ancillary claims

Písemná část řízení sestává z Žádosti o zahájení rozhodčího řízení a z jednotlivých podání stran sporu vůči rozhodčímu soudu, což je stanoveno v rozhodčích pravidlech 30 a 31. Ústní část řízení sestává ze slyšení před rozhodčím soudem, jak je popsáno v pravidle 32. Ústní jednání nabízí stranám příležitost dále rozvinout jejich argumenty. Ústní jednání probíhají pod vedení předsedy rozhodčího soudu a je důležité, aby strany měly úplnou a rovnou příležitost být slyšeny. Členové rozhodčího soudu mají právo vznášet otázky na strany sporu a svědky. Výsledky svědků a znalců jsou upraveny pravidlem 35 rozhodčích pravidel.

Ústní jednání probíhá tak, že po jeho zahájení krátce předseda rozhodčího soudu uvede věc, která má být projednávána a strany přistoupí k ústnímu přednesu. Toto zahajuje žalobce, resp. jeho právní zástupce či zástupci s uvedením veškerých skutečností, které se k případu vztahují a následuje reakce žalovaného. Přednes¹⁶⁸ každé ze stran může trvat od třiceti minut až po několik hodin. Celkově pak může ústní jednání ve věci probíhat až v řádech několika dnů. Zpravidla je ústní projev strany podložen prezentací, která je promítána současně s přednesem právních zástupců žalobce a žalovaného.

Po přednesech stran k věci následují křížové výsledky, které mohou ve výjimečných případech trvat i několik dnů v závislosti na rozsahu a komplexnosti případů. Běžná doba výsledku svědka může trvat od třiceti minut, ale v může také v řádu hodin trvat i mnohem déle. Právní zástupci stran sporu zpravidla ve vztahu k výsledku svědků volí taktiku tak, aby svědka znevěrohodnili, případně jej donutili vypovědět skutečnost, která bude výhodná právě pro jejich stranu. Zpravidla jsou svědci vyslýcháni o skutečnostech, které ještě neuváděli v písemném vyjádření, které bylo předloženo rozhodčímu soudu. Takovým písemným vyjádřením svědka k věci by měl disponovat každý rozhodčí soud před tím, než dojde k jeho faktickému křížovému výsledku stranami sporu.

Po ústním jednání většinou v rozhodčích sporech následují tzv. *post hearing briefs*, které jsou v mnoha případech omezeny počtem stran, které mohou obsahovat. Jedná se o vyjádření stran

¹⁶⁸ Angl. Opening statement

ke skutečnostem, které jsou zpravidla nové a byly zdůrazněny, nebo vyšly najevo během ústního jednání. Nemělo by se jednat o reakci na skutečnosti již v řízení známe, jelikož např. z pohledu žalobce byly po ukončení ústního jednání ve věci, byly žalobní nároky již přednášeny několikrát (např. v rámci Žádosti o zahájení rozhodčího řízení, *Memorial*, *Reply*, *Opening statement*). Zásadním účelem *post hearing briefs* (dopisy po slyšení) tedy je uspořádat všechny (nebo některé výhodné) svědecké výpovědi a zasadit je do konkrétního příběhu rozhodčího řízení tak, aby bylo zřejmé, jakým způsobem se svědecké výpovědi vztahují k celému případu, resp. jak si strany sporu svědecké výpovědi vykládají.

Pořádání slyšení stran pomocí prostředků komunikace na dálku je z pohledu světové pandemie roku 2020 velmi aktuální téma. Pravidla ICSID pořádání videokonferencí umožňují a je několik předpokladů k tomu, aby mohlo být slyšení efektivně vedeno. Zcela zásadní je kvalitní připojení k internetu a výpočetní technika (počítač, kamera, mikrofon, světla etc.). Dalšími tipy mohou být řádné uspořádání dokumentace prezentované na ústním jednání tak, aby všichni účastníci řízení měli stejné podklady, které mohou být efektivně prezentovány.

Výhodou pořádání slyšení pomocí prostředků komunikace na dálku může být skutečnost, že například při výslechu svědků je velmi dobře patrné jejich chování, jelikož lze pozorovat jejich výraz v obličeji tak jako to nikdy není možné při osobní účasti na ústním jednání rozhodčího soudu. Další výhodou z pohledu křížového výslechu svědka jsou způsoby překladu jejich výpovědi ať to je již simultánní překlad či překlad následný, kdy si jednotliví účastníci v zásadě přepínají mezi originálním jazykem a překladatelem.

Nadto celá videokonference je nahrávána a rozhodci si tak jednotlivé momenty v řízení mohou přehrávat a důkladně je tak zkoumat. Je nutné podotknout, že poskytování právních služeb prostřednictvím prostředků komunikace na dálku je zcela odlišné od poskytování služeb osobně na ústním jednání rozhodčího soudu (nevýhodou je nedostatek očního kontaktu, přítomnosti a nedostatečného pocitu z přítomnosti rozhodčího soudu či druhé strany jako na osobním ústním jednání) a je tedy nutné se soustředit na klíčové body případu daleko více, než při osobním jednání, kdy je možné jednotlivé body nejprve představit a až postupem času se dostat k meritu

věci¹⁶⁹. Omezením osobních jednání také dochází k přenosu větší váhy na písemný projev stran, jelikož ústní jednání ve věci prostřednictvím prostředků komunikace na dálku má své zjevné nevýhody, které jsou zde popsány výše. Nejen s ohledem na současnou pandemickou situaci, ale i na celkový vývoj technologií v 21. století, lze předpokládat nové trendy i v oblasti rozhodčího řízení v digitálním věku¹⁷⁰.

3.2.2.6 Ukončení řízení a rozhodování¹⁷¹

Za předpokladu, že rozhodčí řízení projde procesem posouzení příslušnosti, skutkové podstaty věci a dalšími právními prostředky, jež mohou být stranami v řízení uplatněny, lze pohlédnout na pravidlo 38 Rozhodčích pravidel, a když strany ukončily prezentaci sporu a veškerých s ním souvisejících otázek, lze považovat řízení za ukončené. Tímto obecným pojmem lze rozumět stav, kdy rozhodčí soud rozhodl a uzavřel, že již neexistují žádné další otázky ke stranám sporu.

Ve znovu podaném případě *Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A. and Vivendi Universal S.A v. Argentine Republic*¹⁷² požadoval dodatečné důkazy po ukončení slyšení ve věci, ale před ukončením řízení. Dodatečné důkazy zahrnovaly různé přístupy k výpočtu způsobené škody. Žalovaný proti tomuto postupu žalobce namítal. Rozhodčí soud zamítl provedení žalobcem navržených nových důkazů a nevyužil tak své diskreční pravomoci¹⁷³.

V jiném případě *Southern Pacific Properties (Middle East) Limited v. Arab Republic of Egypt*¹⁶⁶ naopak rozhodčí soud požádal strany sporu o dodání dalších důkazů pět měsíců poté, kdy provedl poslední slyšení ke skutkové podstatě věci. Jak bylo zmíněno, pravidlo 38 Rozhodčích pravidel dává možnost rozhodčímu v mimořádných případech možnost znovuotevřít řízení k získání nových důkazů. V případě *Klöckner Industrie-Anlagen GmbH and others v. United Republic of Cameroon and Société Camerounaise des Engrais*¹⁷⁴ bylo

¹⁶⁹ ICSID - China Arbitration Summit 2020: Practical Tips for Holding Effective Remote Hearings

¹⁷⁰ MAUD PIERS University of Ghent CHRISTIAN ASCHAUER University of Graz. ARBITRATION IN THE DIGITAL AGE, *The Brave New World of Arbitration*, 2018

¹⁷¹ Engl. closure of the proceeding and deliberation - <https://www.youtube.com/watch?v=u8c6pgRffKc>

¹⁷² *Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A. and Vivendi Universal S.A v. Argentine Republic* (ICSID Case No. ARB/03/19)

¹⁷³ Shreuer CH, H.; *The ICSID Convention: A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*, 2001, str. 651

¹⁷⁴ *Klöckner Industrie-Anlagen GmbH and others v. United Republic of Cameroon and Société Camerounaise des Engrais* (ICSID Case No. ARB/81/2)

ukončeno jak písemné tak ústní řízení a předseda rozhodčího soudu prohlásil řízení za ukončené 38 odst. 1 Rozhodčích pravidel. Dva dny poté, se rozhodčí soud sešel a rozhodl, že dle 38 odst. 2 Rozhodčích pravidel žádá strany o písemnou odpověď na otázky týkající se skutečností případu¹⁷⁵.

V jiném případě *Teinver S.A., Transportes de Cercanías S.A. and Autobuses Urbanos del Sur S.A. v. Argentine Republic*¹⁷⁶ žalobce předložil rozhodčímu soudu návrh na vydání dočasného opatření poté, kdy obě strany již předložily zprávy po ústním jednání a podali rozhodčímu soudu přehled svých nákladů. Žalobce požadoval vydání dočasného opatření a učinil další požadavky ke skutkové podstatě věci. V rozhodnutí o požadavcích žalobce rozhodčí soud uvedl: „Při posuzování této otázky musí rozhodčí soud přihlížet ke stávajícímu průběhu řízení. Jak bylo naznačeno dříve, tak jedinými zbývajícími kroky jsou ukončení řízení a vydání rozhodčího nálezu.“ Rozhodčí soud v tomto případě také podotknul, že veškeré kroky, které měly být v řízení provedeny (např. výslechy svědků, podávání návrhu atp.) již byly provedeny a ukončeny.

Moment ukončení řízení je tedy významný z toho důvodu, že jakmile je řízení považováno za ukončené, počíná běžet lhůta 120 dnů pro vyhotovení rozhodčího nálezu dle pravidla 46 Rozhodčích pravidel. Dle uvedeného pravidla existuje ještě dodatečná možnost prodloužení této lhůty o 60 dnů, jestliže by jinak nebylo možné rozhodčí nález připravit.

Ukončení řízení dle 46 Rozhodčích pravidel je významně v rukou rozhodčího soudu, tudíž pokud je tento institut užíván zkušenými rozhodci, nemělo by dojít k překročení uvedené lhůty 120 dnů, resp. dodatečných 60 dnů, jelikož o ukončení rozhodčího řízení rozhoduje výhradně rozhodčí soud. U méně zkušených rozhodců může nastat taková situace, kdy jsou obě tyto lhůty překročeny.

¹⁷⁵ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: *The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary*, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 379

¹⁷⁶ *Teinver S.A., Transportes de Cercanías S.A. and Autobuses Urbanos del Sur S.A. v. Argentine Republic* (ICSID Case No. ARB/09/1), decision on provisional measures 8.4.2016, para 191

3.4. Rozhodčí nález

V rozhodčím řízení u Střediska je vydáván pouze jeden rozhodčí nález pro každý rozhodčí spor. Náležitosti rozhodčího nálezu jsou uvedeny v pravidle 47 Rozhodčích pravidel. Rozhodčí nález je poslední rozhodnutí rozhodčího soudu ve věci, jakékoliv jiné rozhodnutí ve věci před tím, není považováno za rozhodčí nález. Zejména pak za rozhodčí nález není považováno rozhodnutí o příslušnosti, pokud z takového rozhodnutí nevyplyne, že rozhodčí soud není pro spor příslušný, v takovém případě je vydán rozhodčí nález. Rozhodčí nález je končeny, závazný a vykonatelný ve všech státech, které jsou členskými státy Úmluvy. Proti rozhodčímu nálezu neexistuje odvolání, nicméně stranám sporu jsou po vydání rozhodčího nálezu přístupné prostředky dle Úmluvy, kterým jej lze modifikovat.

Rozhodčí nález musí být vydán zejména v souladu s článkem 48 Úmluvy a 47 Rozhodčích pravidel, a také musí uvést odůvodnění, na kterém je rozhodčí nález postaven. Otázky před rozhodčím soudem musí být rozhodovány většinou hlasů jeho členů, avšak každý člen rozhodčího soudu může připojit vlastní názor. Rozhodčí nález musí být podepsán osobami, které pro něj hlasovaly. Rozhodčí nález je vydán, jestliže byly jeho ověřené kopie odeslány stranám sporu dle čl. 49 Úmluvy a 48 odst. 2 Rozhodčích pravidel. Strany sporu mohou souhlasit s uveřejněním rozhodčího nálezu na webových stránkách Střediska a jestliže rozhodčí nález není publikován stranami¹⁷⁷, Středisko zveřejní část rozhodčího nálezu s odůvodněním (dle pravidla 48 odst. 4 Rozhodčích pravidel).

3.4.1. Příprava rozhodčího nálezu

¹⁷⁷ <https://icsid.worldbank.org/services/arbitration/convention/process/award>

Dle pravidla 46 Rozhodčích pravidel počíná běžet lhůta pro vyhotovení rozhodčího nálezu dnem ukončení řízení. Pravidlo 38 odst. 1 nestanoví žádné přesné časové ohraničení k ukončení rozhodčího řízení. Namísto toho stanoví, že řízení má být prohlášeno za skončené, jakmile strany sporu předložily veškeré podklady k rozhodčímu řízení. Dle 38 odst. 2 rozhodčích pravidel pak může rozhodčí soud řízení znovu otevřít, nicméně musí tedy být pozorný s ohledem na to, kdy řízení uzavře.

V zásadě, ačkoliv průměrný rozhodčí nález je vydán třináct měsíců po ukončení posledního slyšení (ústního jednání) ve věci, vydat rozhodčí nález obecně trvá jen sedm až osm týdnů od oficiálního ukončení řízení. Zdá se nepravděpodobné, že by mnoho rozhodců bylo aktivních ve smyslu podání stran nebo jiných událostí, které by ospravedlňovali oddalování ukončení řízení na deset až jedenáct měsíců poté, kdy byla ukončení slyšení ve věci¹⁷⁸. Výsledkem toho je, že nelze dle lhůt uvedených v pravidle 46 Rozhodčích pravidel přesně usuzovat, jak dlouho rozhodčímu soudu fakticky trvá vydat rozhodčí nález.

V některých případech např. *Noble Ventures, Inc. v. Romania*¹⁷⁹ strany podaly vyjádření po ústním slyšení 21. prosince 2004. Rozhodčí řízení bylo prohlášeno za ukončené v souladu s pravidlem 38 odst. 1 Rozhodčích pravidel dne 15 srpna 2005, jakmile rozhodčí soud prohlásil, že není žádný nevyřízený požadavek žádné ze sporných stran a ani žádný důvod k znovuotevření řízení dle čl. 38 odst. 2 Rozhodčích pravidel. Rozhodčí nález byl vydán dne 12. listopadu 2005.

V rozhodnutí rozhodčího nálezu za neplatný u případu *CDC Group plc v. Republic of Seychelles*¹⁸⁰ byl předložen argument, že se Rozhodčí soud dopustil zásadního odchýlení od základního procesního pravidla dle čl. 52 odst. 1 písm. d) Úmluvy tím, že nedodržel lhůtu stanovenou a nevydal tak rozhodčí včas, čímž porušil pravidlo 46 Rozhodčích pravidel. Podání návrhu na neplatnost rozhodčího nálezu bylo založeno na předpokladu toho, že se uplatňovala stará Rozhodčí pravidla, ale žalovaný později připustil aplikaci lhůty 120 (+60) dnů dle platných Rozhodčích pravidel. Komise shledala, že řízení bylo ukončeno přímo v den, kdy bylo řízení ukončeno dne 17. prosince 200 a od té doby neexistovalo žádné formální ukončení

¹⁷⁸ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: *The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary*, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 1228

¹⁷⁹ *Noble Ventures, Inc. v. Romania* (ICSID Case No. ARB/01/11)

¹⁸⁰ *CDC Group plc v. Republic of Seychelles* (ICSID Case No. ARB/02/14)

rozhodčího řízení. I přesto, že se v tomto řízení předpokládá jeho ukončení v poslední den ústního jednání ve věci, je rozhodčí nález stále považován za včas vydaný, jelikož byl vydán 147 dnů poté. Takový počet dnů zapadá do pravidla, které dovoluje celkovou lhůtu celkových 180 dnů pro vydání rozhodčího nálezu, jestliže rozhodčí soud není schopen tak učinit ve lhůtě 120 dnů.

V některých případech se však zdá, že formální datum ukončení rozhodčího řízení je ovlivněno méně ukončením předloženého případu stranami, jako spíše časovým předpokladem rozhodčího soudu k vydání rozhodčího nálezu. I když došlo formálně k ukončení řízení a rozhodčí soud tak musí stihnout lhůtu 120 nebo 180 dnů pro vydání rozhodčího nálezu, existuje zde stále možnost dalšího prodloužení této lhůty dohodou stran sporu¹⁸¹.

Zřejmě není s podivem, že rozhodčí řízení, které zahrnují otázky odpovědnosti státu, neprobíhají nejrychleji. Rozhodčí řízení před ICSID zpravidla trvá tři až tři a půl roku od registrace řízení. Mnoho z nich také trvá déle. Nejdélsí zaznamenané rozhodčí řízení je *Victor Pey Casado and President Allende Foundation v. Republic of Chile*¹⁸², které trvalo deset a půl roku. Nicméně ne vždy jsou na vině rozhodci za délku rozhodčího řízení. Jde zejména o písemné a ústní řízení, které zabere největší část řízení, nikoliv vyhotovení rozhodčího nálezu. Není neobvyklé, že strany sporu často vyžadují i několikrát prodloužení lhůty k předložení dokumentů, odložení ústního jednání ve věci a někdy také odložení řízení, aby zjistily, jaké jsou možné dohody narovnání¹⁸³.

Jak již bylo uvedeno, tak rozhodčí soud má ohraničenou lhůtu pro vydání rozhodčího nálezu dle pravidla 46 Rozhodčích pravidel. Nicméně praxe se vyvinula tak, že k ukončení řízení dojde až ve chvíli, kdy je řízení téměř u konce a rozhodčí nález je skoro přichystán k odeslání, tudíž článek 46 Rozhodčích pravidel lze považovat za téměř mrtvé ustanovení.

¹⁸¹ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 848

¹⁸² *Victor Pey Casado and President Allende Foundation v. Republic of Chile* (ICSID Case No. ARB/98/2)

¹⁸³ Reed, Paulsson, Blackaby: *Guide to ICSID Arbitration*, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 151

3.4.2. Obsah rozhodčího nálezu

Článek s názvem Rozhodčí nález je v Úmluvě uveden v čl. 48, který se zabývá několika tématy: většinovým rozhodnutím, formou rozhodčího nálezu, požadavkem týkající se úplnosti a odůvodnění rozhodčího nálezu, možností stanovisek jednotlivých členů rozhodčího soudu a omezeními na zveřejnění rozhodčího nálezu. Nicméně čl. 48 Úmluvy se ve své podstatě nevztahuje pouze na rozhodčí nález, ale také na množství předběžných a procesních otázek, které před rozhodčím soudem vyvstávají¹⁸⁴, jelikož rozhodci budou muset učinit celou řadu hlasování o rozhodnutích před tím, než dosáhnout hlasování o rozhodčím nálezu. Tento článek se vztahuje také na rozhodnutí ad hoc komisí pro anulaci rozhodnutí dle čl. 52 odst. 4 a 52 odst. 6 Úmluvy.

Článek 48 Úmluvy také stanoví, že rozhodčí nález musí mít písemnou formu a musí být podepsán členy rozhodčího soudu (kteří pro něj hlasovali), také se musí vypořádat s každou otázkou, která byla rozhodčímu soudu předložena a uvést odůvodnění, na základě jakých skutečností tak bylo rozhodnuto.

Pravidlo 47 Rozhodčích pravidel pak v návaznosti na tento článek 48 Úmluvy stanoví další podrobnosti na obsah rozhodčího nálezu, kterými jsou

- a) přesné určení stran sporu
- b) prohlášení o tom, že rozhodčí soud byl ustaven dle Úmluvy a popis metody jeho jmenování
- c) jméno každého člena rozhodčího soudu a určení osoby, která jmenování provedla
- d) jména zástupců, právních zástupců a advokátů jednotlivých stran

¹⁸⁴ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 806

- e) data a místa jednání rozhodčího soudu
- f) shrnutí rozhodčího řízení
- g) prohlášení o jednotlivých skutečnostech, jak byly nalezeny rozhodčím soudem
- h) shrnutí jednotlivých podání stran
- i) rozhodnutí rozhodčího soudu o každé jednotlivé otázce, která mu byla předložena, společně s odůvodněním, na jakém takové rozhodnutí stojí
- j) jakékoliv rozhodnutí rozhodčího soudu týkající se nákladů rozhodčího řízení

K písm. a) lze uvést, že Úmluva, ani rozhodčí pravidla nepožadují, aby měla strana právní či jakékoliv jiné zástupce, nicméně v praxi mají strany sporu své zástupce vždy¹⁸⁵. Strany si mohou zvolit jakéhokoliv zástupce a současně je také kdykoliv nahradit zástupcem novým. Tato svoboda změny zástupců je však omezena základní povinností rozhodčího soudu na zachování jednoty řízení. Častou změnou zástupců stran by totiž docházelo k nechtěnému tříštění rozhodčího řízení, případným průtahům a možným situacím, které by rozhodčímu řízení jistě neprospěly. Často jsou také zástupci stran sporu tvořeni větším počtem osob (např. advokáti, znalci, odborníci na různé oblasti řešených otázek), jako například v případě *Vattenfall AB and others v. Federal Republic of Germany*¹⁸⁶, kde dokonce strany souhlasily se zveřejněním záznamů ze slyšení rozhodčího soudu¹⁸⁷ (mimo částí, které obsahují důvěrné a citlivé informace).

K písm. e) je vhodné uvést, že data jednání rozhodčích slyšení jsou důležitá z pohledu procesní historie a také mohou být relevantní z pohledu pravidla 38 Rozhodčích pravidel, kdy musí být zřejmé konkrétní datum ukončení rozhodčího řízení. Na druhou stranu místo rozhodčího řízení není až tak významné z pohledu procesních pravidel, jelikož národní soudy do jednání rozhodčího soudu dle Úmluvy zasahovat, nebo na rozhodčí řízení dohlížet nemohou. Uvedení místa jednání rozhodčího soudu se tedy jeví pouze jako administrativní součást výčtu požadavků dle pravidla 47 Rozhodčích pravidel.

¹⁸⁵ Foutet, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: *The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary*, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 1236

¹⁸⁶ *Vattenfall AB and others v. Federal Republic of Germany* (ICSID Case No. ARB/12/12)

¹⁸⁷ *Vattenfall v. Germany - Public Hearing - Day One - 10 October 2016 - 1 of 4*
<https://www.youtube.com/watch?v=7Sv8lebnxAc>

K písm. i) „rozhodnutí rozhodčího soudu o každé jednotlivé otázce, která mu byla předložena, společně s odůvodněním, na jakém takové rozhodnutí stojí, neznamená, že rozhodci musí zmínit každý argument, který byl stranami vznesen během řízení, ale že rozhodčí soud musí rozhodnout o každém nároku, který mu byl předložen. V souvislosti s rozhodováním rozhodčího soudu je nutné zmínit pravidlo 16 Rozhodčích pravidel, které stanoví dva způsoby rozhodnutí soudu. Prvním je rozhodnutí v osobní přítomnosti na jednání rozhodčího soudu dle pravidel 13 a 14 a druhým je rozhodnutí korespondenční formou. S každým členem rozhodčího soudu musí být návrh jednotlivého rozhodnutí konzultován, nicméně není nutné, aby každý člen rozhodčího soudu odpověděl k tomu, aby bylo rozhodnutí přijato. Z praktického pohledu může být někdy pro rozhodčí soud složité zjistit všechny záležitosti vznesené stranami sporu. A to obzvláště jestliže právní zástupce nemá příliš mnoho zkušeností s rozhodčím řízením, nebo pozice strany se značně v průběhu řízení změnila¹⁸⁸.

3.4.3. Vyhlášení rozhodčího nálezu

Z pohledu pravidla 48 Rozhodčích pravidel má Generální tajemník povinnost ověřit¹⁸⁹ originál rozhodčího nálezu, který je uchován v archivu Střediska a dále má povinnosti odeslat ověřené kopie rozhodčího nálezu stranám sporu, přičemž dokument s nadpisem „Certifikát“ obsahuje přesné označení případu a následující prohlášení v tomto smyslu¹⁹⁰:

„Tímto potvrzují, že přiložený Rozhodčí nález je skutečnou kopií originálu ve shora nadepsaném případě. Rozhodčí nález je vydán v Anglickém/(a)Francouzském/(a)Španělském jazyce (jazycích)“¹⁹¹

¹⁸⁸ Foutet, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 1242

¹⁸⁹ Tento postup nezahrnuje žádné zásadní přezkoumávání rozhodčího nálezu, a však dochází zejména ke kontrole jeho formální správnosti

¹⁹⁰ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 842

¹⁹¹ Vlastní překlad z angličtiny

Dle odst. 2 pravidla 48 Rozhodčích pravidel a 49 odst. 1 Úmluvy je rozhodčí nález vyhlášený dnem jeho odeslání, resp. dnem kdy byly odeslány jeho kopie stranám sporu rozhodčího řízení. Dnem vydání rozhodčího nálezu počíná běžet lhůta pro další procesní postupy, které se mohou rozhodčího nálezu týkat, jako například jeho výklad, doplnění, revize, anulace.

4 Náklady a místo rozhodčího řízení

4.2 Náklady rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení před ICSID je rozsáhlý a administrativně velmi náročný proces, do kterého jsou zapojeny strany sporu a jejich zástupci, z řad vysoce kvalifikovaných odborníků s mezinárodním, právním vzděláním. Dělení nákladů rozhodčího řízení je stanoveno zejména v článcích 59, 60 a 61 Úmluvy.

Článek 59 Úmluvy představuje první ze tří typů nákladů, které jsou strany sporu povinny hradit. Středisko účtuje hlavní dva poplatky za svoji činnost v rozhodčím řízení:

- a) poplatek za podání Žádosti o zahájení řízení¹⁹²
 - tento poplatek¹⁹³ se řídí pravidlem č. 16 Administrativních a Finančních Pravidel Střediska, je stanoven generálním tajemníkem Střediska a v době tvorby této práce činil 25tis. USD
- b) pevný administrativní poplatek
 - velkou část výdajů stran sporu představují náklady na rozhodce a veškeré administrativní náklady spojené s vedením rozhodčího řízení, které musejí být zaplacený Středisku zálohově předem a jsou nevratné¹⁹⁴. Většina dvoustranných dohod uvádí, že se strany pokusí sporné otázky vyřešit smírnou cestou, za povšimnutí však stojí, že dle aktuálního sazebníku poplatků ICSID je částka za rozhodčí řízení stejná jako za řízení smírčí¹⁹⁵. Současně je za vedení řízení před

¹⁹² Tento poplatek se vztahuje také na jiná řízení u Střediska, např. smírčí (dle čl. 28,36 Úmluvy), interpretační (dle čl. 50 Úmluvy), revizní (dle čl. 50 Úmluvy) atd.

¹⁹³ Angl. Fee for Lodging Requests

¹⁹⁴ aktuálně se dle Výroční zprávy Střediska pro rok 2019 jedná o 25tis USD., str. 55

¹⁹⁵ Výroční zprávy Střediska pro rok 2019. str. 55

rozhodčím soudem účtován administrativní poplatek za vedení (administraci) rozhodčího¹⁹⁶ ve výši 42tis. USD¹⁹⁷.

Mezi další náklady rozhodčího řízení jsou považovány náklady za zařízení Střediska¹⁹⁸ a poplatky členů rozhodčího soudu¹⁹⁹.

Z pohledu sazebníku poplatků za vedení řízení před ICSID lze také dělit poplatky do dvou kategorií, a) poplatky spojené s řízením před ICSID dle Úmluvy, b) řízení dle jiných pravidel než Úmluvy. Tyto dva uvedené se podstatně liší mimo jiné ve výši nevratných poplatků, které musí účastník v první fázi (zpravidla navrhovatel) uhradit Středisku.

Poplatky hrazené Středisku za poskytované služby v souvislosti s rozhodčím řízením se také dle čl. 60 odst. 2 Úmluvy řídí Memorandem o poplatcích a výdajích (Memorandum)²⁰⁰. Účelem uvedeného Memoranda je vysvětlení finančních nároků, způsobů jakými jsou nárokovány, vypočítávány a placeny, přičemž se ustanovení Memoranda vztahuje také na nároky členů Rozhodčí komise a ad hoc komisí zřízených dle pravidel Úmluvy.

Prvním poplatkem, se kterým se navrhovatel (žalobce) rozhodčího řízení zpravidla setká, mimo případné poplatky hrazené svému právnímu zástupci, je poplatek za podání žádosti o zahájení rozhodčího řízení a po ustavení rozhodčího senátu zpravidla následuje zálohová platba, na poplatky spojené s rozhodčím řízením.

Podstatným oproti některým jiným²⁰¹ než rozhodčím řízením před ICSID je fakt, že poplatky nevycházejí z hodnoty sporu, nýbrž se snaží zohlednit rozsáhlost případu, počet jednání

¹⁹⁶ ale i smírčího řízení a řízení po vydání rozhodčího nálezů

¹⁹⁷ Výroční zpráva Střediska pro rok 2019, str. 56

¹⁹⁸ Článek 59 Úmluvy

¹⁹⁹ Článek 60 Úmluvy

²⁰⁰ Angl. Memorandum on the Fees and Expenses of 2005

²⁰¹ Např. dle rozhodčích pravidel Vídeňského rozhodčího centra - Vienna International Arbitral Centre

rozhodců, počet slyšení (výslechů stran), délku řízení, které jsou zásadní pro náklady vzniklé ve sporu.

Poplatky, které jsou spojeny s vedením rozhodčího řízení, lze dělit také takto:

- a) poplatek za podání žádosti o zahájení rozhodčího řízení
- b) poplatek za služby poskytované Střediskem v souvislosti s rozhodčím řízením
- c) poplatky spojené se jmenováním a činnostmi rozhodců
- d) poplatek Generálnímu tajemníkovi za jmenování rozhodců

Jak již bylo zmíněno a z uvedeného členění vyplývá, je nutné za účelem pokrytí administrativních nákladů a jiných přímých nákladů řízení, jako například přímé výdaje řízení, náklady rozhodců, a dalších nákladů Střediska, aby strany sporu předem platily zálohové platby Středisku dle pravidla 14 odst. 3 Administrativních a Finančních Pravidel Střediska. Tyto předplatby jsou splatné ve chvíli, kdy byl ustanovený rozhodčí soud a Generální tajemník odhadl náklady, které budou vyžadovány během tří až šesti měsíčního období.²⁰²

Vezmeme-li v potaz aktuální Sazebník poplatků ICSID platný od 1. července 2020²⁰³ v modelové situaci, mohly by při zahájení rozhodčího řízení dle pravidel ICSID hrazeny poplatky navrhuje stranou sporu (žalobcem - zpravidla investorem) takto:

- a) zahajovací poplatek ve výši 25tis. USD (Fee Lodging Request), jež je hrazen současně s podáním žádosti o zahájení rozhodčího řízení
- b) administrativní poplatek ve výši 42tis. USD, který je splatný při registraci žádosti o zahájení řízení (i dalších řízení), přičemž tento poplatek se hradí v každém roce, kdy je řízení vedeno²⁰⁴
- c) další poplatky v souvislosti s vedením rozhodčího řízení

²⁰² Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 789

²⁰³ Schedule of fees - <https://icsid.worldbank.org/services/content/schedule-fees>

²⁰⁴ Tento poplatek bývá zpravidla dělen mezi strany sporu rovným dílem

Na druhou stranu je také nutné zmínit, že v případě, kdy stranami rozhodčího sporu nejsou hrazeny náklady, které jim byly stanoveny, není jim Středisko povinno poskytnout služby vůbec²⁰⁵. Tak se tomu například stalo v případě Giovanni Alemanni and others v. Argentine Republic²⁰⁶, ve kterém bylo vedeno první jednání v roce 2008 a v roce 2015 vydal rozhodčí soud nález, kterým přerušil řízení z důvodu nedostatečné platby v návaznosti na pravidlo 14 odst. 3 písm. d. Administrativních a Finančních Pravidel Střediska. V takových případech je stanoven procesní postup tak, že všechny před platby a poplatky v měně stanovené Generálním tajemníkem jsou splatné, jakmile vydá žádost. Jestliže nejsou tyto úhrady provedeny ani v dodatečné 30 denní lhůtě, Generální tajemník o tom uvědomí strany sporu a umožní jim platbu provést v dodatečné 15- denní lhůtě. Není-li platba uhrazena ani v dodatečné lhůtě, nebyla platba provedena, nebo byla provedena pouze částečně, Generální tajemník může rozhodčí řízení přerušit. Jakmile je řízení přerušeno po dobu delší než šest měsíců po sobě jdoucích, může být po projednání této věci se stranami řízení přerušeno.

V uvedeném případě Giovanni Alemanni and others v. Argentine Republic byla Střediskem každá ze stran 24. prosince 2014 vyzvána k tomu, aby uhradila náklady ve výši 200tis. USD. Když k tomu nedošlo ve stanovené lhůtě, vyzvalo Středisko k úhradě 400tis. USD kteroukoliv ze stran. Jelikož tato částka uhrazena nebyla a v konečném důsledku strany spory dokonce Středisko vyzývaly k přerušení, bylo 14. prosince 2015 přerušeno.

Na tomto místě je také vhodné uvést dva přístupy k nákladům rozhodčího řízení, kterými jsou hlavní dva - PYOW²⁰⁷, kdy náklady nese každá strana sama, nebo CFTE²⁰⁸ při kterém tyto náklady nese strana, která není ve sporu úspěšná. Vyskytuje se ovšem také celá řada modifikací těchto dvou přístupů, přičemž o konečné výši nákladů rozhoduje rozhodčí soud. V konkrétních případech Gemplus v. Mexiko²⁰⁹ se rozhodčí soud přiklonil spíše na stranu CFTE a naopak

²⁰⁵ Pravidlo 14 odst. 3 písm. b) a d) a pravidlo 15 Administrativních a Finančních Pravidel Střediska

²⁰⁶ Giovanni Alemanni and others v. Argentine Republic (ICSID Case No. ARB/07/8)

²⁰⁷ Pay Your Own Way – každá ze stran nese své náklady a výdaje - neboli ve stejném významu - cost lie where they fall

²⁰⁸ Costs Follow the Event – strana, jež je ve sporu neúspěšná hradí veškeré náklady a výdaje (i protistrany) neboli ve stejném významu - loser pays principle

²⁰⁹ Případ Gemplus, S.A., SLP, S.A. and Gemplus Industrial, S.A. de C.V. v. United Mexican States (ICSID Case No. ARB(AF)/04/3) – bod 17 – 24 angl. verze

v obdobném případě *East Kalimantan v. PT Kaltim Prima Coal*²¹⁰ bylo rozhodnuto dle přístupu PYOW.

Přístup PYOW je nazýván přístupem americkým, jelikož americký právní systém předpokládá, že každá ze stran nese své náklady řízení, včetně nákladů právních, což bylo například stanoveno v případě *Alasdair Ross Anderson and others v. Republic of Costa Rica*²¹¹. V tomto případě rozhodčí soud v bodě 64 rozhodčího nálezu uvádí, že „Rozhodčí soud využívá své diskreční pravomoci, jež mu byla udělena článkem 58 odst. 1 Rozhodčích pravidel (AF) a rozhoduje s ohledem na neexistenci žádných zvláštních okolností, které by opodstatnily odchýlení se od uznávané a racionální praxe, že každá strana rozhodčího sporu si nese vlastní náklady a výdaje a společně se podílí na nákladech a poplatcích Rozhodčího soudu a sekretariátu ICSID“.

Na stejném principu PYOW je založeno také mnoho dalších případů jako např. *Ping An v. Belgium*²¹², nebo *PNG Sustainable Development Program Ltd v. Independent State of Papua New Guinea*²¹³, kdy v tomto případě byl zmíněn princip „cost lie where they fall“. Ačkoliv je tedy zachován tento princip, je vždy na každém rozhodčím soudu, jakou argumentací a jakým způsobem k rozdělení nákladů dojde dle totožných pravidel.

Na druhou stranu přístup CFTE přenáší veškerou odpovědnost za úhradu veškerých nákladů spojených s rozhodčím řízením na stranu, která je ve sporu neúspěšná. Některé rozhodčí soudy se k tomuto přístupu přikláněly pouze v případě, že byla v řízení uváděna falešná tvrzení nebo existuje důkaz o svévolném jednání. Stephan W. Schill zastává názor, že princip CFTE dává hostitelským státům pocit práve důsledky porušení investiční dohody a z tohoto pohledu je

²¹⁰ *Government of the Province of East Kalimantan v. PT Kaltim Prima Coal and others* (ICSID Case No. ARB/07/3) – bod 219-221

²¹¹ *Alasdair Ross Anderson and others v. Republic of Costa Rica* (ICSID Case No. ARB(AF)/07/3)

²¹² *Ping An Life Insurance Company of China, Limited and Ping An Insurance (Group) Company of China, Limited v. Kingdom of Belgium* (ICSID Case No. ARB/12/29), Award, para. 239

²¹³ *PNG Sustainable Development Program Ltd. v. Independent State of Papua New Guinea* (ICSID Case No. ARB/13/33), Award, para 415-416

přenesení nákladů řízení výhodou pro investory a dodává význam mechanismu rozhodčího řízení²¹⁴.

Nicméně přístup CFTE nemůže být ve své čisté podobě bezvýhradně použit na všechny případy, jelikož se vyskytují případy, kdy je nalezen tzv. částečný úspěch ve věci, kdy ani jedna ze stran rozhodčího sporu nebyla zcela úspěšná. Částečný úspěch ve věci můžeme z pohledu nákladů řízení přiřadit blíže k přístupu CFTE, než PYOW.

Praktickým příkladem rozdělení nákladů při částečném úspěchu může být případ *Casado v. Chile*²¹⁵, ve kterém rozhodčí soud s ohledem na všechny skutečnosti, které s v případě vyskytly rozhodl tak, že plně využil diskreční pravomoci, kterou mu svěřil článek 61 odst. 2 Úmluvy a článek 47 Rozhodčích pravidel stejně, ale opačným způsobem, než o nich rozhodl první rozhodčí soud, tj. tři čtvrtiny z celkové částky ponese žalobce a jednu čtvrtinu žalovaný. O konkrétních výších jednotlivých plateb, které mají být ve vztahu k řízení provedeny rozhoduje Sekretariát ICSID, který jakmile je finanční rozvaha celého případu finální, poskytne stranám rozhodčího sporu detailní finanční výkaz s tím, že jakýkoliv přeplatek je stranám sporu vrácen v poměrné výši. V tomto konkrétním případě rozhodčí soud rozhodl o těchto konkrétních nákladech rozhodčího řízení v celkové výši cca 638tis. USD:

- a) poplatky a výdaje každého člena rozhodčího soudu a asistenta předsedy rozhodčího soudu
- b) platby provedené ICSID za jiné přímé výdaje, jako zápisy z jednání rozhodčího soudu, interpretace, poplatky Mezinárodnímu rozhodčímu centru v Londýně za pořádání jednání rozhodčího soudu ve dnech 13-16 srpna 2015, poplatky doručovateli písemností, stejně jako odhadované náklady na vyhotovení rozhodčího nálezu
- c) administrativní poplatky ICSID

²¹⁴ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: *The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary*, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 800

²¹⁵ *Victor Pey Casado and President Allende Foundation v. Republic of Chile (ICSID Case No. ARB/98/2)*, Award, para 251-254

V případě *Swisslion DOO v. Macedonia*²¹⁶ vydal rozhodčí soud rozhodčí nález, ve kterém nejprve zmínil, že Úmluva a Rozhodčí pravidla mu dávají širokou pravomoc v rozhodnutí o nákladech řízení a určil povinnost žalovaného nést část nákladů právního zastoupení žalobce. Rozhodčí soud vzal na vědomí prokázanou odpovědnost státu, nicméně přihlédl také k zamítnutí hlavních nároků žalobce, což nutně vedlo k zásadnímu snížení vzniklých škod, o kterých mohlo být rozhodnuto. Žalobce měl částečný úspěch ve věci, ale to neospravedlňuje, aby žalovaný nesel veškeré žalobcovy náklady právního zastoupení.

Jak již bylo zmíněno, rozhodnutí rozhodčích soudů týkající se rozdělení nákladů rozhodčího řízení mezi strany sporu závisí na vnímání jednotlivých skutečností případu rozhodci, kterými strany sporu dosahovaly jejich nároků a obhajoby, na celkové ochotě stran dosahovat cenově výhodných výsledků a na novosti právních otázek, které jsou jim předloženy²¹⁷. Rozhodčí soudy přisoudí náklady úspěšné straně ve sporu, zvláště v případech, kdy strana ve sporu neúspěšná, jedná nevhodně, dopouští se podvodného jednání nebo zdržuje proces rozhodčího řízení.

Příkladem zmíněného může být případ *Phoenix Action Ltd v. Czech Republic*²¹⁸. Jak je obvyklé, tak strany rozhodčího sporu požádaly, aby jejich náklady spojené s rozhodčím řízením byly hrazeny druhou stranou.

Ve vyjádření České republiky²¹⁹ bylo mimo jiné navrženo, aby Phoenix uhradil úroky k veškerým nákladům přisouzeným České republice ve výši stanovené, rozhodčím soudem. Na to rozhodčí soud konstatoval, že dle čl. 62 odst. 1 Úmluvy, pokud se smluvní strany nedohodnou jinak, že posoudí výdaje stran rozhodčího řízení a stanoví jak a kým mají být tyto výdaje, poplatky a výdaje rozhodců, včetně poplatků za užití zařízení Střediska, mají být hrazeny. V tomto případě se rozhodčí soud přiklonil k užití principu „costs follow the event“,

²¹⁶ *Swisslion DOO Skopje v. Macedonia, former Yugoslav Republic of (ICSID Case No. ARB/09/16)*, Award, para. 354

²¹⁷ Reed, Paulsson, Blackaby: *Guide to ICSID Arbitration*, Kluwer Law International, second edition 2011, str. 156

²¹⁸ *Phoenix Action Ltd v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/06/5)*, award, para 149-152

²¹⁹ Respondent's Memorial on Jurisdiction, § 147

což pro stranu neúspěšnou ve sporu (Phoenix) znamená, že musí nést veškeré náklady spojené s rozhodčím řízením, včetně veškerých nákladů protistrany.

Toto rozhodnutí rozhodčího soudu bylo odůvodněno zejména tím, že žalobce neprokázal příslušnost Střediska, ale zejména, že zahájení a způsob dosažení rozhodčího řízení je zneužití režimu mezinárodní ochrany investic dle BIT, a tedy v důsledku Úmluvy. Současně rozhodčí soud v rozhodčím nálezu podotknul, že žalobce (Phoenix) vyžadoval procesní opatření, která byla rozhodčím soudem v celém rozsahu zamítnuta a současně toto opatření bylo příčinou vzniku dalších nákladů v řízení.

Článek 60 Úmluvy stanoví, že poplatky musí být vypočteny dle pravidel ICSID, avšak nic nezabraňuje tomu²²⁰, aby se strany sporu společně s rozhodci dohodly na výši poplatků a výdajů, které budou stranami sporu rozhodcům hrazeny. V případě rozhodčího řízení musí v případě, že se strany nedohodnou jinak, rozhodčí soud stanovit výši poplatků, které vzniknou smluvním stranám v souvislosti s rozhodčím řízením a také musí rozhodnout, komu tyto poplatky a náklady rozhodců, poplatky spojené s použitím zařízení Střediska (jednací místnosti, technika apod.) budou hrazeny. Takové rozhodnutí musí být v souladu s článkem 61 odst. 2 Úmluvy součástí rozhodčího nálezu a je závazné a vymahatelné.

Další skutečnosti podstatné pro výpočet přímých nákladů jednotlivých řízení jsou uvedeny v čl. 14 Finančních a Organizačních pravidel. Pro účely této práce tak lze přímé výdaje rozhodců seřadit do skupin dle poplatků rozhodcům, diet na služebních cestách, výdaje na cestování a jiné náhrady.

Rozhodcům rozhodčího soudu vznikají při výkonu činností v rozhodčím řízení náklady, které jim musejí být uhrazeny. Poplatky hrazené rozhodcům sestávají z poplatku za každý den účasti při zasedání Rozhodčího soudu a z poplatku za každý odpracovaný den²²¹ v souvislosti s řízením. Za dny odpracované v souvislosti s rozhodčím řízením se přitom považují cesty na a z jednání. Poplatky účtované rozhodci za nižší než osmihodinovou pracovní dobu vykonanou v souvislosti s řízením mohou být nárokovány poměrně nebo hodinově.

²²⁰ Dle čl. 60 odst. 2 Úmluvy

²²¹ Ekvivalent osmihodinové pracovní doby

Jak již bylo zmíněno, rozhodci rozhodčího soudu mají také nárok na diety, které jsou hrazeny v případě, že cestují mimo místo svého obvyklého pobytu, stejně jako cestovní výdaje, pro jejich výpočet se používají různé postupy s ohledem na místo jednání rozhodců. Memorandum pro jednotlivá místa, jimiž jsou zpravidla významné světové metropole, určuje samostatnou výši denních náhrad rozhodcům²²². Veškeré nároky spojené s rozhodčím řízením rozhodci uplatňují přímo u Střediska, které po kontrole podaných dokumentů (pro všechna podání existují zvláštní formuláře a seznamy dokumentů, které jsou pro každý výdaj předkládány) předá schválený nárok rozhodce k platbě Světové bance²²³.

Nároky rozhodců v rozhodčím řízení u Střediska sestávají takto:

- a) poplatek ve výši 3000 USD²²⁴ za den jednání nebo jiné práce vykonané ve spojení s řízením (odpovídající 375 USD za hodinu)
- b) náhrady jakýchkoliv výdajů rozumně spojovaných s cestovními náklady (režijní náklady)
- c) příspěvky za dny a noci strávené mimo obvyklé bydliště ve spojení s jednáním nebo slyšením

Poplatky a výdaje by neměli překročit výši stanovenou v Memorandu, přičemž výjimky z tohoto Memoranda mohou být učiněny v souladu s ustanovení č. 14 Finančních a Organizačních pravidel pouze po předchozím schválení Generálním tajemníkem Střediska ve zvláštních případech.

V návaznosti na článek 60 odst. 2 Úmluvy je vhodné zmínit provázanost s Memorandem poplatků a výdajů z roku 2005²²⁵ a Sazebníkem poplatků z roku 2017²²⁶, kdy Memorandum stanoví, že denní částka, která předpokládá, že rozhodčí soudy nebudou stranám navrhovat částky vyšší a navíc Sazebník určuje, že jakékoliv navýšení poplatků má být provedeno prostřednictvím Generálního tajemníka.

²²² Per diem categories

²²³ Angl. International Bank for Reconstruction and Development

²²⁴ Údaje platné při vytváření rigorózní práce dle <https://icsid.worldbank.org>

²²⁵ Memorandum on the Fees and Expenses of 2005 - <https://icsid-archive.worldbank.org/en/Pages/icsiddocs/Memorandum-on-the-Fees-and-Expenses-FullText1.aspx>

²²⁶ Schedule of fees 2017 - <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/icsiddocs/Schedule-of-Fees.aspx>

Článek 61 Úmluvy ve svém odstavci prvním popisuje pravidla pro rozhodčí řízení a ve svém druhé odstavci pak pravidla dělení nákladů a poplatků mezi strany sporu. Výše v této části týkající se nákladů rozhodčího řízení před Střediskem bylo poukázáno na shodnou výši poplatku za zahájení řízení (rozhodčího i smírčího). Pro upřesnění rozdílů mezi těmito dvěma řízeními je na místě srovnat vzájemné rozdíly z pohledu nákladů:

- a) náklady smírčího řízení jsou celkově výrazně nižší, než náklady řízení rozhodčího
- b) smírčí řízení je zpravidla rychlejší a méně procesně náročné, než řízení rozhodčí

Uvedené rozdíly mezi těmito dvěma jsou zapříčiněny zejména tím, že

- a) ve smírčím řízení je jmenován pouze jeden rozhodce, přičemž v rozhodčím řízení jsou jmenováni tři
- b) komplexnost a novost argumentů vznášených v rozhodčím řízení se liší od těch v řízení smírčím
- c) rozhodnutí jsou ve smírčím řízení vydávána rychleji, než v řízení rozhodčím²²⁷

Srovnání rozhodčího a smírčího řízení z pohledu jejich nákladů můžeme uzavřít s tím, že smírčí řízení je efektivní nástroj vyřešení sporu, který může být ve srovnání s rozhodčím řízením velmi levný, avšak v případě, že selžou smírčí jednání a nedojde k dohodě mezi spornými stranami, bude v konečné fázi muset dojít na zahájení řízení rozhodčího, což v konečném důsledku může celý proces domáhání se práva u Střediska prodražit a prodloužit. Úvahy o tom, zda zahájit řízení smírčí či přímo rozhodčí, tak bude muset řešit navrhovatel (žalobce) s ohledem na vzájemné vztahy a konkrétní situaci v každém jednotlivém případě zvlášť při zohlednění všech výše zmíněných aspektů.

²²⁷ Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 792

Článek 61 odst. 2 Úmluvy ve své poslední větě uvádí, že „součástí rozhodčího nálezu má být rozhodnutí, které stanoví jak a kým mají být náklady, poplatky, náklady rozhodčího soudu a poplatky za užití zařízení Střediska hrazeny. Zpravidla jsou náklady dle článku 61 odst. 2 Úmluvy a 28 odst. 1 Rozhodčích pravidel zmíněny ke konci rozhodčího nálezu a jsou /podrobně členěny, např. případ ICSID č. ARB/17/23.²²⁸ Z tohoto článku vyplývá povinnost každého svědomitého rozhodčího soudu rozdělení nákladů dle výše uvedeného, nicméně na druhou stranu je zřejmé, že jiné rozhodnutí rozhodčího soudu, než je rozhodčí nález takové rozhodnutí o nákladech obsahovat nemusí (např. rozhodnutí týkající se jurisdikce, případně rozhodnutí o přerušení řízení z důvodu nehrazení jeho nákladů).²²⁹.

Mnoho rozhodčích soudů zdůraznilo²³⁰, že náklady a poplatky žalobce v rozhodčím řízení u ICSID jsou zpravidla daleko vyšší než náklady žalovaného. V případě Gemplus²³¹ byly náklady žalobce téměř dvojnásobné oproti nákladům žalovaného, což rozhodčí soud odůvodnil v tomto smyslu:

„Je dobře známé, že náklady právního zastoupení strany žalovaných (států), jsou zpravidla mnohem nižší, než náklady žalobců (soukromých osob), částečně protože žalobce nese větší břemeno při přednesení a prokázání svých nároků, částečně také, protože účetní standardy týkající se právního zastoupení států jsou odlišné, a částečně, jako v tomto případě, když je více než jeden žalobce vznášející nároky ve vztahu k více než jedné mezinárodní dohodě.“

Lze zhodnotit, že veškerá pravidla týkající se finančních aspektů jsou přesně stanovena a vymezena velmi podrobně. Účastníkům rozhodčího řízení je zřízen zvláštní účet, na který jsou platby za rozhodčí řízení poukazovány a Středisko dohlíží na to, aby rozpočet a dostupnost prostředků na průběh rozhodčího řízení byly zajištěny. Současně Středisko informuje rozhodce

²²⁸ CMC Muratori Cementisti CMC Di Ravenna SOC. Coop., CMC Muratori Cementisti CMC Di Ravenna SOC. Coop. A.R.L. Maputo Branch and CMC Africa, and CMC Africa Austral, LDA v. Republic of Mozambique (ICSID Case No. ARB/17/23)

²²⁹ Giovanni Alemanni and others v. Argentine Republic (ICSID Case No. ARB/07/8), para 25

²³⁰ Např. v případě ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/03/16)

²³¹ Gemplus S.A., SLP S.A., Gemplus Industrial S.A. de C.V. v. The United Mexican States, ICSID Case No. ARB(AF)/04/3, část XVII para 17-6 a 17-1

o aktuální rozvaze účtu konkrétního rozhodčího řízení. Výše a četnost zálohových plateb jsou odhadovány po konzultaci s Generálním tajemníkem. Zároveň je pak při každé zálohové platbě, nebo kdykoliv o to požádají, rozhodcům či smluvním stranám předložen dosavadní detailní přehled nákladů rozhodčího řízení.

Stejně tak přesně jsou rozpracována pravidla pro nárokování financí rozhodci a na závěr řízení je stranám sporu zaslán finanční výkaz, který zahrnuje specifikaci poplatků a výdajů každého rozhodce a rozhodčího řízení jako celku.

V širším hledisku je pak transparentnost financování rozhodčího řízení mimo jiné zajištěna povinností Generálního tajemníka stanovenou v ustanovení 19 Finančních a Organizačních pravidel tj. provést jednou ročně audit účtů rozhodčích řízení a na základě tohoto auditu předložit finanční zprávu Správní radě k posouzení pro účely Valného shromáždění. Finanční stabilita Střediska je zajištěna také jejím propojením se Světovou Bankou v návaznosti na článek 17 Úmluvy.

Oproti zmíněné přesnosti pravidel však stojí nejednotná praxe rozhodování rozhodčích soudů o nákladech rozhodčího řízení. Můžeme zde spatřovat určitou právní nejistotu pro strany rozhodčího sporu spočívající ve vykládání způsobu, jakým jsou náklady určovány, na což upozornil již v roce 1992 L. Nurick, který se vyjadřuje v tomto smyslu.²³²

Nejprve jsou rozhodci nadáni pravomocí k širokému výkladu rozdělování nákladů. Za druhé, jestliže jedna strana zcela prohraje, nebo jednala svévolně, ve špatné víře nebo jinak nezodpovědně, rozhodci pravděpodobně rozhodnou o dodatečných, někdy celkových nákladech, které nese druhá strana. Za třetí, naopak, náklady jsou zpravidla děleny rovnoměrně. Za čtvrté, neexistuje žádný vzor, dle kterého se v rozhodčích případech postupuje.

²³² Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019, str. 796

4.3 Místo rozhodčího řízení

Místem rozhodčího řízení je zpravidla Washington, D.C., USA tj. sídlo Střediska. Toto stanoví pravidla obsažená v ustanovení 13 Rozhodčích pravidel resp. článku 62 a 63 Úmluvy. Současně je důležité vzít v potaz případnou dohodu stran o místě konání rozhodčího řízení. Jestliže se strany sporu dohodnou na jiném místě, než sídle Střediska nebo v místě se kterým nemá Středisko nezbytné dohody týkající se uspořádání rozhodčího řízení, může tak být změna místa rozhodčího řízení učiněna vždy až po konzultaci s Generálním tajemníkem a schválení rozhodčím senátem.

Celý proces rozhodčího řízení vyžaduje důkladnou přípravu jak po technické stránce, tak musí být zachována úroveň rozhodčího řízení, jelikož se vždy jedná o záležitostech zásadního ekonomického významu a společenského dopadu. V návaznosti na článek 63 Úmluvy může být místem konání po dohodě smluvních stran tedy

- a) sídlo Střediska nebo
- b) jiné vhodné místo, ať již soukromé či veřejné, se kterým má Středisko nezbytné dohody týkající se uspořádání rozhodčího řízení anebo
- c) jiné místo schválené rozhodčím soudem po konzultaci s Generálním tajemníkem

Za jiná vhodná místo lze usuzovat zejména ta, se kterými uzavřelo Středisko dohody, které v zásadě obsahují podobné požadavky na jednací místnosti, kanceláře a jiné prostory, simultánní překlady a jiné zařízení. Dále jsou zde obsaženy požadavky na překladatele a další osoby, které jsou zapotřebí pro vedení rozhodčího řízení. Generální tajemník Střediska domlouvá zvláštní podmínky s partnerskými institucemi pro každé řízení.

Mezi partnerské instituce Střediska patří například -

- a) Permanent Court of Arbitration, The Hague, Nizozemí
- b) Regional Centre for Commercial Arbitration, Kuala Lumpur, Malajsije
- c) Frankfurt International Arbitration Centre při DIS (Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit) a FIAC (Frankfurt Chamber of Industry and Commerce)

Středisko za účelem zajištění míst pro pořádání jednotlivých řízení uzavřela s jednotlivými institucemi samostatné dohody²³³.

Volbu místa rozhodčího řízení tedy ovlivňuje také několik faktorů²³⁴:

- a) rozhodčí řízení by se mělo konat v místě strany, která je smluvní stranou Úmluvy,
- b) mělo by být vhodné pro strany rozhodčího sporu,
- c) mělo by být vhodné pro členy rozhodčího soudu,
- d) mělo by být nejlépe na neutrální půdě,
- e) mělo by být snadno dostupné z pohledu důkazů a zvláště svědků.

Nicméně, jak již bylo zmíněno, volba místa rozhodčího řízení je z velké míry v rukou stran sporu a rozhodčího soudu a je vhodné, aby řízení bylo vedeno v místě, které je smluvní stranou Úmluvy, což se jeví zejména vhodné za účelem zajištění toho, aby se místní soudy nevměšovaly do rozhodčího procesu ve vztahu k článku 26 Úmluvy. Soudy státu, který není smluvní stranou Úmluvy by nebyl vázán tímto článkem²³⁵. Navíc imunity garantované články 21 a 22 Úmluvy, které jsou zárukou nezávislého průběhu rozhodčího (i smírčího) řízení, by nebyly zajištěny ve státě, který není smluvním státem Úmluvy²³⁶.

Středisko nabízí stranám sporu možnost vést rozhodčí řízení v mnoha zemích po celém světě a rozvinulo partnerství s jinými rozhodčími institucemi tak, aby byla doplněna možnost provádět slyšení na mnoha místech. V roce 2013 Středisko vstoupilo například do spolupráce s China International Economic and Trade Arbitration Commission (CIETAC)²³⁷. V témže roce Středisko zahájilo spolupráci také s dalšími mezinárodními organizacemi, přičemž za

²³³ Např. pro místo Frankfurt - Cooperation agreement regarding the conduct of arbitrations under the ICSID Arbitration Rules, at the Frankfurt International Arbitration Centre of DIS (Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit), and FIAC (Frankfurt Chamber of Industry and Commerce), 16 December 2005, unpublished

²³⁴ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2001, str. 1252

²³⁵ Srov. Úmluva, včetně ustanovení týkajících se místa konání řízení se nevztahují na Dodatečná pravidla zařízení (Additional Facility Rules)

²³⁶ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2001, str. 1243

²³⁷ International Centre of Settlement of Investment Disputes - 2013 Annual report, Str. 22

významnou lze považovat účast Střediska na 58 Zasedání pracovní skupiny (Rozhodčí a Smírčí) UNCITRAL zabývající se transparentností rozhodčího řízení mezi státy a příslušníky jiných států, a také se Středisko podílelo na konferenci OECD konané v Paříži.

Nejčastěji je místo konání rozhodčího řízení určeno při organizaci prvního zasedání, která probíhá osobně, telefonicky či přes videokonferenci. Nicméně je také možné, aby se strany dohodly, rozhodčí soud schválil, nová místa konání rozhodčího řízení podle toho, jak se rozhodčí řízení vyvíjí.²³⁸ Nejčastějšími místy setkání mimo sídlo Střediska jsou Paříž, Londýn, Haag, Ženeva a Frankfurt. Jak bylo zmíněno jsou využívány i moderní komunikační technologie jako telekonference²³⁹ či videokonference²⁴⁰.

V praxi se stává, že zhruba polovina rozhodčích řízení je vedena v sídle Střediska a druhá v různých městech Evropy²⁴¹. Článek 62 a 63 Úmluvy výslovně nezmiňují možnost konání rozhodčího řízení ve více než na jednom místě. V praxi se tomu tak ale děje, například jako v případě *Benvenuti & Bonfant v. People's Republic of the Congo* ²⁴², kdy se rozhodčí soud setkal v Ženevě, Paříži a Římě.

Jakákoliv změna místa konání rozhodčího řízení musí být v souladu s požadavky článku 63 Úmluvy. Zvláště by byl vyžadován souhlas stran sporu a to i v případě, že by se řízení přesouvalo do Washingtonu, pokud by zde byl dán předchozí souhlas s jiným místem konání rozhodčího řízení²⁴³.

V souvislosti s místem konání rozhodčího řízení je důležité upozornit na čl. 43 Úmluvy, který umožňuje členům rozhodčího soudu navštívit a vyšetřit místa spojená se sporem. Tento postup je vhodný s ohledem na důkazy, které taková návštěva, šetření může pro stranu sporu přinést,

²³⁸ Schreuer, Ch., *The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 1255

²³⁹ *Fraport v. Philippines*, rozhodčí nález, 16 August 2007, část 30

²⁴⁰ *Champion Trading v. Egypt*, rozhodčí nález, 27 října 2006, část 4

²⁴¹ Hirsch, Moshe, *The Arbitration Mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes*, Springer Netherlands, Martinus Nijhoff Publishers, 1993, Str.30

Caron D., *ICSID in the Twenty-First Century: An Interview with Meg Kinnear: Introductory Remarks*, 104 *Am. Soc'y Int'l L.*, (2010), str. 419

²⁴² *S.A.R.L. Benvenuti & Bonfant v. People's Republic of the Congo*, ICSID Case No. ARB/77/2

²⁴³ Schreuer CH, H., *The ICSID Convention: A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*, 2001, Str. 1249

nicméně ji lze v určitých případech nahradit výpovědí svědků či znalce. Jestliže institut svědků a znalců není dle pravidla 36 Rozhodčích pravidel využit, může Rozhodčí soud po zvážení nezbytnosti návštěvy a šetření, při respektování povinností stanovených v pravidle 37 Rozhodčích pravidel, tyto vykonat.

V pravidle 37 Rozhodčích pravidel je stanoveno, že

- a) rozhodčí soud musí pro návštěvu a šetření vydat usnesení
- b) toto usnesení musí definovat rozsah návštěvy a předmětu šetření
- c) časový limit návštěvy a šetření
- d) postup, který musí být při návštěvě a šetření dodržen a další podrobnosti
- e) strany sporu se mohou účastnit všech návštěv a šetření

Současně je také možné, aby Tribunál po projednání s oběma stranami sporu připustil účast další osoby na návštěvě či šetření, která není stranou sporu²⁴⁴.

Ve vztahu k předběžným opatřením vztahujícím se k rozhodčímu řízení je důležité podotknout, že veškerá předběžná opatření mají být v souladu s článkem 47 Úmluvy doporučena rozhodčímu soudu, nikoliv národnímu soudu či jinému orgánu s takovou pravomocí, v místě konání rozhodčího řízení, což ovšem platí, pouze pokud si strany sporu možnost vydání předběžného opatření národním soudem či autoritou s obdobnými právy výslovně v souladu pravidlem 39 odst. 5 Rozhodčích pravidel neujednají, že takové předběžné opatření může být vydáno i jinou osobou než Rozhodčím soudem ustaveným dle pravidel ICSID.

Tuto část lze uzavřít konstatováním toho, že místo rozhodčího řízení je obecně stanoveno v čl. 62 Úmluvy tj. v sídle Střediska a výjimky z tohoto pravidla jsou uvedena v čl. 63 tamtéž. Rozhodčí pravidla ICSID jsou benevolentnější při výběru místa řízení než některá jiná mezinárodní rozhodčí pravidla²⁴⁵ a současně jsou rozhodčí řízení ve smyslu čl. 42 Úmluvy oprostěna od legislativ států, ve kterých je řízení vedeno.

²⁴⁴ Pravidlo dle pravidla 37 odst. 2 Rozhodčích pravidel „nesporné strany“ - angl. „non-disputing party“)

²⁴⁵ Srov. ICC Rules of Arbitration, čl. 18- zde je stanoveno, že místo rozhodčího řízení určí soud, jestliže se strany nedohodly jinak

Lze doporučit, aby řízení bylo vedeno ve smluvním státě Úmluvy, jelikož pouze takto lze zajistit, aby národní soudy resp. státy, nezasahovaly v rozporu s čl. 26 Úmluvy do rozhodčího řízení při současném zachování práv rozhodců a dalších osob dle čl. 21 a 22 Úmluvy. Velmi významnou je z pohledu rozhodčího nálezu skutečnost, že není předmětem přezkumu národními soudy a v souladu s čl. 53 Úmluvy nesmí být také přezkoumáván jinak, než způsoby uvedenými v Úmluvě.

5 Rozhodčí řízení v. Smírčí řízení

Rozhodčí řízení je proces, ve kterém strany dobrovolně postoupí řešení sporu neutrální třetí straně, rozhodčímu soudu, který vydá po provedeném řízení závazné a vykonatelné rozhodnutí²⁴⁶ (rozhodčí nález).

Smírčí řízení je oproti rozhodčímu založeno na spolupráci a jde o nesporné řešení sporů stran. Ve smírčím řízení je ustavena smírčí komise, jejímž úkolem je vyjasnit záležitosti ve sporu mezi stranami a také je její snahou předložit dohodu vzájemně vyhovující oběma stranám²⁴⁷. Stejně jako v rozhodčím je ve smírčím řízení přípustné s ohledem na čl. 22 a násl. Smírčích pravidel požadovat po stranách mimo jiné příslušné dokumenty, vysvětlení a další informace, vyžadovat důkazy od jiných stran, navštěvovat se souhlasem strany spojené se smírčím řízením, vyslýchat svědky a znalce atd.

Článek 25 Úmluvy nerozlišuje mezi rozhodčím a smírčím řízením, konkrétně jeho odstavec stanoví, že „*Soudní pravomoc Střediska se vztahuje na každý právní spor vznikající přímo z investice mezi smluvním státem (nebo orgánem či zastoupením smluvního státu určeným Středisku tímto státem) a občanem jiného smluvního státu...*“. Z tohoto důvodu je velmi důležité, aby si strany předem určily, o jaké řízení se bude v případě sporu jednat. Tuto volbu lze provést několika způsoby. Buď může souhlasný projev vůle (zpravidla určitý typ doložky)

²⁴⁶ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. Vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 42

²⁴⁷ <https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/process/Pages/ICSID-Convention-Conciliation.aspx>

stanovit, že spor bude řešen pouze jedním ze způsobů, rozhodčí či smírčí řízení, nebo lze určit, že smírčí řízení bude probíhat po určitou dobu a v případě jeho neúspěchu bude zahájeno řízení rozhodčí²⁴⁸.

Volba mezi rozhodčím a smírčím řízením je tedy odvislá od dohody stran v doložce²⁴⁹, nicméně jestliže taková volba není stranami provedena, platí, že žalující strana může vybrat, zda podá žádost o zahájení smírčího či rozhodčího řízení.

Na případu SPP v. Egypt²⁵⁰ lze pozorovat situaci, kdy Egyptská strana jako žalovaný odmítala rozhodčí řízení u Střediska s tím, že na základě egyptského zákona²⁵¹, který pouze obecně určil rozsah příslušnosti Úmluvy tj. pouze slova „v rozsahu příslušnosti Úmluvy“ nelze řízení provést, jelikož zde není přímo určeno, zda se má jednat o rozhodčí či smírčí řízení. Rozhodčí soud takovou námitku odmítl s tím, že obecné vymezení Střediska resp. příslušnosti Úmluvy je zakotveno v mnoha dalších předpisech jiných států stejně obecně a zejména zdůraznil fakt, že nikde v Úmluvě není stanoveno, že se souhlasu s pravomocí Střediska užije pro účely smírčího či rozhodčího řízení.

Jak již bylo zmíněno, v případě, že takový souhlas určení povahy řízení chybí, má v dispozici volbu strana žalující, nicméně s ohledem na právní jistotu stran bude zajisté vhodné vždy určit, zda se v případě sporu má jednat o rozhodčí či smírčí řízení. Jakmile se žalující strana rozhodne pro jedno z řízení, nemůže již toto být změněno.

Závěrem této části lze podotknout, že zhruba 60% rozhodčích řízení je založeno na souhlasu hostitelského státu prostřednictvím BIT; dalších 11% se opírá o část týkající se investiční ochrany dle North American Free Trade Agreement (NAFTA), která funguje v podstatě jako BIT; další velkou skupinou případů tvoří z 22,8% rozhodčí spory dle rozhodčích smluv, resp. rozhodčích doložek v nich sjednaných²⁵².

²⁴⁸ Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009, str. 87

²⁴⁹ Může se jednat o dvoj či vícestrannou dohodu

²⁵⁰ SOUTHERN PACIFIC PROPERTIES (MIDDLE EAST) LIMITED v. ARAB REPUBLIC OF EGYPT
CASE No. ARB/84/3, zejména odst. 70

²⁵¹ Zákon 40/1974, čl. 8

²⁵² McArthur, Kathleen S; Ormachea, Pablo A, International Investor-State Arbitration: An Empirical Analysis of ICSID Decisions on Jurisdiction, The Review of Litigation; Spring 2009; 28, 3; ProQuest Central, str. 573

Tato práce se věnuje tématu rozhodčího řízení i z toho důvodu, že velké množství (83%) všech případů před ICSID tvoří právě rozhodčí řízení dle Úmluvy; při porovnání množství rozhodčích a smírčích řízení dojdeme k závěru, že od roku 1972 do roku 2014 bylo vedeno pouze sedm (7) smírčích řízení dle Úmluvy²⁵³.

Závěr

V této práci týkající se rozhodčího řízení před ICSID dle rozhodčích pravidel jsem se zaměřil obecně na pravidla, která se mohou na rozhodčí řízení vztahovat, tedy jakým hmotným a procesním právem se rozhodčí řízení může řídit. Stranám sporu však stále zůstává možnost od některých ustanovení týkajících se rozhodčího řízení se odchýlit. Nicméně základní podstata řízení, včetně základních pravidel, jež nemohou být měněna ani vzájemnou dohodou stran vedou stále ke stejnému cíli, čímž je rozhodnutí sporných otázek mezi spornými stranami.

Na všech případech zmíněných v této práci lze pozorovat různorodý přístup v jednotlivých rozhodčích sporech, i když se všichni právní zástupci stran sporu i rozhodci řídili stejnými pravidly. Tato pravidla se dynamicky vyvíjejí již více než padesát let a stále jsou zdokonalována tak, aby vyhovovala požadavkům moderní doby, která klade nejen na rozhodce, ale i strany sporu, resp. jejich zástupce vysoké nároky týkající se znalosti praktických postupů v rozhodčím řízení, ale i komplexní znalosti hmotného práva, které nemusí mít v každém rozhodčím řízení zcela jasně vymezené mantinely.

Zcela nevyjasněné otázky stále existují s ohledem na nedobrovolný výkon dočasných opatření, která mohou být vydávána rozhodčími soudy, zpravidla vůči státům, ve kterých bývá investice realizována. Důvodem může být neochota jednotlivých států dočasné rozhodnutí vydané rozhodčím soudem ICSID vykonat, nebo nemožnost žalovaného (zpravidla investora) takové dočasné opatření na území cizího státu vymoci. Další výzvou pro mezinárodní arbitráž v EU bude nově nastíněný přístup v případě Achmea, který zcela jistě povede mnohé odborníky k zamyšlení nad celkovým fungováním mezinárodního obchodního práva.

²⁵³ the icsid caseload – statistics (issue 2015-1)

Závěrem lze podotknout, že mechanismus Střediska vytváří flexibilní systém, jež poskytuje stranám širokou škálu možností jak disponovat s rozhodčím řízením. Způsob vedení rozhodčího řízení, ať již je to dle jakýchkoliv pravidel, závisí do velké míry na možnosti, či ochotě stran sporu se na jednotlivých bodech rozhodčího řízení dohodnout. Obecně lze říci, že strany sporu mohou upravit pravidla vedení rozhodčího řízení do té míry, do jaké mezi nimi panuje na takových shoda. Jestliže však taková shoda neexistuje, nebo se jedna strana vůbec řízení neúčastní, musí rozhodčí soud postupovat rigidně dle rozhodčích pravidel, což v konečném důsledku nemusí být ani pro jednu stranu výhodou.

Do velké míry je také rozhodčí řízení závislé na zvoleném hmotném právu. I když jsou ustanovení rozhodčí smlouvy či dohody, jakkoliv detailní, anebo je jich i větší počet, nemohou postihnout veškeré situace, jež mohou vzniknout při rozhodování sporu v rozhodčím řízení před rozhodčím soudem.

Za hlavní výhody a přínos střediska v rozhodčím řízení lze považovat zejména skutečnost, že zde existuje omezená příslušnost Střediska, která má mezinárodní charakter nezávislý na národních soudech, existuje zde způsob vnitřní způsob anulace rozhodnutí a dochází zde k aplikaci mezinárodního práva veřejného na právní sporu mezi suverénními státy a investory.

Abstrakt

Mezinárodní rozhodčí řízení dle rozhodčích pravidel ICSID tvoří jednotný právní rámec, který slouží jako významný, organizovaný nástroj ochrany investic a vymáhání práva. Tato práce se zaměřuje na zkoumání podmínek, za jakých může být rozhodčí řízení před ICSID vedeno, přičemž se snaží pokrýt pravidla rozhodčího řízení od jeho iniciační fáze, přes písemné a ústní řízení, až po vydání rozhodčího nálezu. Součástí této práce je také zkoumání nákladů rozhodčího řízení a místa jeho konání.

Významným zdrojem pro tuto práci jsou rozhodčí nálezy ICSID a všechny ostatní související dokumenty, které jsou veřejně přístupné, jestliže strany sporu k takovému zveřejnění daly souhlas. Ve zveřejňovaných materiálech lze pozorovat rozhodčí řízení v celém jeho rozsahu od pravidel, kterými se řídí, způsobu zahájení rozhodčího řízení, jmenování rozhodčího soudu, vedení písemných a ústních jednání, včetně všech řízení o rozdělení, dočasných opatřeních, až po vydání rozhodčího nálezu.

Rozhodčí řízení dle rozhodčích pravidel před ICSID tvoří z formálního pohledu velmi podrobné procesní předpisy, které mohou být dohodou stran sporu do velké míry měněny dle jejich libosti. Z praktického pohledu lze na postupech rozhodčích soudů pozorovat v podobných situacích různé přístupy, které se odvíjí od rozmanitosti životních situací, do kterých se investice ve svém průběhu dostává.

Rozhodčí řízení před ICSID, které je zřízeno při Světové bance pro obnovu a rozvoj a k jeho vedení daly souhlas světové státy v jednotlivých dohodách BIT, je velmi významným nástrojem mezinárodního práva, nicméně bude zřejmě čelit velikým výzvám 21. století, mezi které bude také jistě patřit obrana jeho postavení v systému práva EU v návaznosti na BIT uzavřené v době před přístupem nových členů.

Rozhodčí řízení popsané v této práci je tvořeno konsistentními, pro strany sporu právně závaznými pravidly. Tato pravidla dávají stranám jistotu, že proces rozhodování o jejich právech a povinnostech je do jisté míry předvídatelný a z něj vyplývající konečné rozhodnutí je vykonatelné.

Klíčová slova: ICSID, BIT, rozhodčí řízení

Abstract

International arbitration according to the ICSID arbitration rules forms a unified legal framework, which serves as an important, organized tool for investment protection and law enforcement. This thesis focuses on examining the conditions under which arbitration shall be conducted before ICSID, trying to cover the rules of arbitration from its initial stage, through written and oral proceedings, to the rendering of the arbitral award. Part of this work is also dedicated to an examination of the costs of arbitration proceedings and the place of its holding.

An important source for this work are ICSID arbitration awards and all other related documents that are publicly available if the parties to the dispute have given their consent to such publication. Arbitration proceedings can be observed in the published materials in their entirety, from the rules governing them, the method of initiating arbitration proceedings, the appointment of arbitration tribunals, conducting written and oral proceedings, including all bifurcation proceedings, interim measures, to the rendering of an arbitration award.

Arbitration according to the arbitration rules before the ICSID consists of incredibly detailed procedural rules, which can be largely changed at will by agreement of the parties to the dispute. In practice different approaches can be observed in the procedures of arbitral tribunals in similar situations, which arise from the diversity of life situations which might be applicable on the investment throughout its existence.

ICSID arbitration which is constituted within the World Bank for Reconstruction and Development and approved by world states in individual BITs is especially important instrument of international law. Nevertheless, it is likely to face great challenges of the 21st century which will certainly include defending its position in the system of EU law following the BITs concluded before the accession of new members.

The arbitration proceedings described in this work consist of consistent, legally binding rules for the parties to the dispute. These rules grant the parties assurance that the decision-making process concerning their rights and obligations is to some extent predictable and the resulting final decision is enforceable.

Key words: ICSID, BIT, arbitration procedure

Seznam použitých zkratk

ICSID Středisko nebo Středisko

Mezinárodní středisko pro řešení
investičních sporů

Úmluva ICISD nebo Úmluva

Washingtonská Úmluva pro řešení
investičních sporů při Mezinárodním
středisku pro řešení investičních sporů

Seznam použitých zdrojů

1. Právní předpisy

- Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States
- Report of the Executive Directors of the International Bank for Reconstruction and Development on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States
- Administrative and Financial Regulations
- Rules of Procedure for the Institution of Conciliation and Arbitration Proceedings (Institution Rules)
- Rules of Procedure for Conciliation Proceedings (Conciliation Rules)
- Rules of Procedure for Arbitration Proceedings (Arbitration Rules)
- UNCITRAL Arbitration Rule, (as revised in 2010)
- International Chamber of Commerce (ICC) arbitration rules
- SCC arbitration rules
- VIAC arbitration rules
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb. m. s., Dohoda mezi Spojenými státy americkými a Českou republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic
- Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 569/1992 Sb., o Dohodě mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Nizozemským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic
- Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 573/1992 Sb., o Dohodě mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spolkovou republikou Německo o podpoře a vzájemné ochraně investic
- Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 574/1992 Sb., Dohoda mezi Českou republikou, Belgií a Lucemburskem o podpoře a vzájemné ochraně investic

2. Monografie

- Šturma, P., Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů. 2. doplněné vydání. Linde Praha a.s., 2008
- Fouret, Rémy, Gerbay and Gloria M. Alvarez.: The ICSID Convention, Regulations and Rules, A Practical Commentary, Edward Elgar Publishing Ltd, UK 2019
- Hirsch, Moshe, The Arbitration Mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes, Springer Netherlands, Martinus Nijhoff Publishers, 1993
- Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2009
- Schreuer, Ch., The ICSID Convention : A Commentary : A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States. 2nd ed. Cambridge University Press; 2001
- Reed, Paulsson, Blackaby: Guide to ICSID Arbitration, Kluwer Law International, second edition 2011
- Bělohávek, A., Ochrana přímých zahraničních investic v energetice. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011
- Šturma, P., Balaš, V., Mezinárodní ekonomické právo, 2.vyd., Praha, C.H. Beck, 2013
- Balaš, V., Šturma, P., Nové mezinárodní dohody na ochranu investic. Praha: Wolters Kluwer, 2018
- Fecák, T., Mezinárodní dohody o ochraně investic a právo Evropské unie, Praha: Wolters Kluwer, 2015

3. Články

- Schreuer, Ch., Decisions Ex Aequo et Bono Under the ICSID Convention, ICSID Review - Foreign Investment Law Journal, Volume 11, Issue 1, Spring 1996,
- Šturma, P., Budoucnost investiční arbitráže po rozsudku Achmea?, Právnícké listy 02/2018, Západočeská univerzita v Plzni, Wolters Kluwer ČR
- Federico Campolieti, The Rule of Non-Agravation of the Dispute in ICSID Arbitration Practice, ICSID Review, Vol. 30, No. 1 (2015), pp. 217–230
- Luiz Eduardo Salles, Forum Shopping in International Adjudication: The Role of Preliminary, Objections. Cambridge: Cambridge University Press, 2014
- Nicolas Jansen Calamita, The Bifurcation of Jurisdictional and Admissibility Objections in Investor-State Arbitration, Brill Nijhoff, The Law and Practice of International Courts and Tribunals 16 (2017) 44–70
- Representatives of the governments, declaration of the representatives of the governments of the member states, of 15 January 2019 on the legal consequences of the judgment of the court of justice in Achmea and on investment protection in the European Union
- European Central Bank, Legal Working Paper Series, The new challenges raised by investment arbitration for the EU legal order
- Mushegh Manukyan, Hidden in the curtain of Article 44: formation, rules of arbitration agreements and ICSID Arbitration Rules, Arbitration International, 2020, 36, 67–85, doi: 10.1093/arbint/aiaa001, Oxford, Advance Access Publication Date: 7 April 2020
- Gavrilová, I., Rozhodčí řízení v interakci s nařízením Brusel I bis Česká společnost pro mezinárodní právo, Bulletin ČSMP, č. 2, 2015 (květen – červen), str. 5
- ICSID, ICSID caseload – statistics 2015 – 1
- Mc Arthur, Kathleen S, Ormachea, Pablo A. – International Investor-State Arbitration: An Empirical Analysis of ICSID Decisions on Jurisdiction, The Review of Litigation; Spring 2009; 28, 3; ProQuest Central
- Shany, Yuval, Contract Claims vs. Treaty Claims: Mapping Conflicts Between ICSID Decisions on Multi-Sourced Investment Claims, The American Journal of International Law; Oct 2005, vol. 99, p. 835
- Grabowski, Alex, The Definition of Investment under the ICSID Convention: A Defense of Salini, Chicago Journal of International Law; Summer 2014; 15, 1; ProQuest Central

- Caron, David D, The ICSID Convention: A Commentary, The American Journal of International Law; Jan 2004; 98, 1; ProQuest Central, pg. 219
- ICSID in the twenty-first century: an interview with Meg Kinnear, March 26, 2010, <http://arbitrationblog.practicallaw.com/an-interview-with-meg-kinnear-secretary-general-of-icsid-part-14-from-montreal-to-washington/>
- Dokument - ICSID, Practice notes for respondents in ICSID arbitration, ICSID practice notes 2015